Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы

Кыргыз Республикасынын төлөө балансы

2002–жыл үчүн

2003–жылдын май айы

Бишкек

РЕДАКЦИЯЛЫК КЕҢЕШ:

Төрагасы:	Э. Абдуманапов.
Кеңештин мүчөлөрү:	Л. Цыплакова,
	Т. Джуматаев,
	Г. Дыйканбаева,
	С. Абдыбалы тегин,
	З. Чокоев,
	А. Ли.
Жооптуу катчысы:	Д. Эсеналиев.

Ушул басылманы даярдаган кызматкерлер:
Ж. Эралиев, Н. Имаралиева, М. Какеев, М. Саткеева, А. Курманалиева.

Уюштуруучусу - Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы.
Басылма Кыргыз Республикасынын Юстиция министрлигинде каттоодон өткөн.
Катталган күбөлүгүнүн № 605.
“Кыргыз Республикасынын банк кабарчысы” Жоопкерчилиги чектелген коомунун басма борборунда басылат.
720071, Бишкек шаары, Чүй проспектиси, 265, КР Илимдер Академиясынын Биология Институтунун имараты, 3-кабат, 352, 354 бөлмөлөр.
Тел: (312) 24-33-35, 24-38-01.
Факс: (312) 24-33-35.

© Басылмадан шилтемелерди келтирүүгө жана аны көчүрүп басууга Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын уруксаты жана булактарын көрсөтүү менен гана жол берилет.
Макетин түзүү, терүү, басып чыгаруу - ”Кыргыз Республикасынын банк кабарчысы” ЖЧК тарабынан жүзөгө ашырылган.

Кыргыз Республикасынын төлөө балансы

Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын төлөө балансы бөлүмү тарабынан даярдалган. Кыргыз Республикасынын төлөө балансы тышкы сектордун өнүгүшүндөгү акыркы тенденцияларды чагылдырат жана төлөө балансынын аналитикалык жана нейтралдуу формалары, тышкы сооданын структурасы, эл аралык резервдер, тышкы карыз боюнча маалыматтар жана таблицаларды камтыйт жана анда төлөө балансын түзүүнүн ыкмалары, маалымат базасы, ошондой эле Кыргыз Республикасынын эл аралык инвестициялык позициясы келтирилген. Төлөө балансы боюнча 10 жыл аралыгындагы маалыматтарга корректировкалоолорду киргизүүгө Улуттук банк гана укуктуу. Ушул убакыт аралыгындагы маалыматтарга өзгөртүүлөр киргизилген учурда алар "ачык" маалыматтар болуп эсептелет. Басылма квартал сайын - январда, май айында, июлда жана октябрь айларында жарыяланып турат. Үч тилде: кыргыз, орус жана англис тилдеринде басылып чыгарылат.

Ушул басылма үчүн маалыматтарды жаңыртуунун акыркы күнү: 2003-жылдын 20-май күнү.

Шарттуу белгилер:

... маалыматтардын жоктугун билдирет;
— цифралар 0 (нөлгө) барабар же анча чоң эмес экендигин билдирет;
- жылдардын же айлардын аралыгы (мисалы,1994-1996-жж. же январь-июнь) көрсөтүлгөн чектүү даталардын же айлардын ортосундагы бардык жылдар жана айлардын камтылгандыгын түшүндүрөт.

Мына ушул басылма боюнча маалымат алуу үчүн
(3312) 66-90-57, 66-90-56 телефондору боюнча,
Бишкек шаары, Т. Үмөталиев атындагы көчө,101,
Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын
Экономика Башкармалыгынын Төлөө балансы бөлүмү
дарегине кайрылсаңыздар болот.
Электрондук почта: deraliev@nbkr.kg

Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын башка басылмалары

Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын жылдык отчету
Жылдык отчет Улуттук банктын отчеттук жылдагы бүткөргөн иши жөнүндөгү толук баяндамасы болуп саналат. Ал өзүнө экономиканын реалдуу секторунун иштеп турушунун өзгөрүшүнүн жыйынтыктарынын кыскача мүнөздөмөсүн, ошондой эле акча-кредит чөйрөсүндөгү Улуттук банктын чечимдерин жана аракеттерин чагылдырат. Өзүндө: экономикалык өнүгүү жана акча-кредит саясаты, финансылык отчеттуулук, Улуттук банк жөнүндө жалпы маалыматтарды, статистикалык тиркемелерди камтыйт. Кыргыз, орус жана англис тилдеринде басылып чыгарылат.

Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын бюллетени
"Улуттук банктын бюллетени" Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын Экономика Башкармалыгынын экономикалык анализдөө бөлүмү тарабынан даярдалат. "Улуттук банктын бюллетени" Кыргыз Республикасынын реалдуу сектор, финансы сектору, тышкы сектор боюнча макроэкономикалык көрсөткүчтөрүн, баалар боюнча маалыматтарды жана социалдык көрсөткүчтөрдү камтыйт. Аны түзүүдө Улуттук банктын структуралык бөлүмдөрүнүн, коммерциялык банктардын, ошондой эле Кыргыз Республикасынын Финансы министрлигинин, Кыргыз Республикасынын Улуттук Статистика комитетинин, Кыргыз Республикасынын баалуу кагаздар боюнча Улуттук комиссиясынын маалыматтары пайдаланылат. Ай сайын кыргыз, орус жана англис тилдеринде жарык көрөт.

Кыргыз Республикасында инфляция боюнча баяндама
Акча-кредит саясатынын алдыга койгон максаттары жана натыйжалары жөнүндө кеңири коомчулукка маалымдап туруу "Кыргыз Республикасында инфляция боюнча баяндама" басылмасынын максаты. Басылмада инфляция, аны түзүүчүлөр, региондор боюнча инфляциянын динамикасына түшүндүрмөлөр жана бүтүндөй алганда, инфляция факторлорун анализдөө жана келерки кварталга инфляция боюнча болжолдоолор камтылат. Квартал сайын кыргыз, орус жана англис тилдеринде жарыяланып турат.

Банк системасынын өнүгүү тенденциялары
Финансылык ортомчу катары Кыргызстандын банк системасынын өнүгүшүнө иликтөөлөрдү жүргүзүү жана ага баа берүү, турукташууга жетишүүдө жана аны колдоп турууда орун алган тоскоолдуктарды аныктоо, ошондой эле банк системасынын турукташуусунун составдык элементтерине баа берүү «Банк системасынын өнүгүү тенденциялары» басылмасынын максаты. Басылма жылдын 1-январына жана 1-июлуна карата абал боюнча кыргыз жана орус тилдеринде жарыяланат.

Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын нормативдик актылары
Республиканын коммерциялык банктарын жана коомчулукту Улуттук банктын нормативдик актылары жана банктын иши жөнүндөгү расмий маалыматтар менен камсыз кылуу, ошондой эле Кыргыз Республикасынын банктык мыйзамдарын кеңири жайылтуу үчүн Улуттук банктын нормативдик актыларын расмий жарыялоо бул басылманын негизги максаты болуп саналат. Басылма айына бир жолу кыргыз жана орус тилдеринде жарыяланып турат.

Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын пресс-релизи
"Улуттук банктын пресс-релизи" Улуттук банкта жума ичиндеги болуп өткөн жаңылыктарды, финансы рыногу боюнча негизги маалыматтарды камтыйт. Жума сайын кыргыз жана орус тилдеринде басылып чыгарылат.

Бардык басылмалар Улуттук банктын Төрагасынын буйруусу менен бекитилген тизмеге ылайык таркатылат жана Улуттук банктын Web-барагында http://www.nbkr.kg дареги боюнча жайгаштырылып келүүдө.

Кыскартылган сөздөрдүн тизмеси

АӨБ	- Азия өнүгүү банкы
АӨ	- Алыскы чет өлкөлөр
АКУ (СПЗ)	- Атайы карыз алышуу укугу
АКЖО (ОДКР)	- Акча-кредиттик жөнгө салуу органдары
ДБ	- Дүйнөлүк банк
ДСУ	- Дүйнөлүк соода уюму
ЕБРР	- Реконструкциялоо жана өнүгүүнүн Европа банкы
ЕШК	- Европа Шериктештиги Комиссиясы
ЖТК	- Жалпы тышкы карыз
ИДП	- Ички дүң продукциясы
КБ	- Коммерциялык банктар
КБИ	- Керектөө бааларынын индекси
КР	- Кыргыз Республикасы
КМШ	- Көз карандысыз Мамлекеттердин Шериктештигине кирген өлкөлөр
МБИ	- Мамлекеттик бажы инспекциясы
МИП	- Мамлекеттик инвестиция программасы
МКВ	- Мамлекеттик казна векселдери
МТК	- Мамлекеттик тышкы карыз. Өзүндө, белгилүү бир датага Кыргыз Республикасынын кредиторлору-резидент эместери алдындагы Кыргыз Республикасынын тышкы мамлекеттик займдары же башка карыздык милдеттенмелери боюнча иштетилген жана орду жабылбаган сумманы чагылдырат
НЭАК	- Номиналдуу эффективдүү алмашуу курсу
ПРГФ	- Жакырчылыктын деңгээлин төмөндөтүү жана экономиканын өнүгүүсүн турукташтыруу боюнча механизм
РЭАК	- Реалдуу эффективдүү алмашуу курсу
ТЖ	- Техникалык жардам
ТЭИТН (ТНВЭД)	- Тышкы экономикалык ишкердиктин товардык номенклатурасы
ТРжКМ	- Транспорт жана коммуникация министрлиги
ФМ	- Финансы министрлиги
УСК	- Улуттук Статистика комитети
ФОБ	- Экспортер-өлкөнүн чек арасындагы баа. Ал өзүнө экспортер-өлкөнүн чек арасына чейинки товарлардын наркы б.а. өндүрүүчүлөрдүн баалары, соодалык бааны котоpуу (наценка), экспортер-өлкөнүн чек арасына чейнки транспорттук ташуулардын наркын, эл аралык транспорттун кайсыл болбосун түрү менен ташуунун наркын, экспорттон алынуучу кайсыл болбосун салыктарды камтыйт.
СИФ	- Импортер-өлкөнүн чек арасындагы баа. Өзүнө: а) ФОБдун баасы боюнча товарлардын наркы, б.а. ушул товарларды экспорттоочу өлкөнүн чек арасына чейинки наркын; б) транспорттук ташуулардын наркы жана экспортер-өлкөнүн чек арасынан импортер-өлкөнүн чек арасына чейинки камсыздандыруунун наркын камтыйт
ЭВФ	- Эл аралык Валюта Фондусу
ЭСТК	- Эл аралык стандарттык товардык классификация
ТЧИ	- Тике чет өлкө инвестициялары

Мазмуну

1. Төлөө балансынын өнүгүүсүндөгү акыркы тенденциялар......7

2. Күндөлүк операциялардын счету......10

Кыргыз Республикасынын соода балансы......10

Товарлардын экспортунун жана импортунун товардык структурасы......10

Негизги өнөктөштөрдөн болгон өлкөлөр менен тышкы соода......13

Эл аралык кызмат көрсөтүүлөр балансы......16

Кирешелер......17

Күндөлүк трансферттер......18

3. Капитал менен операциялардын жана финансылык операциялардын счету......19

Капитал менен операциялардын счету......19

Финансылык счет......19

Тике инвестициялар......19

Портфелдик инвестициялар......20

Финансылык деривативдер......20

Жана башка инвестициялар......20

Каржылоо жана эл аралык резервдердин деңгээли......21

4. Кыргыз Республикасынын тышкы карызы......22

Кыргыз Республикасынын тышкы карызынын структурасы......22

Республиканын 1993-жылдан тартып тышкы карызынын өзгөрүүсүнүн динамикасы......23

5. Кыргыз Республикасынын эл аралык инвестициялык позициясы......27

1-тиркеме. Таблицалар жана графиктер......31

1.1-таблица. Кыргыз Республикасынын төлөө балансы (нейтралдык түрдө берүүдө)......32

1.2-таблица. ТЭИТНдин бөлүктөрү боюнча экспорттун структурасы......40

1.3- таблица. ЭСТК бөлүктөрү боюнча экспорттун структурасы......40

1.4-таблица. ТЭИТНдин бөлүктөрү боюнча импорттун структурасы......41

1.5-таблица. ЭСТК бөлүктөрү боюнча импорттун структурасы......41

1.6-таблица. Экспорттун функционалдык структурасы......42

1.7-таблица. Экспорттун географиялык структурасы......42

1.8-таблица. Товарлардын жеке адамдар тарабынан жүзөгө ашырылган экспорту......42

1.9-таблица. Импорттун функционалдык структурасы......43

1.10-таблица. Импорттун географиялык структурасы......43

1.11-таблица. Товарлардын жеке адамдар тарабынан жүзөгө ашырылган импорту......43

1.12-таблица. Продукциялардын негизги түрлөрүнүн экспорту......44

1.13-таблица. Продукциялардын негизги түрлөрүнүн импорту......46

1.14-таблица. Баанын жана сандын экспорттун көлөмүнө тийгизген таасири......48

1.15-таблица. Баанын жана сандын импорттун көлөмүнө тийгизген таасири......49

Өлкөлөр боюнча экспорттолуучу товарлардын негизги түрлөрү......50

1.16-таблица. Россияга товарлардын экспорту......50

1.17-таблица. Казакстанга товарлардын экспорту......51

1.18-таблица. Өзбекстанга товарлардын экспорту......52

1.19-таблица Белорусияга товарлардын экспорту......52

1.20-таблица. Швейцарияга товарлардын экспорту......53

1.21-таблица. Кытайга товарлардын экспорту....53
1.22-таблица. АКШга товарлардын экспорту....54
1.23-таблица. Түркияга товарлардын экспорту....55
1.24-таблица. Германияга товарлардын экспорту....56
1.25-таблица. Улуу Британияга товарлардын экспорту....56
Өлкөлөр боюнча импорттолуучу товарлардын негизги түрлөрү....57
1.26-таблица. Россиядан товарлардын импорту....57
1.27-таблица. Казакстандан товарлардын импорту....58
1.28-таблица. Өзбекстандан товарлардын импорту....59
1.29-таблица. Белорусиядан товарлардын импорту....60
1.30-таблица. Кытайдан товарлардын импорту....61
1.31-таблица. АКШдан товарлардын импорту....62
1.32-таблица. Германиядан товарлардын импорту....63
1.33-таблица. Түркиядан товарлардын импорту....64
1.1-график. Алмашуу курсу жана реалдуу эффективдүү алмашуу курсунун индекси....65
1.34-таблица. Номиналдык жана реалдуу эффективдүү алмашуу курстарынын индекстери....66
1.35-таблица. Кыргыз Республикасына тике инвестициялардын таза агымынын географиялык структурасы....68
1.36-таблица. Кыргыз Республикасына тике инвестициялардын таза агымынын тармактык структурасы....68
1.37-таблица. Эл аралык резервдер....69
II-тиркеме: Кыргыз Республикасынын төлөө балансын түзүү ыкмасы....70
III-тиркеме: Төлөө балансындагы "Кыдыруулар" статьясын баалоо ыкмасы....77
IV-тиркеме: Реалдуу эффективдүү алмашуу курсун эсептөө ыкмасы....78
V-тиркеме: Коммерциялык банктарда төлөмдөрдүн багытын эсепке алуу системасы....80
VI-тиркеме: Тышкы карызды мүнөздөгөн, коэффициенттерди эсептөө ыкмасы....82
VII-тиркеме: Эл аралык инвестициялык позицияны түптөө ыкмасы....83
VIII-тиркеме: Экономиканын ачыктыгын жана тышкы сооданын концентрацияланууусун эсептөө ыкмасы....84

1. Төлөө балансынын өнүгүүсүндөгү акыркы тенденциялар

Кыргыз Республикасынын 2002-жылдагы тышкы экономикалык ишинин жыйынтыгы, өткөн жылдары орун алган позитивдүү тенденциялардын бекемделүүсү менен мүнөздөлөт. Жалпы баланс (аналитикалык түрдө берүүдө) 29.2 млн. АКШ доллары өлчөмүндө оң чыккан. Күндөлүк операциялардын счетунун тартыштыгы 2001-жылдагыга салыштырганда эл аралык дүң резервдеринин көлөмүнүн өсүшү шартында көбөйгөн. Мындан тышкары, соода балансынын олутту тартыштыгы учурунда, күндөлүк счеттун түптөлүшүнө, республикада аскер контингентинин жайгашып туруусу менен шартталган кызмат көрсөтүүлөр балансынын терс сальдосунун кыскаруусу айрыкча оңтойлуу таасирин тийгизген.

Кыргыз Республикасынын төлөө балансынын **күндөлүк счетунун тартыштыгы** 2002-жылы бир жыл мурдагы 16.9 млн. АКШ долларына караганда 34.6 млн. АКШ долларын түзгөн. Ошентип, ИДПга карата күндөлүк счеттун ажырымы базалык жылдагы 1.2 проценттке караганда отчеттук жылы 2.1 процентке өскөн, бул, эң башкысы, мурда белгиленип кеткендей эле эл аралык кызмат көрсөтүүлөр балансынын, ошондой эле кирешелер балансынын тартыштыгынын төмөндөөсү шартында тышкы сооданын келип чыккан терс сальдосу менен шартталган.

Республиканын **соода балансы** 2002-жылы тышкы сооданын эки жыл бою сакталып турган оң сальдосунан кийин терс чыгуу менен 54.0 млн. АКШ долларын (2001-жылы 39.9 млн. АКШ долларында профицитке жетишилген) түзгөн. Кыргыз Республикасынын 2002-жылдагы тышкы соода жүгүртүүсү - 14.1 процентке олуттуу өсүү менен 1050.1 млн. АКШ долларын түзгөн, бул импортко байланыштуу соодалык операциялардын өсүшү менен аныкталган. 2002-жылдагы **товарлардын экспорту** (ФОБ баасында) 3.7 процентке көбөйүү менен 498.1 млн. АКШ долларын түзгөн, бул кароого алынып жаткан мезгилде сырьелорду берүүнүн басымдуу өсүшү менен шартталган. Көлөмү 2002-жылы төрттөн бир бөлүктөн көбүрөөккө өсүү менен 552.1 млн. АКШ долларын (ФОБ баасында) түзгөн, **товарлардын импортунун динамикасындагы** тенденцияларындагы багыттуулуктун өзгөрүүсү 2002-жылдагы айрыкча белгилеп кетүүчү фактыдан болгон. Гуманитардык жардамдар чегинде товарлардын агылып кирүүсүнүн, ошондой эле МИПтин чегинде келип түшүүлөрдүн жана тике чет өлкө инвестициялардын артышы товардык импорттун өсүшүнүн негизги себептеринен болгон.

Кызмат көрсөтүүлөр балансы 2002-жылы адаттагыдай эле тартыштык менен түптөлгөн, бирок анын тартыштыгы 6 эсеге чейин кыскаруу менен 7.1 млн. АКШ долларына барабар болуп калган.

Тике инвестициялар боюнча төлөнүүгө тийиш болгон кирешелердин өлчөмү бир эле учурда төмөндөөсү шартында кредиторлордун Париж Клубунун мүчөлөрүнүн алдындагы мамлекеттик карыздык милдеттенмелерди реструктуризациялоо **кирешелер балансынын** терс сальдосунун 59.7 млн. АКШ долларына чейин төмөндөөсүнө таасирин тийгизген, бул, бир жыл мурдагы ушул эле көрсөткүчтүн тартыштыгынын деңгээлинин 90 процентине туура келет.

Күндөлүк трансферттердин оң сальдосу 2001-жылдагы ушул эле көрсөткүчтөн 35.0 млн. АКШ долларына артуу менен 2002-жылы 86.1 млн. АКШ долларды түзгөн. Муну, республика акчалай агымдын жана товардык гранттардын көбөйүүсү менен түшүндүрүүгө болот.

Капитал менен операциялар счетунун терс сальдосу бир канчага төмөндөө менен (4.1 млн. АКШ долларына) 2002-жыл ичинде 27.9 млн. АКШ долларын түзгөн. **Финансы счету** 2002-жылы андан бир жыл мурдагыга салыштырганда бир жарым эсеге көбөйүү менен 70.9 млн. АКШ доллары өлчөмүндө оң чыккан, буга бир эле учурда жана башка инвестициялар боюнча активдердин азаюусу шартында милдеттенмелер боюнча каражаттардын басымдуу агылып кирүүсү таасирин тийгизген.

Тике инвестициялардын балансы 2002-жылы 4.8 млн. АКШ доллары өлчөмүндө оң түзүлгөн, ал эми андан мурдагы жылы 1.1 млн. АКШ долларында алардын таза агылып чыгуусу катталган эле. 2002-жылы алар боюнча нетто агылып чыгуу 12.1 млн. АКШ долларын түзгөн портфелдик инвестициялар боюнча милдеттенмелердин кыскаруусу белгиленген. Алтынга дүйнөлүк баанын кескин өзгөрүүсүнө байланыштуу **"Финансы деривативдери"** статьясы 2001-жылдагы 17.6 млн. АКШ доллары көлөмүндө анын оң мааниде чыгуусуна караганда 5.1 млн. АКШ доллары өлчөмүндө терс мааниде катталган.2002-жылы **жана башка инвестициялардын** сальдосу оң чыгуу менен 83.3 млн. АКШ долларын түзгөн. Ал эми 2001-жылы бул статья 14.0 млн. АКШ долларын түзгөн эле.

Дүңүнөн алгандагы эл аралык резервдердин көлөмү өсүү менен отчеттук жылдын акырына карата 316.7 млн. АКШ долларын түзгөн, бул товарлар жана кызмат көрсөтүүлөр импортунун 5.6 айын жабууга жетиштүү.

Кыргыз Республикасынын **таза инвестициялык позициясынын** сальдосу жыл башына карата 1605.5 млн. АКШ долларын жана жыл акырына карата 1972.5 млн. АКШ долларын түзгөн. Отчеттук жылдын акырына карата өлкөнүн **жалпы тышкы карызы** 1776.1 млн. АКШ долларын түзгөн, мунун 89 проценти мамлекеттик сектордун милдеттенмелерине туура келет.

1—таблица: Кыргыз Республикасынын төлөө балансы (аналитикалык түрдө берүү)
(млн. АКШ долларында)

	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Күндөлүк операциялардын счету	**-138.4**	**-363.9**	**-184.0**	**-79.5**	**-18.9**	**-34.6**
Товарлар жана кызмат көрсөтүүлөр	-141.3	-333.5	-178.0	-82.9	-4.5	-61.1
Соода балансы	-15.2	-220.7	-88.6	4.0	39.9	-54.0
Экспорт (ФОБ)	630.8	535.1	462.6	510.9	480.3	498.1
КМШ	346.3	252.0	191.5	213.7	172.2	170.3
Алыскы чет мамлекеттер	284.5	283.1	271.0	297.2	308.0	327.7
Импорт (ФОБ)	646.0	755.7	551.1	506.9	440.4	552.1
КМШ	396.0	391.7	248.7	279.7	250.0	311.7
Алыскы чет мамлекеттер	250.1	364.1	302.4	227.2	190.3	240.3
Кызмат көрсөтүүлөр балансы	-126.1	-112.8	-89.4	-86.9	-44.4	-7.1
Көрсөтүлгөн кызматтар	45.0	62.8	64.9	61.8	80.3	138.4
Мурда көрсөтүлгөн кызматтар	-171.1	-175.7	-154.3	-148.8	-124.7	-145.5
Кирешелер	-64.6	-79.2	-74.0	-83.9	-65.5	-59.7
Тике инвестициялар боюнча кирешелер	-0.8	-8.3	-4.8	-39.1	-27.4	-17.3
Портфелдик инвестициялар боюнча кирешелер	0.0	-2.1	-0.4	0.0	-0.1	0.3
Башка инвестициялар боюнча кирешелер	-50.4	-54.0	-57.3	-34.5	-27.7	-31.2
Кредиттер боюнча проценттер (график)	-56.7	-65.7	-67.3	-51.3	-39.4	-32.3
Башка инвест. ж.б. кирешелер	6.3	11.7	10.0	16.8	11.6	1.1
Эмгекке төлөөлөр	-13.4	-14.7	-11.5	-10.3	-10.3	-11.4
Күндөлүк трансферттер	67.6	48.7	68.0	87.4	51.1	86.1
Капитал менен операциялардын жана финансы операцияларынын счету	**241.5**	**276.3**	**205.4**	**53.0**	**-0.4**	**43.0**
Капитал менен операциялардын счету	-8.3	-8.1	-15.2	-11.3	-32.0	-27.9
Капиталдык трансферттер	-8.3	-8.1	-15.2	-11.3	-32.0	-27.9
Финансылык счет	249.9	284.4	220.6	64.3	31.6	70.9
Тике инвестициялар	83.0	86.6	38.4	-6.9	-1.1	4.8
Портфелдик инвестициялар	5.7	-4.3	-0.1	-1.3	1.2	-12.0
Финансылык деривативдер	19.0	30.6	26.4	25.8	17.6	-5.1
Башка инвестициялар	142.2	171.5	156.0	46.7	14.0	83.3
Активдер («-» көбөйүү)	-43.1	-84.1	-0.7	-27.3	-4.0	21.5
Коммерциялык банктар	-18.7	9.6	-1.4	-1.6	-16.5	-42.3
Жана башка активдер	-24.5	-93.7	0.7	-25.8	12.5	63.8
Милдеттенмелер («+» көбөйүү)	185.3	255.6	156.7	74.0	17.9	61.8
Коммерциялык банктар	14.0	1.0	-2.8	-0.3	3.9	32.7
Кредиттер	148.1	105.6	133.3	40.6	17.4	18.5
Мамлекеттик секторго кредиттер	137.5	129.6	176.8	92.9	67.2	37.1
Алынганы	150.3	149.7	188.1	127.4	110.2	74.4
Амортизация (график)	-12.8	-20.1	-11.2	-34.5	-43.1	-37.3
Жеке секторго кредиттер	10.6	-24.0	-43.5	-52.3	-49.8	-18.6
Алынганы	12.9	8.8	8.6	3.9	4.3	1.9
Амортизация (график)	-2.3	-32.8	-52.1	-56.2	-54.1	-20.5
Жана башка милдеттенмелер	23.3	149.0	26.2	33.8	-3.4	10.6
Каталар жана калтырып кетүүлөр	**-57.6**	**63.6**	**-3.4**	**10.3**	**18.6**	**20.8**
Жалпы баланс	**45.6**	**-24.0**	**18.1**	**-16.2**	**-0.7**	**29.2**
Каржылоо	**-45.6**	**24.0**	**-18.1**	**16.2**	**0.7**	**-29.2**
Улуттук банктын резервдери	-82.6	5.9	-61.2	-21.2	-16.3	-43.8
ЭВФтин кредиттери	34.4	2.7	19.5	7.3	-2.1	-6.0
Өзгөчө каржылоо	2.6	15.5	23.7	30.1	19.1	13.0
Каржылоонун башка түрлөрү	0.0	-0.1	0.0	—	—	—

2001				2002				
I	II	III	IV	I	II	III	IV	
7.0	**-9.8**	**16.5**	**-32.6**	**-5.6**	**-1.4**	**-3.9**	**-23.7**	**Күндөлүк операциялардын счету**
6.2	-1.7	15.9	-24.9	-11.9	0.0	-21.7	-27.5	Товарлар жана кызмат көрсөтүүлөр
20.1	11.9	21.5	-13.6	-10.6	0.6	-24.0	-20.0	Соода балансы
115.3	109.4	132.3	123.2	116.9	125.0	116.7	139.5	Экспорт (ФОБ)
35.7	44.1	59.5	32.9	34.5	37.0	45.9	53.1	КМШ
79.6	65.3	72.8	90.3	82.5	88.0	70.8	86.4	Алыскы чет мамлекеттер
95.2	97.5	110.8	136.8	127.5	124.4	140.7	159.4	Импорт (ФОБ)
57.2	49.4	63.1	80.3	76.0	69.0	75.1	91.7	КМШ
38.0	48.1	47.7	56.5	51.5	55.4	65.6	67.8	Алыскы чет мамлекеттер
-13.9	-13.6	-5.6	-11.3	-1.3	-0.6	2.3	-7.5	Кызмат көрсөтүүлөр балансы
14.7	17.5	27.6	20.5	27.8	30.9	43.9	35.8	Көрсөтүлгөн кызматтар
-28.6	-31.0	-33.2	-31.8	-29.1	-31.5	-41.6	-43.3	Мурда көрсөтүлгөн кызматтар
-7.4	-22.3	-11.2	-24.6	-10.0	-16.0	-8.9	-24.8	Кирешелер
-3.3	-11.2	-3.5	-9.4	-3.9	-4.7	-2.3	-6.5	Тике инвестициялар боюнча кирешелер
0.0	0.0	—	-0.1	0.1	—	0.1	0.1	Портфелдик инвестициялар боюнча кирешелер
-1.8	-8.7	-4.8	-12.5	-3.4	-8.9	-4.0	-14.8	Башка инвестициялар боюнча кирешелер
-4.8	-11.8	-7.3	-15.4	-4.2	-10.8	-4.4	-12.9	Кредиттер боюнча проценттер (график)
3.1	3.1	2.5	3.0	0.8	1.9	0.4	-2.0	Башка инвест. ж.б. кирешелер
-2.3	-2.4	-2.9	-2.7	-2.8	-2.5	-2.7	-3.5	Эмгекке төлөөлөр
8.2	14.2	11.8	17.0	16.3	14.7	26.6	28.6	Күндөлүк трансферттер
9.3	**-22.2**	**-25.6**	**38.2**	**29.4**	**-1.6**	**0.8**	**14.4**	**Капитал менен операциялардын жана финансы операцияларынын счету**
-4.0	-8.1	-12.8	-7.1	-4.1	-5.0	-12.1	-6.7	Капитал менен операциялардын счету
-4.0	-8.1	-12.8	-7.1	-4.1	-5.0	-12.1	-6.7	Капиталдык трансферттер
13.3	-14.2	-12.8	45.3	33.5	3.4	12.8	21.1	Финансылык счет
10.8	-8.5	11.4	-14.9	4.7	-12.2	9.0	3.2	Тике инвестициялар
0.9	-0.1	0.3	0.1	2.2	0.8	-9.5	-5.6	Портфелдик инвестициялар
4.4	4.8	1.6	6.9	0.1	-0.4	-4.0	-0.8	Финансылык деривативдер
-2.9	-10.3	-26.0	53.2	26.5	15.1	17.3	24.4	Башка инвестициялар
-11.0	-0.9	-30.8	38.7	5.1	48.3	-29.0	-2.9	Активдер («-» көбөйүү)
-0.3	-0.4	-10.2	-5.5	-3.8	-3.0	-19.4	-16.1	Коммерциялык банктар
-10.7	-0.5	-20.6	44.3	8.9	51.3	-9.6	13.2	Жана башка активдер
8.1	-9.4	4.8	14.5	21.4	-33.1	46.3	27.3	Милдеттенмелер («+» көбөйүү)
3.6	-1.8	0.3	1.8	-0.1	8.9	9.6	14.3	Коммерциялык банктар
10.3	-13.8	0.7	20.2	12.7	-28.0	18.9	14.9	Кредиттер
9.1	11.2	1.0	45.8	13.2	-9.6	18.6	14.9	Мамлекеттик секторго кредиттер
13.6	21.2	13.2	62.3	14.5	17.9	20.1	22.0	Алынганы
-4.5	-10.0	-12.1	-16.5	-1.3	-27.5	-1.5	-7.1	Амортизация (график)
1.1	-25.0	-0.3	-25.7	-0.5	-18.4	0.3	0.0	Жеке секторго кредиттер
1.6	1.1	1.1	0.5	0.2	0.1	1.5	0.1	Алынганы
-0.5	-26.1	-1.3	-26.2	-0.7	-18.5	-1.2	-0.1	Амортизация (график)
-5.8	6.1	3.8	-7.5	8.8	-14.0	17.8	-1.9	Жана башка милдеттенмелер
-23.6	**30.3**	**3.6**	**8.3**	**-24.0**	**0.0**	**20.8**	**24.0**	**Каталар жана калтырып кетүүлөр**
-7.3	**-1.8**	**-5.5**	**13.9**	**-0.3**	**-3.0**	**17.7**	**14.8**	**Жалпы баланс**
7.3	**1.8**	**5.5**	**-13.9**	**0.3**	**3.0**	**-17.7**	**-14.8**	**Каржылоо**
10.4	6.7	7.7	-41.2	3.4	0.7	-31.3	-16.6	Улуттук банктын резервдери
-2.9	-5.5	-2.9	9.3	-4.9	-5.6	10.3	-5.8	ЭВФтин кредиттери
-0.2	0.6	0.7	17.9	1.7	7.9	3.4	7.6	Өзгөчө каржылоо
—	—	—	—	—	—	—	—	Каржылоонун башка түрлөрү

2. Күндөлүк операциялардын счету

Отчеттук жылы **күндөлүк счеттун** тартыштыгы 15.7 млн. АКШ долларына көбөйүү менен 34.6 млн. АКШ долларын түзгөн, бул мурдагы жылдагы 1.2 процентке караганда ИДПга карата 2.1 процентке туура келет. Кирешелер жана эл аралык кызмат көрсөтүүлөр балансынын терс сальдосунун бир эле учурда түптөлүшү шартында 2000-2001-жылдары аралыгында байкалбаган соода балансынын түптөлгөн тартыштыгы күндөлүк счеттун терс сальдосунун өсүшүнө түрткү берген негизги себебинен болгон.

1—график: Күндөлүк операциялардын счету
млн. АКШ доллары

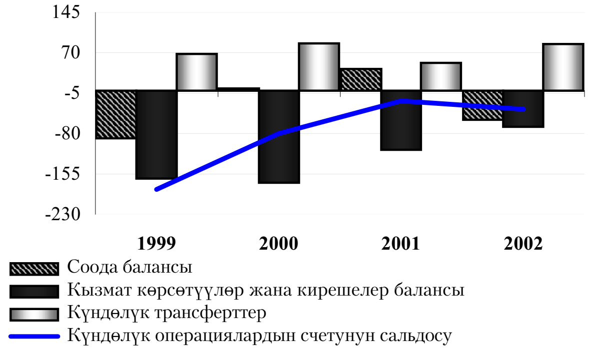

Кыргыз Республикасынын соода балансы

Отчеттук мезгил товарлардын импортунун алардын экспортуна караганда артып турушу менен мүнөздүү болгон, анын негизинде **соода балансынын** 54.0 млн. АКШ долларына тартыштыгы келип чыккан, ал эми 2001-жылы тышкы соода операцияларынын балансы оң сальдодо түптөлүү менен 39.9 млн. АКШ долларын түзгөн. Мында, КМШ өлкөлөрү менен тышкы соодалык операциялар 141.4 млн. АКШ доллары өлчөмүндө, ал эми алыскы чет өлкөлөр менен адаттагыдай эле, оң сальдодо түптөлүү менен 87.4 млн. АКШ доллары түзгөн.

Кыргыз Республикасынын **тышкы соода жүгүртүүсү** 2002-жылы 14.1 млн. АКШ долларына көбөйүү менен 1050.1 млн. АКШ долларын түзгөн, бул жерге КМШ өлкөлөрү менен алыскы чет өлкөлөрдүн үлүштүк катышы тиешелүүлүгүнө жараша, 45.9 жана 54.1 процентти түзгөн. Республиканын ички дүң продуктыга карата товар жүгүртүү мамилеси катары каралган экономиканын ачыктыгы көрсөткүчү 60.1ден 65.2 процентке чейин көбөйгөн, бул республикага импорттук келип түшүүлөрдүн өсүшү менен түшүндүрүлөт, алардын ИДПга карата мамилеси боюнча көлөмү бир жыл мурдагы 28.8 процентке караганда 34.3 процентти түзгөн. (2-таблица).

2—таблица: Экономиканын ачыктыгы
(ИДПга карата процент менен)

	1999	2000	2001	2002
Таза экспорт	-7.2	0.3	2.6	-3.3
Экспорт	37.7	37.4	31.4	30.9
Импорт	45.0	37.1	28.8	34.3
Тышкы товар жүгүртүү	82.7	74.4	60.1	65.2

ФОБ баасындагы чогуу алгандагы **товарлардын экспорту** 2002-жылы 498.1 млн. АКШ долларын түзгөн, бул 2001-жылдын ушул эле мезгилиндегиге салыштырганда 3.7 процентке жогору, мында негизги салым алскы чет өлкөлөр менен экспорттук операциялардын өлчөмүнүн өсүшү менен байланыштуу (6.4 процентке). Алыскы чет өлкөлөрдүн экспортунда басымдуу үлүш алтын менен операцияларга туура келет, алардын өлчөмү Кумтөрдө болуп өткөн кырсыктын кесепетинен басымдуу кыскарган. Нарктык мааниде баалуу металлдардын экспорту 2001-жылдагы 224.6 млн. АКШ долларына караганда 162.8 млн. АКШ долларын түзгөн. Алтынды эскепке алуусуз экспорт, 2001-жылдагыга салыштырганда, отчеттук мезгилде болжол менен үчтөн бирге өскөн. Пахта буласын, тери сырьелорун берүүлөрдүн жогорку өлчөмү, экпорттун негизги статьяларынын түшүп кетүүсүн белгилүү бир деңгээлде компенсациялоого мүмкүндүк берген (2002-жылдын жалпы экспортундагы сырьелук товарлардын салыштырмалуу салмагы 2001-жылдагы 18.4 процентке караганда 27 процентке өскөн). Тамак-аш, химиялык жана жеңил өнөр жайынын продукцияларынын экспорту 87 процентке көбөйгөн, албетте бул дагы экспорттук ташып келүүлөрдүн өскөндүгүн айгинелеп турат. Республиканын аймагында жайгаштырылган, антитеррористтик аскер базасынын керектөөлөрүнө товарларды экспорттук берүүлөр, отчеттук жылдагы тышкы соодалык иштин өнүгүшүнө позитивдүү таасирин тийгизген кошумча фактордон болуп калган.

Отчеттук жылы республикага **товарлардын импортунун** динамикасынын багыты өзгөргөн. Жылдын жыйынтыгы боюнча товарлардын импорту (ФОБ баасында) бир жыл мурдагыга караганда төрттөн бирден ашыгыраакка өсүү менен 552.1 млн. АКШ долларын түзгөн. Товарлардын импортунун өлчөмдөрүнүн оңтойлуу динамикасына алып келген негизги себептерден болуп, республикага малекеттик инвестициялар Программасынын чегинде товардык келип түшүүлөрдүн жана товардык гранттардын өлчөмүнүн агымынын көбөйүшү саналат.

Кыргыз Республикасынын тышкы соодасынын товардык структурасы

Кыргыз эскпорту үчүн товардык диверсификацияланууунун төмөндүгүнүн сакталып туру-

шу мүнөздүү, муну товардык концентрациялануунун коэффициентинин жогорку деңгээлде экендиги да далилдөөдө (3-таблица). Мындан тышкары, учурда товарлардын экспорту негизинен жети товардык позицияга топтоштурулган: алтын, электрэнергиясы, ысытуу лампалары, пахта, тамеки, тери сырьесу жана машина куруу продукциялары, буларга чогуу алганда экспорттун жалпы көлөмүнүн 60 проценттен көбүрөөгү туура келет. Натыйжада, тышкы соода ушул товарлардын көлөмүнүн өзгөрүүсүнө өтө эле көз каранды.

3–таблица: Тышкы сооданын товардык концентрациялануусу
(процент менен)

	1999	2000	2001	2002
Экспорт	43.5	43.1	49.0	38.5
Импорт	12.9	13.4	13.5	13.4

Импорттун товардык структурасында башкача абал байкалууда. Акыркы үч жыл аралыгында импорттун дифференцияллануу коэффициенти бирдей деңгээле (13.4 процент) калууда, бул республиканын товардык импортунун номенклатурасынын кеңири экендигин мүнөздөйт.

Республиканын товарларынын жалпы экспортунда, өткөн жылдардагыдай эле, басымдуу үлүштү алыскы чет өлкөлөргө баалуу металлдарды берүүлөр түзөт. Алтындын экспорту 2002-жылы 162.8 млн. АКШ долларын түзгөн, бул 2001-жылдагы ушул эле көрсөткүчтөн 27.5 процентке төмөн. Төмөндөө биринчи кезекте, отчеттук мезгил ичинде алтын кенин казып алуучу жерде болгон кырсыктан улам келип чыккан, анын кесепетинен тышкы рыноктордогу баа конъюнктурасынын ыңгайлуу болуп турушу шартында кыргыз алтынын физикалык берүүлөр 32 процентке төмөндөгөн. Мындан тышкары, 2002-жылы бул товарды географиялык берүүлөрдүн өзгөрүүсү да жүргөн: анын 58 проценти, мурдагыдай эле Швейцарияга туура келет, ал эми 42 проценти БАЭ багытталган (Германияга жана Улуу Британияга отчеттук мезгил ичинде алтынды экспорттоо ишке ашырылган эмес).

2–график: Алтындын физикалык берүүлөрдүн динамикасы жана ага карата дүйнөлүк баа

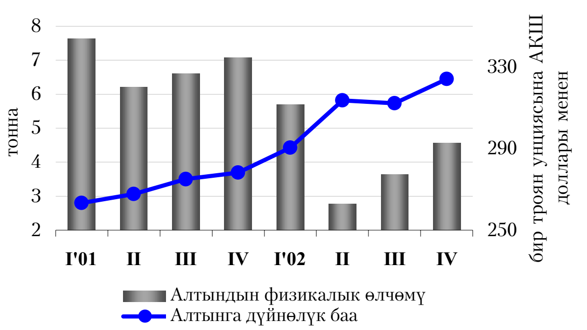

Отчеттук мезгил ичинде электрэнергиясынын экспортунун олуттуу төмөндөөсү байкалып, анын көлөмү эки эседен көбүрөөккө кыскаруу менен 22.0 млн. АКШ долларын түзгөн. Бул, 2002-жылы аба-ырайынын ыңгайсыз шарттарынан улам келип чыгуу менен аны берүүлөрдү мурдагы жылдын деңгээлине чейин жеткирүүгө мүмкүндүк берген эмес. Ошондой болсо да, муну экспорттун жалпы көлөмүндө энергопродукцияларынын үлүшүнүн азаюусунун себеби катары караого болбойт. Коалициялык күчтөрдүн аскер базасына авиакеросинин берүүлөр ушул өксүктүн ордун толтуруу менен кароого алынып жаткан жылы энергопродукцияларынын экспортунун жалпы көлөмүнүн 58.2 млн. АКШ долларына чейин жетүүсүнө түрткү берген, ал эми бул республиканын товарларынын жалпы экспортунун 12 процентине барабар.

Бир катар сырьелук товарлардын экспортунун олуттуу өсүшү жүргөн. Пахта буласынын экспорту отчеттук жылы эки эседен көбүрөөккө өсүү менен мурдагы 21.3 млн. АКШ долларына караганда 43.7 млн. АКШ долларын түзгөн. Албетте, мунун себеби катары айыл-чарба продукцияларын өндүрүүчүлөрдүн басымдуу бөлүгү тамекиге караганда пахта өстүрүүгө ык койгондугун атоого болот. Тамекиге баанын 9 процентке түшүүсү шартында анын көлөмү 21 процентке төмөндөгөн, натыйжада отчеттук жылы ал 19.6 млн. АКШ долларын түзгөн. Ушул эле жерде "ак алтынга" дүйнөлүк сыяктуу эле экспорттук баанын түшүп жаткандыгын баса белгилеп кетүү да зарыл (төмөндөө 2001-жылдагы деңгээлге караганда 19 процентти жана 11 процентти түзөт). Жылдын жыйынтыгы боюнча бир жыл мурдагы 10 млн. АКШ долларына караганда 23.7 млн. АКШ долларын түзгөн тери сырьелорун берүүлөрдүн олуттуу өсүшүн экинчи бир оңтойлуу жагдай катары атоого болот, мында, бул сырьенун басымдуу бөлүгү Кытайга (тери сырьесунун экспортунун жалпы көлөмүнүн 81 проценти), Түркияга жана Италияга берилген (тиешелүүлүгүнө жараша 12.0 жана 3.0 процент). Айнек иштеп чыгуу боюнча экспортко багытталган ири ишканалардын биринин өз ишин баштоосу курулуш материалдар өнөр жайынын продукцияларынын экспортунун өсүшүнө түрткү берген аныктоочу фактордон болуп калды, алып көрсөк, 2002-жылы куйма жана таптал-ган айнек экспорту 2.3 млн. АКШ долларын түзгөн, ал эми бир жыл мурда анын деңгээли нөлдүк көрсөткүчтө.

Ушуну менен катар эле, 2002-жылы республиканын жалпы экспортунда керектөө товарларынын салыштырмалуу салмагынын көбөйүүсүн шарттаган сооданын структурасынын сапаттык жактан жакшыруусу байкалган, ал 2001-жылдагы 12 проценттен отчеттук жылдагы 16 процентке чейинки өсүштү түзгөн оорчундуу кошумча наркка ээ. Мында, тышкы

рынокторго жашылча-жемиштер, кант, сүт жана сүт азыктары, чай, ысытуу лампалары жана ар кандай даяр буюмдар сыяктуу товарларды чыгарууну олттуу арттыруулар позитивдүү роль ойногон, алар базалык мезгилдеги 38.3 млн. АКШ долларына караганда отчеттук мезгил ичинде 60.6 млн. АКШ долларын түзгөн.

Болжол менен алганда 83 процентти түзгөн товарлардын тобу үчүн баа фактору анчалык деле аныктоочу ролду ойногон эмес, анткени товарлардын бул тобуна карата баа индекси иш жүзүндө мурдагы жылдагыдай эле калган. Бирок, сандык факторго келе турган болсок, экспортто эң эле чоң салыштырмалуу салмакты ээлеген алтынды физикалык берүүлөрдүн азаюусу отчеттук мезгил ичинде физикалык көлөмдөрдүн салмактанып алынган индексинин бир азга түшүүсүнө өбөлгө түзгөн.

3–график: Товарлардын экспортунун структурасы

жыйынтыгына карата процентер менен

2002

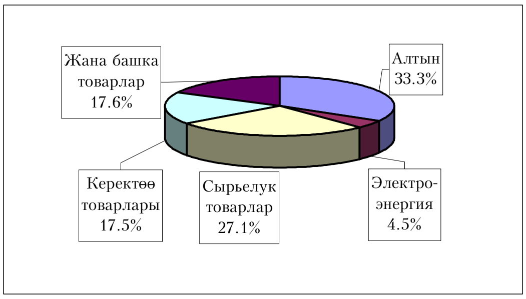

2001

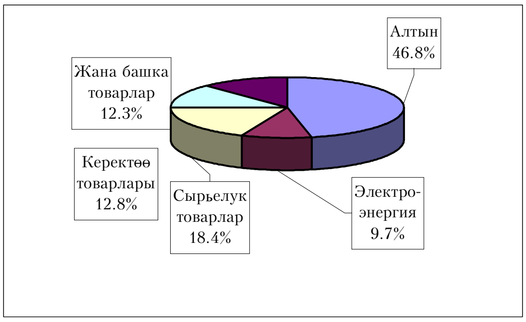

Ошентип, товарлардын экспортунун структурасында жүргөн өзгөрүүлөр алтындын жана электрэнергиясынын экспортунун олуттуу түшүүсүнүн ордун жабууга мүмкүндүк берген, бул отчеттук жыл ичинде товарлардын экспортунун бир аз өсүүсүнө өбөлгө түзгөн.

Товарлардын импорту үчүн отчеттук жыл ыңгайлуу конъюнктурасы менен мүнөздөлгөн. 2002-жылы реалдуу эффективдүү алмашуу курсунун орточо индексинин айрым бир төмөндөөсүнө алып келген сомдун олуттуу чыңдалуусу (2001-жылдагы орточо салмактанып алынган курска салыштырганда 3.1 процентке) алмашуу курсунун өзгөрүүсүнө бир кыйла таасирленүүчү керектөө товарларынын импортунун көлөмүнө таасирин тийгизген. Керектөө товарлары боюнча импорттук түшүүлөрдүн көлөмү мурдагы жылдагы 172.4 млн. АКШ долларына караганда 196.7 млн. АКШ долларына чейин өскөн.

Республикага гуманитардык жардамдардын агымынын өзгөрүүсү импорттун өлчөмүнө олуттуу таасирин тийгизүүдө. Отчеттук жылы акысыз берилген товарлардын көлөмү 50.7 млн. АКШ долларына жетүү менен 2001-жылдагы ушул эле көрсөткүчкө салыштырганда 20.5 млн. АКШ долларына көбөйгөн. Товардык гранттардын структурасы 2001-жылдагыдан айрыкча айрымаланган. Алып көрсөк, 2001-жылы товардык гранттардын 70 проценти фармацевтикалык продукциялар, тигилүү буюмдар жана кийимдер, медициналык приборлор сыяктуу товарлар түрүндө болгон болсо, 2002-жылы гуманитардык жардамдын курамына жогоруда аталган товарлардан тышкары тракторлор, буудай уну, антибиотиктер жана башка жабдуулар сыяктуу товарлар да кирген. Чогуу алганда бул товарлар товардык гранттардын жалпы көлөмүнүн 80 процентин ээлеген.

Товарлардын экспортунун чогуу алгандагы көлөмүндө минерал продукцияларынын үлүшү басымдуу бойдон калууда (товарлардын жалпы импортунун 26 проценти). Бул республиканын өзүнүн минерал ресурстарынын жетишсиздигине жана республиканын чет өлкөдөн отун катары керектелүүчү берүүлөрдөн көз карандылыгы орун алып тургандыгына байланыштуу. Ошондой болсо да 2002-жылы отун-энергетика комплексинин продукцияларынын жалпы импорттогу салыштырмалуу салмагы мурдагы деңгээлде эле сакталып калган, нарктык көрсөткүчүндө алганда товарлардын бул тобу 31.0 млн. АКШ долларына өсүү менен жыйынтыгында мурдагы 121.0 млн. АКШ долларына салыштырганда 152.0 млн. АКШ долларын түзгөн. Көбөйүү электрэнергиясынын импортун эске албаганда, товарлардын ушул тобун бардык түзүүчүлөр боюнча катталган, айрыкча мунайзаттары (2001-жылдагы салыштыруу үчүн алынган көрсөткүчтөн 14.9 млн. АКШ долларына жогору) жана көмүр (8.6 млн. АКШ доллары) сыяктуу товарлар боюнча өсүш аныктоочу таасирин тийгизген. Мунайзаттарынын импортунун өсүшү республикага аны кийинчерээк аскер базасына реэкспорттоо үчүн керосинди берүүлөргө байланыштуу болгон. Таш көмүрдүн импорттоп алуулардын көлөмүнүн көбөйүүсүн республиканы жылуулук менен нормалдуу камсыз кылуунун зарылчылыгы менен түшүнүдүрүүгө болот. Республикага жаратылыш газын үзгүлтүксүз берүүлөр 2001-жылдагыдан айрымаланып отчеттук мезгил ичинде көгүлтүр отундун импортунун 41.8 млн. АКШ долларына чейин кескин өсүп кетүүсүнүн себеби болуп калган, ал эми бул көрсөткүч салыштыруу үчүн каралып жаткан мезгилдегиден 8.6 млн. АКШ долларына ашат.

4–график: Товарлардын импортунун функционалдык структурасы
жыйынтыгына карата проценттер менен

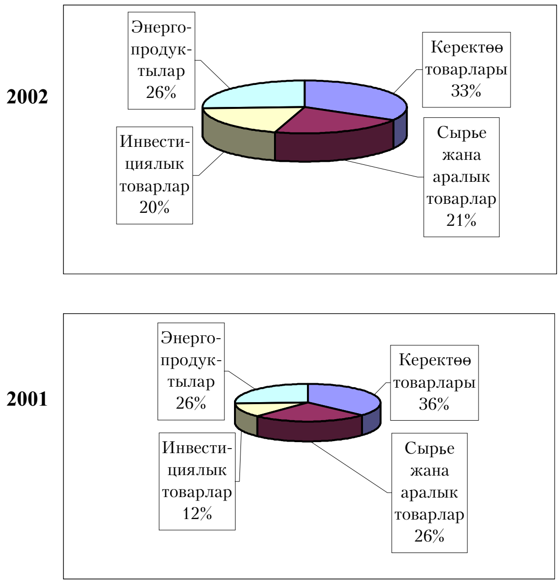

2002-жылы импорттун структурасынын өзгөрүүсүндөгү позитивдүү факторлордун бири катары жалпы импорттук түшүүлөрдү үлүштүк бөлүштүрүүдө инвестициялык товарлардын үлүшүнүн 2001-жылдагы 12 проценттен кароого алынып жаткан жылдагы 20 процентке чейин көбөйүүсүн атоого болот. Инвестициялык товарлардын көбөйүүсү отчеттук жылы 152.0 млн. АКШ долларын түзгөн, анын 80 проценттен көбүрөөгү алыскы чет өлкөлөрдөн алынган продукциялар түрүндө көрсөтүлгөн.

5–график: Инвестициялык товарлардын импорту, ТЧИнин агылып кирүүсү жана МИП боюнча каражаттар
млн. АКШ доллары

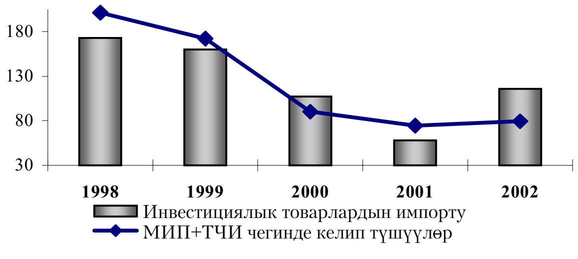

Баа жана сандык факторлордун тийгизген таасирине анализдөөлөрдү жүргүзүү 2002-жылы товарлардын 59 процент үчүн ыңгайлуу баа конъюктурасын сакталып тургандыгын тастыктоодо (өткөн жылга карата индекстин төмөндөөсү 1 процент), бул болсо товарлардын тобун сандык берүүлөрдүн 2001-жылдагы деңгээлге караганда 40 процентке көбөйүүсүнө өбөлгө түзгөн.

Кыргыз Республикасынын негизги өнөктөш өлкөлөр менен тышкы соодасы

Кыргызстан 2002-жылы алар менен соода жүргүзгөн өлкөлөрдүн саны менен сыяктуу эле, соода көлөмдөрүнүн бирдей ченемде бөлүштүрүлүшү менен мүнөздөлгөн товарлардын экспортунун жана импортунун географиялык концентрациялануусунун көрсөткүчтөрүнүн динамикасы өзгөрүүгө дуушар болуу менен акыркы үч жылдагы максималдуу чекке жеткен. Алып көрсөк, 2002-жылы товарлардын экспортунун географиялык концентрациялануусу 39.0 процентке чейин көбөйгөн, ал эми ушул эле көрсөткүч товарлардын импортунда 36.2 процентке чейин өсүшкө ээ болгон.

Отчеттук жылы Кыргызстан дүйнөнүн 102 өлкөсү менен соода ишин жүргүзгөн. Ошондой болсо да, сегиз өлкө менен (Россия, Өзбекстан, Казакстан, Германия, Швейцария, Кытай, АКШ жана Түркия) жүзөгө ашырылган соодалык операциялар аныктоочу жана туруктуу болуп саналат. Жогоруда аталган өлкөлөрдүн республиканын жалпы товар жүгүртүүсүндөгү салыштырмалуу салмагы 81.6 процентти түзөт. 2002-жылдын экинчи кварталынан тартып бул өлкөлөрдүн тобуна Бириккен Араб Эмираттары да кирген.

4–таблица: Сооданын географиялык концентрациялануусу
(процент менен)

	1999	2000	2001	2002
Экспорт	39.9	38.7	38.3	39.0
КМШ өлкөлөрү	52.7	55.9	53.3	53.2
Алыскы чет өлкөлөр	56.6	52.8	51.7	53.1
Импорт	28.6	32.9	32.4	36.2
КМШ өлкөлөрү	54.4	54.9	53.0	53.0
Алыскы чет өлкөлөр	28.5	31.1	31.7	34.1

Россия адеттен бери эле Кыргыз Республикасынын эң ири соода өнөктөштөрүнөн болуп келген. Кыргыз Республикасынын отчеттук жылдагы жалпы тышкы соодалык жүгүртүүсүндөгү Россиянын үлүшү 18.3 процентти түзөт жана мында товар жүгүртүү товарлардын импортунун алардын экспортунан артып турушу менен мүнөздөлөт.

Россияга товарлардын экспорту 2002-жылы 24.1 процентке өсүү менен 80.0 млн. АКШ долларын түзгөн. Товарлардын экспортунун өсүшү, эң башкысы, Россияга пахта буласын берүүлөрдүн эки эседен көбүрөөккө артышы менен шартталган. Негизинен, Россия рыногуна кыргыз экспортунун 60 процентинен көбүрөөгү пахта менен катар эле ысытуу лампалары, тамеки сыяктуу товарлар түрүндө берилген.

Отчеттук жылдын жыйынтыгы боюнча Россиядан импорттун көлөмү 116.7 млн. АКШ долларын түзгөн, бул 2001-жылдагы көрсөткүчкө караганда 37.2 процентке көп. Товарлардын экспортунан айрымаланып Россиядан импорт бир кыйла дифференциалдуу болуп саналат. Акыркы үч жыл аралыгында Россиядан импорттун товардык струтурасы, чогуу алгандагы үлүшү Россиядан импорттун жалпы

көлөмүндө 60 процентти түзгөн керектөө жана аралык товарларынын басымдуулугу менен мүнөздөлүүдө. Россиядан импорттун товардык номенклатурасынын төрттөн бир бөлүктөн көбүрөөгү кара металлдардан, жыгачтан алынган продукциялар, транспорттук каражаттар жана мунайзаттары түрүндө көрсөтүлгөн. Мында, 2002-жылдын жыйынтыгы боюнча акыркысынын Кыргыз Республикасынын мунайзаттарынын импортунун жалпы көлөмүндөгү салыштырмалуу салмагы 27 процентти же 22.3 млн. АКШ долларын түзгөн.

Кыргызстандын **Казакстан** менен товар жүгүртүүсүнүн көлөмү олуттуу жогорулаган, бул айрыкча экспорттун түшүүсү шартында импорттук берүүлөрдүн озгон арымда өсүшү менен шарттталган.

Кыргыз Республикасынын жылпы товар жүгүртүүсүндө Казакстан менен сооданын салыштырмалуу салмагы 15.0 процентти ээлейт.

Казакстанга товарлардын экспортунун көлөмү 5.7 процентке түшүү менен 2002-жылдын жыйынтыгы боюнча 36.8 млн. АКШ долларын түзгөн. Мында, товардык структура товарлардын кеңири чөйрөсү менен айрымаланат, бул жерде негизги үлүш электрэнергиясынын, пластмассадан жасалган буюмдардын, ширелердин, цементтин экспортуна жана жеңил автомобилдердин реэкспортуна туура келет. Казакстанда цементтин экспорту мурда олуттуу үлүштү ээлегендигин, бирок акыркы жылдары ал басымдуу кыскаргандыгы жана 2002-жылы анын экспорту 1.5 млн. АКШ долларына чейин төмөндөгөндүгү фактысына көңүл буруу зарыл. Төмөндөө Казакстан тарабынан өз ички рыногун коргоо үчүн чектөө чараларын киргизгендигинин кесепетинен келип чыккан.

Казакстандан алынып келинип жаткан товарлардын көлөмү эки эседен көбүрөөккө көбөйгөн жана 2002-жылдын жыйынтыгы боюнча 123.9 млн. АКШ долларын түзгөн. Бул, Кыргыз Республикасынын аймагында аскер базасынын жайгашуусунан улам мунайзаттарынын импортунун көлөмүнүн көбөйүүсү менен аныкталган. Мында, Казакстандан импорттун көлөмүнүн өсүшү Кыргыз Республикасынын мунайзаттарын импорттук берүүлөргө көз карандылыгы жана республиканын буудай менен жетиштүү камсыз болбогондугу менен шартталгандыгын белгилей кетүү зарыл, алардын чогуу алгандагы импортунун көлөмү, орточо алганда Казакстандан бүтүндөй импорттун 40 процентке жакынын түзөт. Ошондой эле, Казакстандан импорттодо тамекилерди импорттук берүүлөрдүн көлөмү да өскөн (2002-жылдагы 5.3 млн. АКШ долларына чейин).

Экспорттук берүүлөрдү географиялык бөлүштүрүүдө иликтеп көрүү, экспорттун жалпы көлөмүндөгү **Өзбекстандын** салыштырмалуу салмагы 2002-жылы 8.2 процентти түзгөндүгүн айгинелеп турат. Бул өлкөгө экспорттун негизги товардык номенклатурасы эң башкысы электрэнергиясынын экспорту, ал Өзбекстанга экспорттун орточо алганда 63.3 процентин түзөт, ошондой эле машиналардын жана жабдуулардын тетиктик бөлүктөрүн жана аларга тиешелүүлөр, шифер, пахтадан токулган кездемелер, кант түрүндө берилген.

5–таблица: Кыргыз Республикасынын 2002–жылдагы соодасын географиялык бөлүштүрүү

	Экспорт (ФОБ) *млн. АКШ долл.*	Импорт (СИФ) *млн. АКШ долл.*	Соода балансы *млн. АКШ долл.*	Соода жүгүртүү *млн. АКШ долл.*	Соода жүгүртүү *үлүш (%)*
Бардыгы болуп	**485.5**	**586.8**	**-101.2**	**1 072.3**	***100.0***
КМШ өлкөлөрү	168.8	322.6	-153.8	491.4	***45.8***
Россия	80.0	116.7	-36.7	196.7	*18.3*
Казакстан	36.8	123.9	-87.1	160.7	*15.0*
Өзбекстан	27.8	60.1	-32.3	88.0	*8.2*
Европа союзу	18.7	68.2	-49.5	86.9	***8.1***
Германия	1.8	31.4	-29.6	33.1	*38.1*
Улуу Британия	0.9	2.8	-1.9	3.6	*4.2*
Кытай	41.1	59.0	-18.0	100.1	*9.3*
Швейцария	96.4	3.5	92.8	99.9	*9.3*
АКШ	36.1	47.4	-11.3	83.4	*7.8*
БАЭ	68.8	7.3	61.5	76.2	*7.1*
Түркия	16.4	17.0	-0.6	33.4	*3.1*

Өзбекстандан импорттун көлөмү 2001-жылдагы 66.7 млн. АКШ долларынан 2002-жылдагы 60.1 млн. АКШ долларына чейин кыскарган. Бул, кыргыз импортерлорунун Россиянын жана Казакстандын мунайзат продукцияларын өндүрүүчүлөрдүн продукцияларына ың коюсунун натыйжасында мунайзат продукцияларын импорттук берүүлөрүнүн кыскарышы менен шартталган. Өзбекстандан мунайзаттарынын импортунун көлөмү бир жыл мурдагы 16.8 млн. АКШ долларына салыштырганда 2002-жылдын жыйынтыгы боюнча 3.3 млн. АКШ долларын түзгөн.

Өткөн жылдарга караганда 2002-жылы кыргыз алтынын алуучу өлкөлөрдүн структурасында өзгөрүүлөр болуп өткөн. КарООго алынып жаткан жылы **Швейцария** жана **Бириккен Араб Эмираттары** республиканын ири соода өнөктөштөрүнөн болушкан. Швейцария менен соода жүгүртүү 20.3 процентке кыскаруу менен 99.9 млн. АКШ долларын түзгөн. Экинчи кварталдан тартып Швейцариядан тышкары Кыргызстан Бириккен Араб Эмираттарына алтынды экспорттой баштаган. Бириккен Араб Эмираттарына баалуу металлдарды экспортто 67.7 млн. АКШ долларын түзгөн, бул аталган өлкөгө эскпорттук берүүлөрдүн жалпы көлөмүнүн 98.4 процентине барабар. Ушул

өлкөлөргө берилип жаткан экспорттук продукциялардын башка түрлөрүнөн болуп, күмүш, сейрек кездешүүчү металлдар жана жаңгак продукциясы эсептелет. Швейцариядан жана БАЭнан импорт тиешелүүлүгүнө жараша, 2.3 жана 0.6 млн. АКШ долларына көбөйгөн. Бул өлкөлөрдөн келип түшкөн импорттун негизги статьяларынан болуп, тамак-аш азыктары, косметикалык каражаттар, лактоочу жана сырдоочу продукциялар, электртоварлары, эсептөө машиналары жана аларга карата тетиктик бөлүктөр саналат.

Республикага алыскы чет өлкөлөрдөн товарларды ташып келүүчүлөрдүн ичинен **Германия** үчүнчү орунду ээлейт, бул өлкөдөн импорт 2002-жылы 29.3 процентке көбөйүү менен 31.4 млн. АКШ долларын түзгөн. Германиядан алынган товарлар негизинен, микроавтобустар жана медициналык приборлордун жана аппараттардын импорту менен мүнөздөлөт. Экспорттун көлөмүнүн төмөндөөсү эң башкысы, кыргыз алтынынын экспорттук агымынын Германиядан Бириккен Араб Эмираттарына багытталуусу менен шартталган. Иликтөөгө алынып жаткан мезгилде экспорттук берүүлөрдүн көлөмү 2001-жылдагы 94.9 млн. АКШ долларына караганда 98.1 процентке кыскаруу менен 1.8 млн. АКШ долларын түзгөн.

Акыркы жылдары **Кытай** Кыргыз Республикасынын эң ири соода өнөктөшүнө айланды. Кытай менен 2002-жылы товар жүгүртүүнүн үлүшү 9.3 процентти түзгөн. Кытайга товарлардын экспорту эки эседен көбүрөөккө жогорулоо менен 2002-жылы 41.1 млн. АКШ долларын түзгөн. Мында, аталган өлкөгө товарлардын экспорту сырьелук багыттуулукту сактап тургандыгын белгилей кетүү зарыл. Алып көрсөк, Кытайга товарлардын экспортунун структурасы эң башкысы, тери сырьелору, түстүү металлдардын калдыктары жана сыныктары түрүндө берилген.

Кытайдан товарлардын импорту 2001-жылдагыга караганда 21.6 процентке көбөйүү менен 2002-жылдын жыйынтыгы боюнча 59.0 млн. АКШ долларын түзгөн. Ошону менен бирге эле, Кытайдан товарлардын импортунун функционалдык структурасы, Кытайдан товарлардын импортунун 50 проценттен көбүрөөгүн ээлеген, керектөө үчүн каралган, товарлардын салыштырмалуу салмагы жогору экендигин көрсөтүүдө. Ошондой болсо да, акыркы жылдары аралык жана инвестициялык товарлардын импортунун үлүшүнүн өсүшү байкалган жана алар 2002-жылы Кытайдан импорттун чогуу көлөмүнөн тиешелүүлүгүнө жараша 25 жана 18 процентти түзгөн.

Ушуну менен бирге эле, бул жерде Кытайдын Дүйнөлүк Соода Уюмуна өтүшү анын тышкы соодалык жүгүртүүсүнө анчалык деле олуттуу таасирин тийгизген эмес, анткени мурдатан эле Кытай Кызматташуунун Шанхай Уюмуна мүчө болуп келген, алар Кыргыз Республикасы менен соодалык мамилелерде өз ара ыңгайлуу шарт түзүү ыргагына таянып келген.

Америка Кошмо Штаттары менен 2002-жылда товар жүгүртүү көлөмү дээрлик эки жарым эсеге өсүү менен 83.4 млн. АКШ долларын түзгөн. АКШ менен соода Кыргызстандын башка өлкөлөр менен соода мамилелерине караганда өзүнчө өзгөчөлүккө ээ. Кошмо Штаттардан товарлардын импорту 2001-жылы акыркы беш жыл ичиндеги эң аз өлчөмгө жетүү менен (26.8 млн. АКШ долларына), иликтөөгө алынып жаткан жылы 47.4 млн. АКШдан долларын түзгөн, анын 34.2 млн. АКШ доллары гуманитардык жардамдар боюнча операцияларга туура келген (же жалпы көлөмдүн 72.1 проценти). Ал эми АКШдан экспорт 36.1 млн. АКШ долларын түзгөн, мунун 74.7 процентин республиканын "Манас" аэропортунун аймагында жайгашкан "Ганси" аскер базасы тарабынан сатылып алынган керосин түзөт. Ошондой эле, бул өлкөгө экспорттун экинчи бир ири бөлүгүн органикалык эмес химия продукцияларына туура келген. Импорттук түшүүлөрдүн негизги үлүшүн медикаменттер, кеңири керектелүүчү товарлар, медициналык аппараттар жана приборлор түзөт.

Кыргыз Республикасынын 2002-жылда **Түркия** менен товар жүгүртүүсүнүн көлөмү 33.4 млн. АКШ долларын түзгөн, бул Кыргыз Республикасынын жалпы тышкы товар жүгүртүүсүнүн 3.1 процентине туура келет.

Алып көрсөк, 2002-жылы Түркияга товарларды экспорттук берүүлөр 2001-жылдагы көрсөткүчтөн 19.1 процентке ашуу менен 16.4 млн. АКШ долларын түзгөн. Товарлардын импортунун көлөмүндө анчалык деле өзгөрүүлөр болбостон 17.0 млн. АКШ долларына жеткен (базалык жылда 15.8 млн. АКШ долларын түзгөн эле). Мында, Түркия менен тышкы сооданын товардык номенклатурасында негизги үлүш керектөө товарлары, сырьелор жана инвестициялык товарлар сыяктуу статьяларга туура келген. Экспорттун өсүшү тери сырьелорун, байланыш жабдууларын, бурчак жана башка жашылча-жемиштерди берүүнүн көлөмүн арттыруунун натыйжасында камсыз кылынган. Түркиядан товарлардын импортунда 65 процентке жакынын кийим-кече жана

аксессуарлар, эмеректер жана турмуш тиричилик техникалары сыяктуу керектөө товарлары түзөт.

Эл аралык кызмат көрсөтүүлөр балансы

Эл аралык кызмат көрсөтүүлөрдүн 2002-жылдагы балансынын абалы бардык негизги параметрлер боюнча олуттуу жакшыргандыгын мүнөздөп көрсөтүүдө. Кароого алынып жаткан мезгилдин жыйынтыгы боюнча кызмат көрсөтүүлөр балансынын тартыштыгы 84.0 процентке төмөндөө менен 7.1 млн. АКШ долларын түзгөн. Мында, кызмат көрсөтүүлөрдүн экспортунун жана импортунун суммардык көлөмү 38.6 процентке көбөйгөн, бул, айрыкча, резидент эместерге көрсөтүлгөн кызматтардын көлөмүнүн олуттуу өсүшү менен шартталган.

6–график: Эл аралык кызмат көрсөтүүлөр балансы
млн. АКШ доллары

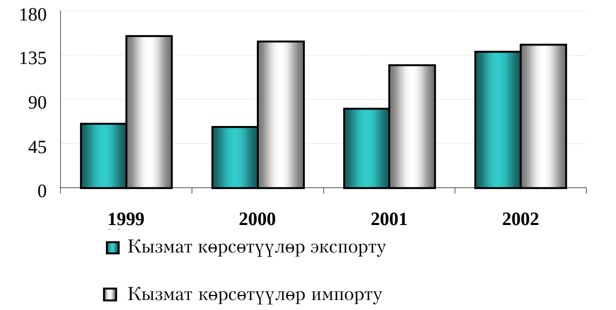

Кызмат көрсөтүүлөрдүн экспорту кароого алынып жаткан мезгил ичинде 72.4 процентке өсүү менен 138.4 млн. АКШ долларын түзгөн, бул, эң башкысы коалициялык күчтөрдүн аскер базасынын республиканын аймагында жайгашып туруусуна, ошондой эле статистикалык маалыматтарды камтуу чөйрөсүн өркүндөтүүгө да байланыштуу.

7–график: Кызмат көрсөтүүлөрдүн экспортунун структурасы жана көлөмү
млн. АКШ доллары

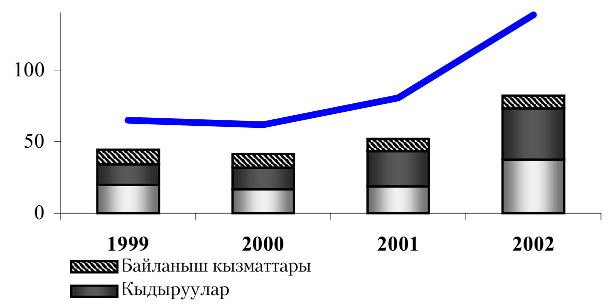

Өткөн мезгилдегидей эле, кызмат көрсөтүүлөр экспортунун олуттуу бөлүгү транспорттук, мамлекеттик кызмат көрсөтүүлөргө жана "Кыдыруулар" статьясы боюнча классификацияланган кызмат көрсөтүүлөргө туура келген. Ушул статьялар боюнча көрсөтүлгөн кызматтардын көлөмүнүн чогуу алгандагы салыштырмалуу салмагы 67.5 процентти же мурдагы жылдагы көрсөткүчтөн 80 проценттен көбүрөөккө ашуу менен 93.4 млн. АКШ долларын түзгөн. Алып көрсөк, транспорттук кызмат көрсөтүүлөрдүн экспорту иликтөөгө алынып жаткан жыл ичинде 17.1 млн. АКШ долларына көбөйүү менен 37.5 млн. АКШ долларын түзгөн. Мында, өсүштүн эң чоң үлүшү аба транспортуна байланыштуу көрсөтүлгөн кызматтарга, ошондой эле аскер базасына көрсөтүлгөн кызматтарга туура келген. Кыргызстанга келип жаткан чет өлкө граждандарынын санынын өсүп жатышы да "Кыдыруулар" статьясы боюнча да көрсөтүлгөн кызматтардын экспортунун көлөмүнүн артышын аныктаган негизги себептерден болгон, алар бир жарым эсеге өсүү менен 35.7 млн. АКШ долларына жеткен. Ошону менен бирге эле, алыскы чет өлкөлөрдөн келген резидент эместерге көрсөтүлгөн кызматтардын салыштырмалуу салмагы отчеттук мезгил ичинде 2001-жылдагы 40.5 процентке караганда ушул статья боюнча кызмат көрсөтүүлөр экспортунун 52.7 процентине чейин өсүшкө ээ болгон. Башка эл аралык кызмат көрсөтүүлөр структурасында камтылган мамлекеттик кызмат көрсөтүүлөр 2002-жылдын жыйынтыгы боюнча бир жыл мурдагы 6.9 млн. АКШ долларына салыштырганда 20.3 млн. АКШ долларын түзгөн. Кызмат көрсөтүүлөр экспортунун башка бир эң ири статьясынан болуп, ишкердик кызмат көрсөтүүлөр жана байланыш кызматтары эсептелет. Резидент эместерге кызмат көрсөтүүлөрдүн ушул түрүн көрсөтүүлөрдүн көлөмү отчеттук мезгил ичинде тиешелүүлүгүнө жараша, 18.4 жана 8.9 млн. АКШ долларын түзгөн.

Кызмат көрсөтүүлөр импортунун чогуу алгандагы көлөмү базалык мезгилдегиге караганда 16.7 процентке көбөйүү менен 2002-жылы 145.5 млн. АКШ долларын түзгөн.

8–график: Кызмат көрсөтүүлөрдүн импортунун структурасы жана көлөмү
млн. АКШ доллары

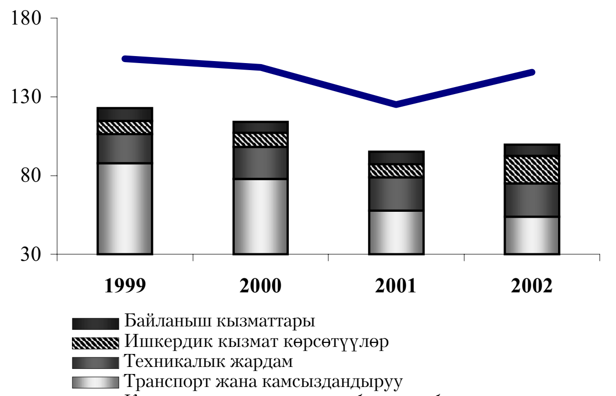

Товарлардын импортунун көлөмүнүн артып жаткандыгын чагылдыруу менен алынган транспорттук жана камсыздандыруу кызматтарынын көлөмү өсүшкө ээ болгон. Транспорттук кызмат көрсөтүүлөр импорту 8.9 проценке көбөйүү менен 51.6 млн. АКШ долларын түзгөн жана ушуну менен кызмат көрсөтүүлөр импортунун жалпы көлөмүнүн өсүшүнө таасирин тийгизген. Камсыздандыруу кызматтарынын импорту иликтөөгө алынып жаткан мезгил ичинде бир жыл мурдагы 0.6 млн. АКШ долларына салыштырганда 0.9 млн. АКШ долларын түзгөн. Кызмат көрсөтүүлөр импорттун ири түзүүчүлөрдүн ичинде өсүш курулуш жагынан жана ишкердик кызмат көрсөтүүлөр боюнча катталган. Ушул статьялар боюнча резидент эместерге көрсөтүлгөн кызмат көрсөтүүлөрдүн көлөмү 44.9 жана 36.4 процентке көбөйүү менен тиешелүүлүгүнө жараша, 8.0 жана 8.7 млн. АКШ долларын түзгөн. Резиденттердин "Кыдыруулар" статьясынын чегинде кеткен чыгашалары, тескерисинче 11.9 млн. АКШ долларынан 9.9. млн. АКШ долларына чейин төмөндөгөн, бул, негизинен алыскы чет өлкөлөргө кыдыруудан КМШ өлкөлөрүнө кыдырууларга айрыкча багыт алып жаткандык менен түшүндүрүлөт. Республика тарабынан алынып жаткан техникалык жардамдардын көлөмү да 1.6 процентке кыскарып, отчеттук жылдын жыйынтыгы боюнча 21.0 млн. АКШ долларын түзгөн.

Кирешелер балансы

Кирешелер балансынын терс сальдосу 2002-жылы бир жыл мурдагыга салыштырганда 9.0 прцентке кыскаруу менен 59.7 млн. АКШ долларын түзгөн. Тике инвестициялар жана экономиканын жеке секторунун башка инвестициялар катары классификацияланган кредиттери боюнча түшкөн кирешелердин эсебинен төлөп берүүлөрдүн олуттуу төмөндөшү кирешелер балансынын тартыштыгынын азаюусунун негизги себеби болуп калган. Отчеттук мезгил ичинде тике инвестициялар боюнча кирешелердин терс сальдосу бир жыл мурдагы 27.3 млн. АКШ долларына караганда 17.3 млн. АКШ долларын түзгөн. Мында, тике инвестициялар боюнча кирешелердин бүтүндөй структурасындагы терс сальдонун азаюсу катталган, анын ичинде ишканалардын карызынан түшкөн кирешелер айрыкча кыскарууга дуушар болгон. Тике чет өлкө инвесторлору тарабынан берилген кредиттер боюнча кошуп эсептелинген проценттер 38.9 процентке төмөндөө менен 8.2 млн. АКШ долларын түзгөн. Реинвестицияланган кирешелер да кыскарууга дуушар болуу менен 9.0 млн. АКШ долларына барабар болгон. Ошондой болсо да, алар, тике инвестициялар боюнча кирешлер балансында ири түзүүчүлөр бойдон калган, бул, тике инвестицияланууч у ишканалар пайдасынын ири бөлүгүн дале болсо өз ишкердигин кеңейтүү жагына багыттоого артыкчылык берип жаткандыгын айтып турат. Бөлүштүрүлгөн кирешелердин терс балансы 0.5 млн. АКШ долларынан 0.1 млн. АКШ долларына чейин азайган.

9–график: Кирешелер балансы
млн. АКШ доллары

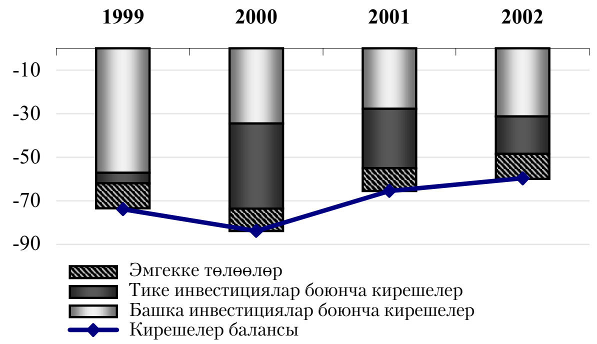

Тике инвестициялар боюнча кирешелерден айрымаланып, башка инвестициялар боюнча кирешелердин тартыштыгы тескерисинче 12.4 процентке көбөйгөн жана кароого алынып жаткан жылдын жыйынтыгы боюнча 31.2 млн. АКШ долларын түзгөн. Терс сальдонун өсүшү, эң башкысы, башка кирешелердин активдүү сальдосунун олутуу кыскаруусу менен шартталган. Ушул статья боюнча түшкөн пайданын көлөмү отчеттук мезгил ичинде 1.1 млн. АКШ долларын түзгөн, ал эми бир жыл мурда бул көрсөткүч 11.6 млн. АКШ доллары чегинде турган. Ошону менен бирге эле, кирешелер балансынын эң ири жана аныктоочу статьяларынын бири болгон кредиттер боюнча проценттик төлөмдөр түрүндөгү кирешелер 18 процентке кыскаруу менен 32.3 млн. АКШ долларын түзгөн, бул, негизинен экономиканын жеке секторунун кредиттери боюнча проценттерди төлөө милдеттенмесинин азайгандыгы менен түшүндүрүлөт. Жеке тышкы карыз боюнча проценттик төлөөлөр дээрлик үчтөн экиге төмөндөп, жылдын жыйынтыгы боюнча 4.3 млн. АКШ долларын түзгөн. Отчеттук мезгил ичинде 1.2 млн. АКШ долларын түзгөн ЭВФтин кредиттери боюнча кошуп эсептелинген проценттердин көлөмү да кыскарган. Бул, бир жыл мурдагыга салыштырганда 0.4 млн. АКШ долларына аз. Ушул эле учурда, экономиканын мамлекеттик сектору тарабынан сырттан карыз алуулардын натыйжасында кошуп эсептелинген проценттик төлөмдөрдүн көлөмү иликтөөгө алынып жаткан мезгил ичинде 1.1 млн. АКШ долларынан 26.9 млн. АКШ долларына чейин көбөйгөн.

Коммерциялык банктардын чет өлкө баалуу кагаздары менен ишке ашырылган тышкы экономикалык операцияларынын натыйжасында портфелдик инвестициялар боюнча кирешелер 0.3 млн. АКШ доллары көлөмүндө оң сальдодо түптөлгөн. Республиканын экономикасына тартылган резидент эместердин эмгегине төлөөлөр 10.9 процентке өсүү менен 11.4 млн. АКШ долларын түзгөн.

Күндөлүк трансферттер балансы

Күндөлүк трансферттер балансы 2002-жылы бир жыл мурдагыга салыштырганда дээрлик 70 процентке көбөйүү менен адаттагыдай эле 86.1 млн. АКШ доллары өлчөмүндө оң сальдодо чыккан. Мында, мамлекеттик башкаруу секторуна байланыштуу операциялар сыяктуу эле, жеке трансферттер боюнча да реалдуу жана финансылык ресурстардын таза агылып келүүсү да катталган.

10–график: Күндөлүк трансферттер
млн. АКШ доллары

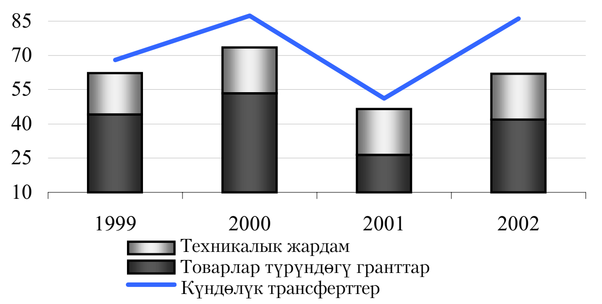

Республикага келип түшкөн расмий трансферттердин көлөмү 58 процентке өсүү менен 49.9 млн. АКШ долларын түзгөн. Мында, көлөмү отчеттук мезгил ичинде 19.0 млн. АКШ долларын түзгөн акчалай гранттарга өсүштүн эң чоң үлүшү туура келген жана акчалай гранттар толугу менен Европа Шериктештиги Комиссиясы жана Швейцария Өкмөтү тарабынан берилген. Мындан тышкары, республикага товардык гранттар түрүндөгү трансферттердин агылып кирүүсүнүн өсүшү жүргөн, алардын көлөмү кароого алынып жаткан мезгил ичинде 11.6 млн. АКШ доллары деңгээлинде катталган, бул бир жыл мурдагы көрсөткүчтөн 3.2 млн. АКШ долларына жогору. Кыргызстанга көрсөтүлгөн техникалык жардамдардын көлөмү 20.0 млн. АКШ доллары өлчөмүндө бааланган. Бул жардамдардын негизги компонентинен болуп, мурдагыдай эле, консультацияларды берүүлөр, илимий изилдөө иштерин жүргүзүү жана окутуу саналат. Кыргыз Республикасынын эл аралык уюмдардын бюджетине мүчөлүк төлөмдөрү 1.1 млн. АКШ долларынан 0.7 млн. АКШ долларына чейин төмөндөгөн. Кароого алынып жаткан жылдын жыйынтыгында жеке трансферттер боюнча таза агылып кирүү дээрлик эки эсеге көбөйүү менен 36.2 млн. АКШ долларын түзгөн. Өсүш негизинен, товарлар түрүндө келип түшкөн гуманитардык жардамдардын көлөмүнүн артышы менен камсыз кылынган, ал отчеттук мезгил ичинде 30.4 млн. АКШ долларына жеткен. Ушуну менен бирге эле, калктын чет өлкөлөрдөн акчалай которууларынын агымы артып, анын көлөмү 3.8 млн. АКШ долларын түзгөн.

3. Капитал менен операциялардын жана финансы операцияларынын счету

Капитал менен операциялардын жана финансы операцияларынын счетунун оң сальдосу (төлөө балансын аналитикалык түрдө берүүдө) 2002-жылдын жыйынтыгы боюнча 2001-жылдагы ушул статья боюнча 0.4 млн. АКШ доллары өлчөмүндөгү терс балансқа салыштырганда 43.3 млн. АКШ долларын түзгөн. Ушуну менен бирге эле, отчеттук мезгил финансы счетунда чагылдырылган финансылык каражаттардын таза агымынын бир эле учурда артуусу шартында капитал менен операциялар счетунун тартыштыгынын кыскаруусу менен мүнөздөлгөн.

11–график: Капитал менен операциялардын жана финансы операцияларынын счету
млн. АКШ доллары

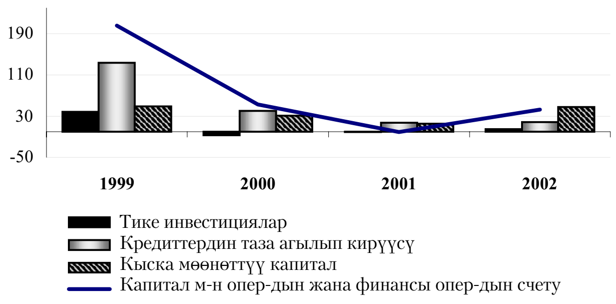

Капиталдык трансферттер түрүндө көрсөтүлгөн **капитал менен операциялар счетунун** терс балансы 2001-жылдагы 32.0 млн. АКШ долларынан 2002-жылдагы 27.9 млн. АКШ долларына чейин кыскарган. Төмөндөө отчеттук мезгилдин жыйынтыгы боюнча көлөмү 8.7 млн. АКШ долларын түзгөн инвестициялык товарлар түрүндөгү гранттардын агымынын үч эседен көбүрөөккө артышы менен шартталган. Республикага келип түшкөн капиталдык товарлардын мына ушундай көбөйүүсү көчүп кетүү процесстерине байланыштуу капиталдын жылышын чагылдырган статья боюнча терс сальдонун өсүш арымдарынан арткан. Финансылык каражаттардын "Көчүп кетип жаткандардын трансферттери" статьясы боюнча таза агылып чыгуусу базалык жылдагыга салыштырганда 5.7 процентке өсүү менен 36.6 млн. АКШ долларын түзгөн.

Финансы счетунун оң сальдосу 2002-жылы бир жыл мурдагы 31.6 млн. АКШ долларына караганда 70.9 млн. АКШ долларын түзгөн. Мында, республиканын экономикасы капиталдын агылып кирүүсүнүн андан агылып чыгуудан артып турушу тике, ошондой эле жана башка инвестициялар боюнча катталган. 2001-жылдан айрымаланып портфелдик инвестициялар жана финансылык деривативдер балансы 2002-жылы терс мааниде чыккан.

Отчеттук жылдын жыйынтыгы боюнча **тике инвестициялардын** таза агылып кирүүсү бир жыл мурдагы 1.1 млн. АКШ доллары өлчөмүндөгү ушул статья боюнча терс сальдого караганда 4.8 млн. АКШ долларын түзгөн. Бирок, бул жерде оң сальдого негизинен тике инвестициялануучу ишканалардын капиталына салым катары классификацияланган финансылык каражаттардын агылып чыгуусунун төмөндөшүнөн улам жетишилгендигин баса белгилеп кетүү зарыл. Анда, эң башкысы, тике инвесторлордун туунду ишканаларга кредиттери чагылдырылган "Жана башка капитал" статьясы боюнча терс сальдо 2001-жылдагыга салыштырганда 55 проценттен көбүрөөккө кыскарган жана отчеттук жылдын жыйынтыгы боюнча 9.2 млн. АКШ долларын түзгөн. Бул, негизинен мурдараак тике инвестициялануучу ишканалар тарабынан сырттан тартылган тышкы займдар боюнча негизги карызды төлөөгө багытталган төлөмдүн көлөмүнүн кыскаруусуна байланыштуу. Мында, ишканалардын акционердик капиталына салынган финансылык каражаттардын оң сальдосу да кыскарган, бул резидент эместердин алдында карыздык милдеттенмелердин жоктугу көз карашынан алганда, республика үчүн эң эле ыңгайлуу болуп саналат. Иликтөөгө алынып жаткан жылдын жыйынтыгы боюнча акционердик капиталга финансылык караждаттардын таза агылып кирүүчү дээрлдик 60 процентке төмөндөө менен 5.0 млн. АКШ долларын түзгөн, бул кандайдыр бир деңгээлде ишканалардын мурда берилген отчеттору боюнча тике инвестициялардын структурасын классификациялоону кайрадан карап чыгуу менен шартталган. Республиканын экономикасына келип түшкөн реинвестицияланган кирешелердин көлөмү 9.0 млн. АКШ долларын түзгөн жана 2001-жылдагы көрсөткүчкө салыштырганда 33.6 процентке төмөндөгөн.

6–таблица: Кыргыз Республикасына чет өлкө инвестицияларынын структурасы
млн. АКШ доллары

	1999	2000	2001	2002
Финансы счету	**220.6**	**64.3**	**31.6**	**70.9**
КРна тик инвестициялар	44.4	-2.4	5.0	4.8
Портфелдик инвестициялар	-0.1	-1.3	1.2	-12.0
Башка инвестициялар	156.0	46.7	14.0	83.3
анын ичинде:				
Алынган кредиттер	196.6	131.3	114.5	76.4
Мамлекеттик сектор тарабынан	188.1	127.4	110.2	74.4
Жеке сектор тарабынан	8.6	3.9	4.3	1.9

Тике чет өлкө инвестицияларынын структурасын анализдеп көрүү, капиталдын агылып кирүүсүнүн олуттуу бөлүгү өнөр жайы, соода жана коомдук тамактануу, геология, геодезия жана гидрометеорология тармактары боюнча жүргөндүгү байкалган. Географиялык көз караштан алганда, финансылык каражаттардын агылып кирүүсүнүн олуттуу бөлүгү Россия, Германия, Канада, Кытай, АКШ жана Түркия сыяктуу өлкөлөргө топтоштурулган.

Отчеттук мезгил 12.0 млн. АКШ доллары **көлөмүндө портфелдик инвестициялардын** таза агылып чыгуусу менен мүнөздөлгөн. Ал эми бир жыл мурда тартылган портфелдик инвестициялардын көлөмү 1.2 млн. АКШ долларын түзгөн эле. Бул, бир катар акционердик ишканалардын жоюлушунун жана алардын менчиктик формаларынын өзгөрүүсүнүн натыйжасында жүргөн тышкы милдеттенмелердин 9.5 млн. АКШ долларына кыскаруусу менен шартталган. Мында, резиденттердин тышкы активдери да 2.5 млн. АКШ долларына көбөйгөн, бул айрыкча, коммерциялык банктардын чет өлкө баалуу кагаздары менен операцияларына байланыштуу жүргөн.

Толугу менен алтындын баасын хеджде түрүндө көрсөтүлгөн **финансылык деривативдер** боюнча түшүүлөр 17.6 млн. АКШ долларын түзгөн 2001-жылдан айрымаланып, 2002-жылы 5.1 млн. АКШ доллары көлөмүндө капиталдын агылып чыгуусу катталган. Муну, дүйнөлүк рыноктордо алтындын орточо баасынын артышы менен түшүндүрүүгө болот, анткени, хеджде дөн түшүүлөр алтынга дүйнөлүк баанын динамикасынан кайтара көз каранды.

Кыргызстандын экономикасына тартылган **жана башка инвестициялардын** таза көлөмү алты эсеге көбөйүү менен 2002-жылдын жыйынтыгы боюнча 83.3 млн. АКШ долларын түзгөн. Жана башка инвестициялардын оң сальдосунун көбөйүүсүнүн негизги себептеринин бири катары Кыргыз Республикасынын резиденттеринин суммардык активдеринин төмөндөөсү шартында резиденттердин тышкы милдеттенмелеринин олуттуу өсүшүн атоого болот.

Отчеттук жылдын жыйынтыгы боюнча тышкы активдер 21.5 млн. АКШ долларына кыскарган. Мында, төмөндөө чет өлкө активдеринин структурасындагы көпчүлүк статьялар боюнча байкалган. Алып көрсөк, ишканалардын чет өлкөлөрдөгү счеттору жана активдери түрүндөгү, "жана башка" катары классификацияланган тышкы активдери тиешелүүлүгүнө жараша, 15.0 жана 24.2 млн. АКШ долларына кыскарган жана ошону менен суммардык чет өлкө активдеринин оң сальдосунун түптөлүшүнө олуттуу таасирин тийгизген. Натыйжада, резиденттердин ишканаларынын тышкы экономикалык ишкердигинин натыйжасында дебитордук карыздар да 24.6 млн. АКШ долларына кыскарган. Ал боюнча тышкы активдердин көбөйүүсү катталган бирден-бир статьядан болуп, коммерциялык банктардын активдери саналат. Ал, отчеттук мезгил ичинде 42.3 млн. АКШ долларына өсүшкө ээ болгон (2001-жылы 16.5 млн. АКШ долларына өсүш катталган). Ушул эле жерде, коммерциялык банктардын активдеринин өсүшүнүн 90 процентке же 37.9 млн. АКШ долларына жакыны накталай акчаларга жана депозиттерге туура келет.

Чогуу алгандагы тышкы милдеттенмелердин өсүшү 2002-жылы 61.8 млн. АКШ долларын түзгөн, бул бир жыл мурдагы көрсөткүчтөн үч жарым эсеге артуу менен коммерциялык банктардын тышкы милдеттенмелеринин өсүшүнө айрыкча байланыштуу болгон. Иликтөөгө алынып жаткан жылдын жыйынтыгы боюнча коммерциялык банктардын милдеттенмелери бир жыл мурдагы 3.9 млн. АКШ доллары өлчөмүндөгү анын өсүшүнө салыштырганда 32.7 млн. АКШ долларына өскөн. Резиденттердин суммардык тышкы милдеттенмелеринин олуттуу өсүшүн аныктаган башка бир фактор катары кредитордук карыздардын 12.7 млн. АКШ долларына көбөйүүсүн атоого болот, ал эми базалык мезгилде ал 0.7 млн. АКШ долларын түзгөн эле. Карыздык каражаттар түрүндөгү капиталдын таза агылып кирүүсү бир жыл мурдагыга салыштырганда 6.5 процентке көбөйүү менен 18.5 млн. АКШ долларын түзгөн, бирок бул жерде өсүш арымдарынын артышы экономиканын жеке секторунун негизги карыздарын төлөөгө багытталган финансылык каражаттардын көлөмүнүн кыскаруусу менен шартталгандыгын белгилеп кетүү оң. Амортизацияланган төлөмдөрдүн суммасы 62.1 процентке кыскаруу менен 20.5 млн. АКШ долларын түзгөн, бул, ошондой болсо да экономиканын жеке секторуна 1.9 млн. АКШ доллары өлчөмүндө карыздык каражаттардын утурлап агылып кирүүсүнөн арткан (2001-жылдагы 4.3 млн. АКШ долла-

рына караганда). Донор өлкөлөр жана эл аралык финансы уюмдары тарабынан берилген кредиттер боюнча экономиканын мамлекеттик секторуна капиталдын таза агылып кирүүсү 44.7 процентке төмөндөө менен 37.1 млн. АКШ долларын түзгөн. Мында, сырттан карыз алуунун көлөмү 74.4 млн. АКШ долларына жетүү менен МИПтин чегинде долбоорлорду каржылоого багытталган кредиттер түрүндө көрсөтүлгөн. Жана башка милдеттенмелер боюнча финансылык каражаттардын таза агылып чыгуусу базалык жылдагыга караганда 48.8 проценке төмөндөө менен 2.1 млн. АКШ долларын түзгөн.

Тышкы экономикалык ишкердик боюнча жетиштүү эсепке алынбай калган операциялар чагылдырылган **"Каталар жана калтырып кетүүлөр"** статьясы 2002-жылы 20.8 млн. АКШ доллары өлчөмүндө оң чыккан, бул республиканын экономикасына капиталдын агылып кирүүсүнө байланыштуу операциялар жетиштүү деңгээлде эсепке алынбай калгандыгын тастыктайт.

12–график: Эл аралык резервдер

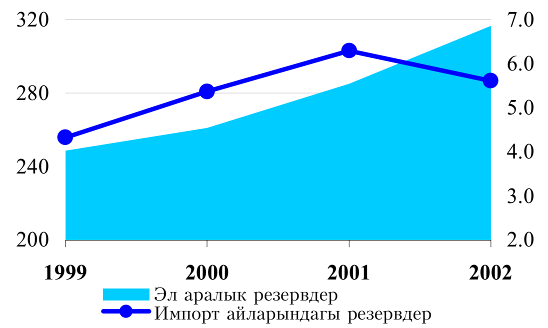

Ошентип, 2002-жылдын жыйынтыгы боюнча **Кыргыз Республикасынын төлөө балансы** 2001-жылдагы 0.7 млн. АКШ доллары өлчөмүндөгү анын терс мааниде чыгуусуна караганда 29.2 млн. АКШ доллары көлөмүндө оң сальдодо түптөлгөн. Ушуну менен катар эле, эл аралык резервдердин көлөмү 43.8 млн. АКШ долларына көбөйгөн жана отчеттук мезгилдин акырына карата 316.7 млн. АКШ долларын түзгөн, бул товарлар жана кызмат көрсөтүүлөр импортунун 5.6 айын жабууга мүмкүнчүлүк берет.

4. Кыргыз Республикасынын тышкы карызы

Республиканын 2002–жылдын акырына карата тышкы карызынын структурасы

2003–жылдын 1–январына карата абал боюнча номиналык тышкы карыздын жалпы көлөмү (алынган жана төлөнө элек) 1776.1 млн. АКШ долларын түзгөн, анын ичинен:

- мамлекеттик тышкы карыз – 1576.4 млн. АКШ доллары, мунун ичинде ЭВФтин кредиттер боюнча карыз 185.2 млн. АКШ доллары;
- жеке сектордун карызы 199.7 млн. АКШ доллары.

Кыргыз Республикасынын тышкы карызынын структурасы расмий кредиторлордун алдындагы жана үлүшүтөрүнө 2003–жылдын 1–январына карата тиешелүүлүгүнө жараша, 59.7 процент жана 28.5 процент туура келген көп тараптуу жана эки тараптуу кредиторлор алдындагы милдеттенмелеринен турат. Мамлекет тарабынан гарантияланбаган жеке сектордун кредиттери 11.2 процентти түзөт, ошол эле учурда мамлекет тарабынан гарантияланган жеке карыздын тышкы карыздын жалпы көлөмүндөгү салыштырмалуу салмагы 0.6 процентти түзөт. Карыздардын карыз алуу булактары боюнча структурасы 13–графикте келтирилген.

13–график: Кыргыз Республикасынын карыз алуу булактары боюнча тышкы карызы

(2003–жылдын 1–январына карата абал боюнча, проценттер менен)

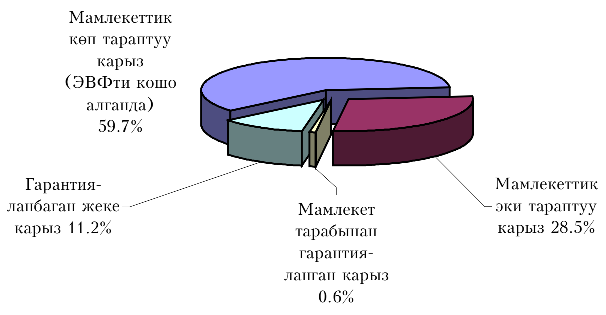

Кыргыз Республикасынын көп тапатуу кредиторлору болуп, үлүшү 2003-жылдын 1-январына карата тышкы карыздын бүтүндөй суммасынын 25.7 процентин түзгөн Дүйнөлүк банк, АӨБ (18.8 процент), ЭВФ (10.4 процент) жана ЕБРР (2.7 процент) сыяктуу эл аралык институттар саналат. Көп тараптуу кредиторлордун кредиттери экономиканы структуралык жактан кайра өзгөртүп түзүү, айыл чарбасын өнүктүрүү, социалдык жактан коргоого алуу, транспорт жана коммуникацияны өнүктүрүү, инфраструктураларды реабилитациялоо, финансы системасын өнүктүрүүгө түрткү берүү, чакан жана орто бизнести өнүктүрүү программаларын каржылоого багытталган (14-график).

14–график: Кыргыз Республикасынын көп тараптуу карызы

(2003–жылдын 1–январына карата абал боюнча, проценттер менен)

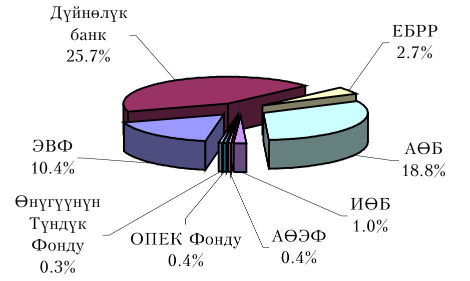

Кыргыз Республикасынын негизги эки тараптуу кредиторлорунун бири болуп Япония (милдеттенмелердин бүтүндөй суммасынын 11.1 проценти) жана Россия (9.6 проценти) эсептелет. Мындан тышкары, Түркия, Германия, Пакистан, Индия жана башка өлкөлөр тарабынан экономиканын ар кандай секторлорун каржылоого алынышынын эсебинен, ошондой эле КМШ өлкөлөрүнүн техникалык кредиттерин мамлекеттик кредиттерге кайрадан тариздөөнүн натыйжасында республиканын эки тараптуу карызы келип чыккан (15-график).

15–график: Кыргыз Республикасынын эки тараптуу карызы

(2003–жылдын 1–январына карата абал боюнча, проценттер менен)

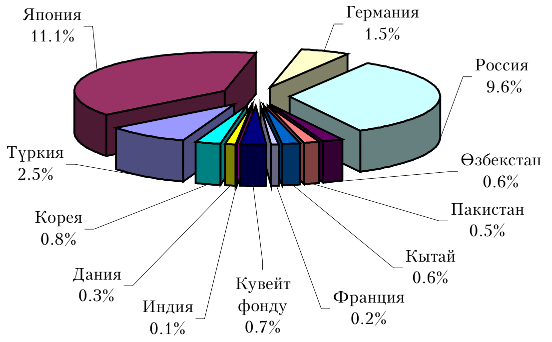

Эки тараптуу кредиторлорго карыздардын номиналдык төлөмү 511.1 млн. АКШ долларын түзөт, анын ичинен:

- КМШ өлкөлөрүнө - 182.1 млн. АКШ доллары;
- КМШга кирбеген башка өлкөлөргө - 329.0 млн. АКШ доллары туура келет.

Анын ичинен кредитор болгон өлкөлөргө:

- Париж Клубунун мүчөлөрүнө - 409.2 млн. АКШ доллары;

- Париж Клубуна мүчө болбогондорго – 101.9 млн. АКШ доллары туура келет.

Карыздардын финансылык шарттары боюнча структурасын иликтеп көрүүнүн негизинде, республиканын карызы негизинен жеңилдиктер каралган финансылык ресурстардан тургандыгын белгилөөгө болот. Республиканын эгемендүүлүккө ээ болуусунун алгачкы жылдары тышкы рыноктордо ресурстарды карызга алуу жагындагы тажрыйбасынын жоктугу карыздын структурасынан көрүнүүдө. Алып көрсөк, жеңилдиктер каралбаган шарттарда алынган мамлекеттик карыздын үлүшү 1992-жылы 100 процентти түзгөн болсо, 2003-жылдын 1-январында анын үлүшү 26.2 прпоцентке чейин төмөндөгөн, демек, жеңилдик каралган займадардын салыштырмалуу салмагы бүтүндөй тышкы карыздын 73.8 процентине жеткен (16-график).

16–график: Кыргыз Республикасынын тышкы карызынын карыз алуу шарттары боюнча структурасы

(2003–жылдын 1–январына карата абал боюнча, проценттер менен)

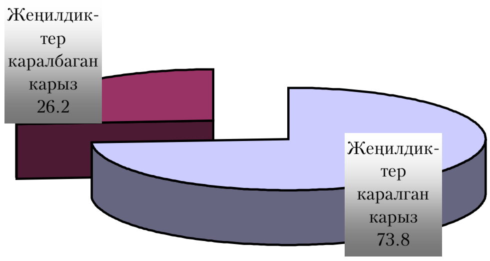

Республиканын тышкы карызынын 1993-жылдан берки өзгөрүүсүнүн динамикасы

Жогоруда белгиленип кеткендей, Кыргыз Республикасынын 2003-жылдын 1-январына карата номиналдык тышкы карызы 1776.1 млн. АКШ долларын түзгөн, ал эми 1994-жылы анын үлүшү болжол менен алганда 430 млн. АКШ долларына барабар эле. 2001-жылдагыга салыштырганда отчеттук жылы тышкы карыздын өлчөмү республикага жаңы чет өлкө кредиттеринин агылып кирүүсүнүн, амортизациялык төлөмдөрдүн жарым-жартылай аткарылышынан жана АКУ (СДР), Япон йенасынын жана евронун АКШ долларына карата валюталык курсунун чыңдалуусунун эсебинен 98.34 млн. АКШ долларына көбөйгөн.

Кыргыз Республикасынын тышкы карызынын 1993-жылдан 2002-жылга чейинки аралыктагы өзгөрүү динамикасы 17-графикте чагылдырылган. Кыргызстандын калкынын киши башына эсептегендеги тышкы карызы 2003-жылдын 1-январына карата абал боюнча 355.2 АКШ долларын түзөт, ал эми Кыргызстандын калкынын ар бирине эсептегендеги ИДП 2002-жылы 322.3 АКШ долларын түзгөн. Мына ушунун негизинде, Кыргызстан кирешеси аз жана тышкы карызы өтө эле көп, ошондой эле карыздары туруксуз катары мүнөздөлгөн өлкөлөрдүн катарына кирет деген корутунду чыгарууга болот.

17–график: Кыргыз Республикасынын 1993–2002–жылдар аралыгындагы тышкы карызынын өсүш арымы

(процент менен)

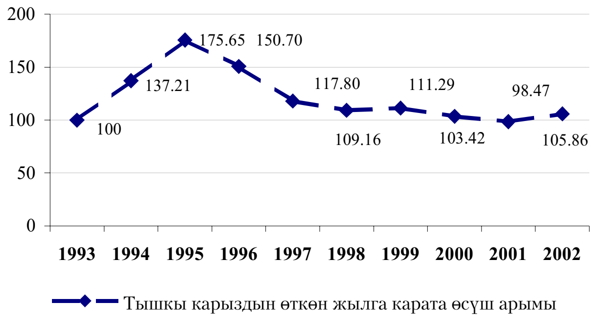

Республиканын карыздык оорчулугун аныктоо үчүн карыздык оорчулуктун эки эң маанилүү макроэкономикалык параметрлерге карата өлчөмүн чагылдырган жана мамлекеттин валюталык түшүүлөрдү мамлекеттик тышкы карызды тейлөө үчүн багыттоо мүмкүнчүлүгүн аныктаган карыздык коэффициенттер пайдаланылат.

Алып көрсөк, 2003-жылдын 1-январына карата абал боюнча Кыргыз Республикасын төмөндө келтирилген негизги карыздык көрсөткүчтөр мүнөздөөдө:

- тышкы карыз/ИДП - 110.3 процент;
- тышкы карыз/ товарлардын жана кызмат көрсөтүүлөрдүн экспорту - 279.4 процент.

2002-жылдын жыйынтыгы боюнча Кыргыз Республикасында өткөн жылдарга салыштырганда карызды тейлөөнүн утурумдук мүмкүнчүлүктөрүн чагылдырган карыздык көрсөткүчтөрдүн төмөндөгөндүгү белгиленген:

- проценттик төлөмдөр товарлар жана кызмат көрсөтүүлөр экспортуна карата 2000-жылдагы 12.2 проценттен жана 2001-жылдагы 6.37 проценттен төмөндөп олтуруп 3.9 процентти түзгөн;
- тышкы карызды тейлөө товарлар жана кызмат көрсөтүүлөр экспортуна карата 2000-жылдагы 28.2 проценттен жана 2001-жылдагы 24.5 проценттен төмөндөп олтуруп 22 процентти түзгөн.

Бул, Кыргыз Республикасынын Өкмөтү тышкы карызды тейлөө проблемасын чечүү үчүн өз карыз алуу саясатын кайрадан карап чыгуу менен грантэлементи кеминде 45 процентти

түзүүгө тийиш болгон жеңилдетилген займадарды гана тартуу критерийлерин аныктоосу менен түшүндүрүлөт. Ошондой эле, 2002-жылдын март айында Кыргыз Республикасы кредиторлордун Париж Клубунда жүргүзүлгөн сүйлөшүүлөрдүн натыйжасында тышкы карызды тейлөө боюнча төлөө мөөнөттөрүн узартуу жана ыңгайлуу Хьюстон шарттарында эки тараптуу карыздарды реструктуризациялоо мүмкүнчүлүгүнө ээ болгон.

Республикалык бюджеттин кирешелеринин жалпы суммасындагы тышкы карызды тейлөөгө чыгашалардын үлүшү да маанилүү көрсөткүчтөн болуп саналат. Кыргызстан үчүн бул көрсөткүч 2001-жылдагы 22.3 проценттен 2002-жылдагы 3.6 процентке чейин төмөндөтүлгөн.

7–таблица: Кыргыз Республикасынын мамлекеттик тышкы карызынын республиканын бюджетинин кирешелеринде тейлениши
млн. АКШ доллары

Көрсөткүч*	2001	2002	2003**
Бюджетке кирешелер	258.9	306.6	334.5
Мамлекеттик карызды тейлөө (бюджеттик чыгашалар)	57.8	11.1	11.8
Мамлекеттик карызды тейлөөнүн бюджеттик кирешелерге карата катышы (%)	22.3	3.6	3.5

* булагы - Улуттук банк
** болжолдуу маалыматтар

Жогоруда келтирилген таблицада көрсөтүлгөндөй кредиторлордун Париж Клубунда карыздарды реструктуризациялоо жөнүндө жетишилген макулдашуу финансылык туруктaшуу көрсөткүчтөрүнүн жакшыруусуна алып келген.

Париж Клубунда жетишилген макулдашуулар Кыргызстанга орто мөөнөткө кармалган аралыкта ликвиддүүлүк проблемасын чечүүгө мүмкүндүк берди. Алып көрсөк, 2002–жылы тышкы карыз боюнча утурумдук төлөмдөр 23 процентке же 18.7 млн. АКШ долларына кыскарган. 2003-жылы мамлекеттик карызды тейлөөгө бюджеттик чыгашалар 71.4 млн. АКШ долларын түзүүгө тийиш. Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын берген баасы боюнча Кыргыз Республикасы 2003–жылы бюджеттен 11.8 млн. АКШ долларын төлөп берет, бул карызды тейлөө алгачкы түзүлгөн графикке салыштырганда 83 прорцентке же 59.5 млн. АКШ долларына төмөндөй тургандыгын түшүндүрөт.

Карыздык туруктуулук карыз алган өлкөнүн учурда түптөлгөн же келечектеги тышкы милдеттенмелерин реструктуризациялоо өтүнүчү менен кредиторлорго кайрылбастан же мөөнөтүндө төлөнбөгөн төлөмдөрдү акумуляциялабастан эле толук өлчөмүндө төлөп берүүгө жөндөмдүүлүгүн түшүндүрөт. Карыздык туруктуулук үчүн тышкы карызды реструктуризациялоого багытталган иш–чараларды жүргүзүү эле жетиштүү болбойт. Экономикалык өсүштү жана товарлардын жана кызмат көрсөтүүлөрдүн экспортунун тышкы карыздын өсүшүнө салыштырганда озгон темпте өсүшүн камсыз кылуу эң маанилүү факторлордон бойдон калууда. Экспорттун өсүшү менен карыздык туруктуулуктун ортосунда тикелей көз карандылык сакталып тургандыгы байкалууда. Муну, 17–графиктен байкоого болот. 2000 жана 2002–жылдары тышкы карыздын өсүшүнө караганда экспорттун арымдуу үсүшү тышкы карыздын туруктуулугуна онтойлуу таасирин тийгизген. 2001–жылы экспорттун төмөндөөсү өлкөнүн карыздык олку–солкулукка көз карандылыгын арттырып, карыздык туруксуздуктун кооптуулугунан көрүнгөн.

Кыргыз Республикасында кыска мөөнөттүк аралыкка болжолдонгон экспорттун бир аз өсүшкө ээ болуусу жана анын тышкы карыздын өсүшүнө салыштырганда андан озуп туруусу, ошондой эле тышкы карызды тейлөө боюнча төлөмдөрдүн мөөнөттөрүн узартууга жетишкендик карыздык туруктуулукка жана тышкы карызды өз учурунда тейлөө мүмкүнчүлүгүнө ыңгалуу таасирин тийизет деген үмүттөнүү бар.

18–график: Карыз алуунун туруктуулугу
(процент менен)

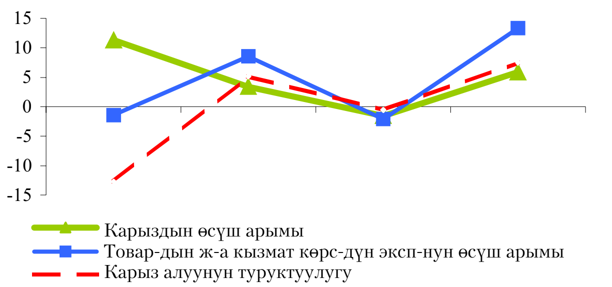

8-таблица. Кыргыз Республикасынын тышкы карызы
(бир мезгилдин акырына карата абал боюнча)

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Бир мезгилдин акырына карата ЖТК [1] *(млн. АКШ доллары)*	1 151.2	1 356.1	1 480.3	1 647.4	1 703.8	1 677.7	1 776.1
Бир мезгилдин акырына карата ЖТК *(ИДПга процент менен)*	63.9	76.7	90.6	134.4	124.6	109.6	110.2
Бир мезгилдин акырына карата ЖТК *(экспортко карата процент менен [2])*	204.6	200.7	247.6	312.3	297.5	299.3	279.1
ЖТК [3] боюнча төлөө графиги (млн. АКШ доллары)	87.4	81.1	130.2	137.1	160.8	172.5	131.9 [6]
ЖТК [3] боюнча иш жүзүндө төлөнгөндөр (млн. АКШ доллары)	54.8	78.2	118.4	111.4	154.7	171.1	116.1
ЖТКны тейлөө коэффициенти (экспортко карата процент менен)							
- график боюнча	15.5	12.0	21.8	26.0	28.1	30.8	20.7 [6]
- иш жүзүндө	9.7	11.6	19.8	21.1	27.0	30.5	18.2
Ар бир киши башына ЖТК *(АКШ доларында)*	247.0	286.6	308.0	338.5	347.1	335.5	355.2
Бир мезгилдин акырына карата МТК [4] *(млн. АКШ доллары)*	780.8	951.5	1 093.3	1 314.4	1 399.2	1 441.5	1 576.4
Бир мезгилдин акырына карата МТК *(ИДПга процент менен)*	43.4	53.8	66.9	107.2	102.3	94.2	97.8
Бир мезгилдин акырына карата МТК *(экспортко карата процент менен)*	138.8	140.8	182.9	249.2	244.3	257.2	247.7
МТК [3] боюнча төлөө графиги (млн. АКШ доллары)	75.9	43.4	55.8	53.4	77.6	71.7	86.7 [6]
МТК [3] боюнча иш жүзүндө төлөнгөндөр (млн. АКШ доллары)	43.4	41.2	51.4	30.4	48.1	71.7	69.3
МТКны тейлөө коэффициенти (экспортко карата процент менен)							
- график боюнча	13.5	6.4	9.3	10.1	13.5	12.8	13.6 [6]
- иш жүзүндө	7.7	6.1	8.6	5.8	8.4	12.8	10.9
Ар бир киши башына МТК *(АКШ доларында)*	167.5	201.1	227.5	270.1	285.1	288.3	315.3
Бир мезгилдин акырына карата ИДП *(млн. АКШ долларында)*	1 801.0	1 767.9	1 633.8	1 225.6	1 367.2	1 530.6	1 611.5
Товарлардын жана кызмат көрсөтүүлөрдүн экспорту (млн. АКШ долларында)	562.7	675.8	597.9	527.5	572.7	560.5	636.5
Калктын саны *(млн. адам)* [5]	4.7	4.7	4.8	4.9	4.9	5.0	5.0

[1] жалпы тышкы карызда МТК жана мамлекеттик эмес тышкы карыз камтылат
[2] товарлардын жана кызмат көрсөтүүлөрдүн жылдык экспортуна карата
[3] процентерди жана негизги суммаларды кошо алганда
[4] мамлекеттик тышкы карыз (ЭВФтин алдындагы карыздарды кошо алганда)
[5] КР УСКнын маалыматтары боюнча
[6] Кредиторлордун Париж Клубунун чегинде эки тараптуу тышкы карызды реструктуризациялоону эске албаганда

9-таблица. Кыргыз Республикасынын тышкы карызынын кредиторлор боюнча структурасы

(бир мезгилдин акырына карата абал боюнча)

	1996		1997		1998		1999		2000		2001		2002	
	млн. АКШ долл.	*жыйын. карата %менен*	*млн. АКШ долл.*	*жыйын. карата %менен*	*млн. АКШ долл.*	*жыйын. карата %менен*	*млн. АКШ долл.*	*жыйын. карата %менен*	*млн. АКШ долл.*	*жыйын. карата %менен*	*млн. АКШ долл.*	*жыйын. карата %менен*	*млн. АКШ долл.*	*жыйын. карата %менен*
Тышкы карыз (1+2): (жыйынтыгы)	**1 151.2**	***100.0***	**1 151.2**	***100.0***	**1 480.6**	***100.0***	**1 647.5**	***100.0***	**1 703.8**	***100.0***	**1 677.7**	***100.0***	**1 776.1**	***100.0***
1. Мамлекеттик тышкы карыз (1.1+1.2+1.3):	780.8	*67.8*	780.8	*67.8*	1 093.5	*73.9*	1 314.5	*79.8*	1 399.2	*82.1*	1 441.5	*85.9*	1 576.4	*88.8*
1.1 Көп тараптуу карыз[1]:	435.9	*37.9*	435.9	*37.9*	716.0	*48.4*	837.3	*50.8*	894.0	*52.5*	941.3	*56.1*	1 060.1	*59.7*
ЭВФ	139.4	*12.1*	139.4	*12.1*	175.1	*11.8*	192.2	*11.7*	191.7	*11.2*	179.3	*10.7*	185.2	*10.4*
Дүйнөлүк банк	204.1	*17.7*	204.1	*17.7*	330.4	*22.3*	341.2	*20.7*	374.8	*22.0*	388.4	*23.1*	456.7	*25.7*
Реконструкциялоо жана Өнүгүүнүн Европа банкы	29.9	*2.6*	29.9	*2.6*	57.2	*3.9*	56.4	*3.4*	65.1	*3.8*	56.5	*3.4*	48.6	*2.7*
Азия Өнүгүү банкы	60.7	*5.3*	60.7	*5.3*	150.5	*10.2*	233.8	*14.2*	240.9	*14.1*	291.9	*17.4*	333.6	*18.8*
КЕС [3]	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Реконструкциялоо жана Өнүгүүнүн Ислам банкы	1.8	*0.2*	1.8	*0.2*	1.7	*0.1*	6.9	*0.4*	10.3	*0.6*	12.3	*0.7*	18.3	*1.0*
А/чарбасын өнүктүрүүнүн эл аралык Фонду	—	—	—	—	1.1	*0.1*	2.0	*0.1*	4.0	*0.2*	4.5	*0.3*	5.7	*0.3*
ОПЕК	—	—	—	—	—	—	—	—	2.3	*0.1*	3.5	*0.2*	6.7	*0.4*
Түндүк Өнүгүү Фонду	—	—	—	—	—	—	4.8	*0.3*	4.9	*0.3*	4.7	*0.3*	5.3	*0.3*
1.2. Эки тараптуу карыз	325.6	*28.3*	325.6	*28.3*	353.9	*23.9*	430.4	*26.1*	465.2	*27.3*	466.8	*27.8*	506.1	*28.5*
1.2.1 КМШ өлкөлөрү:	157.0	*13.6*	157.0	*13.6*	152.9	*10.3*	170.9	*10.4*	178.6	*10.5*	178.1	*10.6*	182.1	*10.3*
Россия [2]	132.8	*11.5*	132.8	*11.5*	139.1	*9.4*	157.1	*9.5*	166.2	*9.8*	166.7	*9.9*	170.8	*9.6*
Өзбекстан	24.2	*2.1*	24.2	*2.1*	13.8	*0.9*	13.8	*0.8*	12.4	*0.7*	11.3	*0.7*	11.3	*0.6*
Казакстан [3]	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Түркмөнстан [3]	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1.2.2 Жана башкалар	168.6	*14.6*	168.6	*14.6*	201.0	*13.6*	259.5	*15.7*	286.6	*16.8*	288.7	*17.2*	324.0	*18.2*
Түркия	43.5	*3.8*	43.5	*3.8*	41.0	*2.8*	41.0	*2.5*	41.0	*2.4*	43.6	*2.6*	44.5	*2.5*
Япония [2]	97.7	*8.5*	97.7	*8.5*	116.0	*7.8*	161.9	*9.8*	183.5	*10.8*	176.6	*10.5*	197.0	*11.1*
Германия [2]	17.6	*1.5*	17.6	*1.5*	23.8	*1.6*	21.1	*1.3*	20.4	*1.2*	20.0	*1.2*	26.5	*1.5*
Швейцария [3]	0.8	*0.1*	0.8	*0.1*	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Пакистан	5.8	*0.5*	5.8	*0.5*	10.0	*0.7*	10.0	*0.6*	8.9	*0.5*	8.4	*0.5*	8.4	*0.5*
Кытай	3.2	*0.3*	3.2	*0.3*	2.5	*0.2*	1.5	*0.1*	1.2	*0.1*	6.0	*0.4*	10.3	*0.6*
Франция [2]	—	—	—	—	4.4	*0.3*	3.8	*0.2*	3.6	*0.2*	3.5	*0.2*	4.1	*0.2*
Кувейт фонду	—	—	—	—	0.5	*0.0*	1.3	*0.1*	7.7	*0.4*	9.8	*0.6*	13.0	*0.7*
Индия	—	—	—	—	2.8	*0.2*	2.8	*0.2*	1.2	*0.1*	0.9	*0.1*	0.9	*0.1*
Корея	—	—	—	—	—	—	13.6	*0.8*	12.7	*0.7*	12.2	*0.7*	13.5	*0.8*
Дания [2]	—	—	—	—	—	—	2.5	*0.2*	6.5	*0.4*	7.7	*0.5*	5.8	*0.3*
1.3. Мамлекет тарабынан гарантияланган карыз	19.3	*1.7*	19.3	*1.7*	23.6	*1.6*	46.8	*2.8*	40.1	*2.4*	33.3	*2.0*	10.1	*0.6*
2. Мамлекеттик эмес карыз	370.4	*32.2*	370.4	*32.2*	387.1	*26.1*	333.0	*20.2*	304.6	*17.9*	236.3	*14.1*	199.7	*11.2*

Эскертүү: [1] Эл аралык финансы институттарын кошо алганда, көп тараптуу негизде иштеген кредиторлор

[2] Париж Клубунун катышуучусу болгон мамлекеттер

[3] Кыргыз Республикасынын алардын алдында милдеттенмеси болбогон кредиторлор

5. Кыргыз Республикасынын эл аралык инвестициялык позициясы

Тышкы экономикалык ишкердиктин натыйжасында тышкы финансылык активдер жана милдеттенмелер келип чыгат, ал эми алардын айрымачылыгы өлкөнүн дүйнөнүн калган мамлекеттерине карата абалын мүнөздөйт жана таза эл аралык инвестициялык позиция болуп саналат.

2003-жылдын 1–январына карата абал боюнча Кыргыз Республикасынын тышкы активдеринин көлөмү отчеттук жылдын баш жагындагыга салыштырганда 5.7 процентке кыскаруу менен 489.9 млн. АКШ долларын түзгөн. Отчеттук мезгил ичинде жыл башында 17.2 млн. АКШ доллары өлчөмүндө оң мааниге ээ болгон жана 2002–жыл ичинде алтынга дүйнөлүк баа 51.9 млн. АКШ долларына өзгөрүүсүнүн натыйжасында хеджингдик портфелди кайрадан баалоонун эсебинен кыскарган финансы деревативдери боюнча активдер эң эле олутуу төмөндөөгө дуушар болгон жана алар иликтөөгө алынып жаткан мезгилдин акырына карата 29.7 млн. АКШ доллары өлчөмүндө терс мааниде чыккан. Мында, финансылык деревативдер жыл ичинде операциялардын эсебинен 1.1 млн. АКШ долларына көбөйгөн. Тышкы активдердин азаюусу ошондой эле "Жана башка инвестициялар" статьясы боюнча да жүргөн, ал кароого алынып жаткан мезгил ичинде 16.8 млн. АКШ долларына төмөндөгөн. Бул, 2003–жылдын 1–январына карата 89.8 млн. АКШ доллары өлчөмүндө чыккан жана 14.8 млн. АКШ долларына азайган дебитордук карыздын төмөндөөсүнүн, ошондой эле Тажикстандын биздин республиканын алдындагы карызын төлөөсүнүн эсебинен амортизациялык чегерүүлөрдөн улам келип чыккан.

Кыргыз Республикасынын резиденттеринин каражаттарды чет өлкөлөргө тике инвестициялоо боюнча ишке ашырылган операцияларынын эсебинен тышкы активдердин көлөмү мурдагы эле деңгээлинде сакталып калуу менен 39.3 млн. АКШ долларын түзгөн. Портфелдик инвестициялар түрүндөгү чет өлкө активдери жыл башындагыга салыштырганда 2.5 млн. АКШ долларына көбөйүү менен 6.2 млн. АКШ долларын түзгөн. Жыл ичинде ошондой эле, резервдик активдер да 99 процентке көбөйүү менен отчеттук мезгилдин акырына карата 316.7 млн. АКШ долларын түзгөн, мында, резервдик активдердин өсүшүнүн көлөмүнүн 91 проценти чет өлкө валюталары менен операцияларга туура келген.

Тышкы активдерден айрымаланып, Кыргыз Республикасынын чет өлкө милдеттенмелери тескерисинче көбөйгөн жана 2003–жылдан 1–январына карата абал боюнча 2462.4 млн. АКШ долларын түзгөн, бул, жыл башындагыга салыштырганда 337.4 млн. АКШ долларына көп.

Кыргыз Республикасынын тышкы милдеттенмелеринин өсүшү кароого алынып жаткан жылы "Жана башка инвестициялар" статьясы боюнча милдеттенмелерин өсүшүн шарттаган, алар жылдын акырында 1995.9 млн. АКШ долларына жеткен. Бул жерде көбөйүү негизинен мамлекеттик башкаруу секторуна жана банктарга сыяктуу эле республиканын экономикасынын башка секторлоруна тартылган кредиттеринин көлөмдөрүнүн артышынын эсебинен жүргөн. Отчеттук мезгил ичинде алар чогуу алганда 225.2 млн. АКШ долларына көбөйгөн. Портфелдик инвестициялар боюнча милдеттенмелер жыл ичинде олуттуу кыскарууга дуушар болгон, анткени 2002–жылдын баш жагында алар 2.3 млн. АКШ доллары өлчөмүндө оң маанини түзүү менен отчеттук жыл ичинде 12 млн. АКШ долларына азайып, жылдын акырына карата 9.7 млн. АКШ доллары өлчөмүндө терс мааниге ээ болуп калган. Баалуу кагаздар түрүндөгү тышкы милдеттенмелердин кыскаруусу Кыргыз Республикасынын коммерциялык банктарынын баалуу кагаздар менен операцияларынын эсебинен жүргөн, ал эми республикага тике чет өлкө инвестицияларынын агылып түшүүсү тескерисинче көбөйүү менен 2002–жылдын 1–январына карата абал боюнча 476.2 млн. АКШ доллары өлчөмүндөгү сумманы түзгөн жана жыл ичинде 4.8 млн. АКШ долларына көбөйүүгө жетишкен.

Ошентип, 2003–жылдын 1–январына карата абал боюнча Кыргыз Республикасынын таза эл аралык инвестициялык позициясы терс мааниде түптөлүү менен 1972.5 млн. АКШ долларын түзгөн. Мында, Кыргыз Республикасынын эл аралдык инвестициялык позициясынын терс сальдосунун 18.6 процентке көбөйүүсү терс фактордон болуп калган жана ал республиканы дүйнөнүн калган өлкөлөрүнө карата "таза карыз алуучу" катары аныктайт.

10-таблица: Кыргыз Республикасынын эл аралык инвестицияларынын балансынын 2002-жылдын 1-январына жана 2003-жылдын 1-январына карата абалы
(млн. АКШ долларында)

	02.01.01. карата калдык	*Операц. жыйынтыгы б-ча өзгөрүшү*	*Баалардын өзгөрүшү*	*Курстун өзгөрүшү*	*Ж.б. өзгөрүүлөр*	*03.01.01 карата калдык*
А	*1*	*2*	*3*	*4*	*5*	*6*
А. Активдер	519.4	29.4	-46.4	-11.7	-0.8	489.9
Чет мамлекеттерге тике инв-лар	39.3	0.0	0.0	0.0	0.0	39.3
Портфелдик инвестициялар	3.7	2.5	0.0	0.0	0.0	6.2
Финансы деривативдери	17.2	5.1	-51.9	0.0	0.0	-29.7
Жана башка инвестициялар	174.2	-22.0	0.0	6.1	-0.8	157.4
Накталай акчалар ж-а депозиттер	63.8	22.9	0.0	2.0	0.0	88.7
Кредиттер	2.8	4.1	0.0	-5.0	-0.8	1.2
АКЖО	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Мамлекеттик башкаруу сектору	2.3	-0.3	0.0	0.0	-0.8	1.2
Банктар	0.5	4.4	0.0	-5.0	0.0	0.0
Башка секторлор	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Соодалык кредиттер	105.4	-24.6	0.0	9.1	0.0	89.9
Жана башка активдер	2.1	-24.5	0.0	0.0	0.0	-22.4
Резервдик активдер	285.2	43.8	5.5	-17.8	0.0	316.7
Монетардык алтын	23.0	0.0	5.5	0.0	0.0	28.5
АКУ (СДР)	1.3	-0.7	0.0	0.0	0.0	0.6
ЭВФтеги резервдик позициялар	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Чет өлкө валютасы	260.9	44.5	0.0	-17.8	0.0	287.6
Б. Милдеттенмелер	2 125.0	30.0	0.0	-55.4	362.8	2 462.4
КРна тике инвестициялар	427.3	4.8	0.0	0.0	44.1	476.2
Портфелдик инвестициялар	2.3	-12.0	0.0	0.0	0.0	-9.7
Жана башка инвестициялар	1 695.3	37.3	0.0	-55.4	318.7	1 995.9
Накталай акчалар ж-а депозиттер	1.1	26.0	0.0	0.0	0.0	27.1
Кредиттер	1 560.9	0.6	0.0	-94.1	318.7	1 786.1
АКЖО	179.3	-6.0	0.0	-11.9	23.7	185.2
Мамлекеттик башкаруу сектору	1 262.1	18.5	0.0	-77.4	187.9	1 391.1
Банктар	4.5	6.7	0.0	-1.2	0.0	10.0
Жана башка секторлор	114.9	-18.6	0.0	-3.6	107.0	199.7
Соодалык кредиттер	131.1	12.7	0.0	38.7	0.0	182.5
Жана башка милдеттенмелер	2.2	-2.1	0.0	0.0	0.0	0.1
В. Эл аралык таза инвестициялык позиция (А-Б)	-1 605.5	-0.6	-46.4	43.7	-363.6	-1 972.5

11-таблица: Кыргыз Республикасынын чет өлкө активдеринин жана милдеттенмелеринин 1996-жылдан тартып 2002-жылга чейинки динамикасы

(млн. АКШ долларында)

	97.01.01. карата калдык	*98.01.01. карата калдык*	*99.01.01. карата калдык*	*00.01.01. карата калдык*	*01.01.01. карата калдык*	*02.01.01. карата калдык*	*03.01.01. карата калдык*
А. Активдер	203.9	341.3	366.1	405.3	479.6	519.4	489.9
Чет мамлекеттерге тике инв-лар	0.0	0.0	22.6	28.7	33.2	39.3	39.3
Портфелдик инвестициялар	0.6	0.0	0.2	0.2	1.6	3.7	6.2
Финансы деривативдери	0.0	31.7	7.8	7.3	19.5	17.2	-29.7
Жана башка инвестициялар	75.8	113.7	146.9	120.3	164.1	174.2	157.4
Накталай акчалар ж-а депозиттер	19.5	38.1	29.2	30.8	59.7	63.8	88.7
Кредиттер	0.0	0.0	0.0	0.0	2.6	2.8	1.2
АКЖО	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Мамлекеттик башкаруу сектору	0.0	0.0	0.0	0.0	2.4	2.3	1.2
Банктар	0.0	0.0	0.0	0.0	0.2	0.5	0.0
Жана башка секторлор	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Соодалык кредиттер	49.9	66.2	105.9	78.5	99.3	105.4	89.9
Жана башка активдер	6.4	9.4	11.8	11.1	2.6	2.1	-22.4
Резервдик активдер	127.5	195.9	188.5	248.8	261.1	285.2	316.7
Монетардык алтын	43.2	29.1	25.2	24.2	22.8	23.0	28.5
АКУ (СДР)	7.4	0.9	0.2	5.1	0.7	1.3	0.6
ЭВФтеги резервдик позициялар	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Чет өлкө валютасы	76.9	165.9	163.1	219.5	237.6	260.9	287.6
Б. Милдеттенмелер	1 301.1	1 682.8	1 962.4	2 127.7	2 138.1	2 125.0	2 462.4
КРна тике инвестициялар	191.0	274.1	383.3	427.7	438.6	427.3	476.2
Портфелдик инвестициялар	0.0	5.0	0.9	0.8	1.1	2.3	-9.7
Жана башка инвестициялар	1 110.0	1 403.7	1 578.2	1 699.2	1 698.4	1 695.3	1 995.9
Накталай акчалар ж-а депозиттер	3.9	9.9	10.8	11.2	0.1	1.1	27.1
Кредиттер	1 073.8	1 256.7	1 381.0	1 544.9	1 563.4	1 560.9	1 786.1
АКЖО	139.4	166.0	175.1	192.2	191.6	179.3	185.2
Мамлекеттик башкаруу сектору	641.4	785.5	918.2	1 122.2	1 207.5	1 262.1	1 391.1
Банктар	0.0	8.1	8.1	4.9	1.6	4.5	10.0
Жана башка секторлор	293.0	297.2	279.7	225.6	162.6	114.9	199.7
Соодалык кредиттер	32.3	137.2	186.3	143.1	128.4	131.1	182.5
Жана башка милдеттенмелер	0.0	0.0	0.0	0.0	6.5	2.2	0.1
В. Эл аралык таза инвестициялык позиция (А-Б)	-1 097.1	-1 341.6	-1 596.3	-1 722.4	-1 658.6	-1 605.5	-1 972.5

I-тиркеме. Таблицалар жана графиктер

I.1.-таблица: Кыргыз Республикасынын төлөө балансы (нейтралдуу түрдө берүүдө)
(млн. АКШ долларында)

	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Күндөлүк операциялардын счету	**-138.4**	**-363.9**	**-184.0**	**-79.5**	**-18.9**	**-34.6**
Товарлар жана кызмат көрсөтүүлөр	-141.3	-333.5	-178.0	-82.9	-4.5	-61.1
Товарлар	-15.2	-220.7	-88.6	4.0	39.9	-54.0
Товарлардын экспорту (ФОБ)	630.8	535.1	462.6	510.9	480.3	498.1
экспорт	443.4	316.5	270.1	309.1	251.6	333.5
порттордон алынган товарлар	1.2	1.3	0.6	0.1	0.0	0.0
монетардык эмес алтын	186.2	195.8	183.1	195.3	224.6	162.8
камтуу боюнча оңдоолор	13.3	21.4	8.7	6.4	4.1	1.8
Товарлардын импорту (ФОБ)	-646.0	-755.7	-551.1	-506.9	-440.4	-552.1
импорт (СИФ)	-724.9	-838.5	-598.1	-553.1	-466.3	-583.9
нарк боюнча оңдоолор	85.6	114.1	62.2	51.7	31.2	37.6
порттордон алынган товарлар	-6.7	-3.5	-1.6	-1.6	-0.9	-2.9
камтуу боюнча оңдоолор	-9.7	-27.8	-13.5	-3.9	-4.3	-2.9
Кызмат көрсөтүүлөр	-126.1	-112.8	-89.4	-86.9	-44.4	-7.1
экспорт	45.0	62.8	64.9	61.8	80.3	138.4
импорт	-171.1	-175.7	-154.3	-148.8	-124.7	-145.5
Транспортук кызмат көрсөтүүлөр	-71.0	-74.1	-57.8	-53.3	-29.4	-16.5
экспорт	8.8	19.1	19.9	16.6	20.4	37.5
импорт	-79.8	-93.2	-77.7	-69.9	-49.8	-54.0
Темир жол транспорту	-41.1	-47.0	-32.5	-25.4	-18.3	-21.6
экспорт	0.0	1.5	2.8	4.5	6.5	9.4
импорт	-41.1	-48.6	-35.3	-29.9	-24.8	-30.9
Аба транспорту	4.9	6.3	1.1	-8.1	-4.4	10.0
экспорт	7.2	14.6	9.1	7.7	9.2	22.7
импорт	-2.3	-8.4	-8.0	-15.8	-13.6	-12.8
Автомобиль транспорту	-17.2	-20.3	-12.6	-11.6	-5.5	-4.9
экспорт	0.5	0.5	2.5	1.2	2.3	2.9
импорт	-17.6	-20.8	-15.1	-12.8	-7.8	-7.8
Транспортун башка түрлөрү	-17.6	-13.0	-13.8	-8.2	-1.2	0.0
экспорт	1.2	2.4	5.5	3.2	2.3	2.5
импорт	-18.8	-15.4	-19.4	-11.4	-3.5	-2.5
Кыдыруулар	3.4	4.9	3.4	-0.4	12.5	25.8
экспорт	7.1	8.4	14.1	15.3	24.4	35.7
импорт	-3.7	-3.5	-10.7	-15.6	-11.9	-9.9
Ишкердик кыдыруулар	1.6	2.3	1.5	-1.7	4.2	10.1
экспорт	3.3	3.9	6.6	6.6	10.5	15.3
импорт	-1.8	-1.7	-5.1	-8.3	-6.3	-5.2
Жеке кыдыруулар	1.9	2.6	1.9	1.4	8.3	15.7
экспорт	3.8	4.4	7.5	8.7	13.9	20.3
импорт	-1.9	-1.8	-5.6	-7.3	-5.6	-4.6

2001				2002				
I	II	III	IV	I	II	III	IV	
7.0	**-9.8**	**16.5**	**-32.6**	**-5.6**	**-1.4**	**-3.9**	**-23.7**	**Күндөлүк операциялардын счету**
6.2	-1.7	15.9	-24.9	-11.9	0.0	-21.7	-27.5	Товарлар жана кызмат көрсөтүүлөр
20.1	11.9	21.5	-13.6	-10.6	0.6	-24.0	-20.0	Товарлар
115.3	109.4	132.3	123.2	116.9	125.0	116.7	139.5	Товарлардын экспорту (ФОБ)
53.7	58.9	77.4	61.6	70.9	78.8	86.7	97.1	экспорт
0.0	0.0	—	—	0.0	0.0	—	—	порттордон алынган товарлар
61.1	49.2	53.9	60.4	45.3	45.8	29.6	42.0	монетардык эмес алтын
0.6	1.3	1.0	1.2	0.7	0.3	0.4	0.4	камтуу боюнча оңдоолор
-95.2	-97.5	-110.8	-136.8	-127.5	-124.4	-140.7	-159.4	Товарлардын импорту (ФОБ)
-101.1	-103.8	-117.8	-143.6	-134.4	-130.8	-149.4	-169.2	импорт (СИФ)
6.8	7.4	8.6	8.4	8.2	8.2	10.6	10.6	нарк боюнча оңдоолор
-0.2	-0.2	-0.4	0.0	-0.2	-0.8	-1.3	-0.6	порттордон алынган товарлар
-0.7	-0.9	-1.1	-1.6	-1.1	-1.0	-0.6	-0.2	камтуу боюнча оңдоолор
-13.9	-13.6	-5.6	-11.3	-1.3	-0.5	2.3	-7.5	Кызмат көрсөтүүлөр
14.7	17.5	27.6	20.5	27.8	30.9	43.9	35.8	экспорт
-28.6	-31.0	-33.2	-31.8	-29.1	-31.5	-41.6	-43.3	импорт
-5.4	-6.0	-8.8	-9.3	-4.9	-2.2	-3.3	-6.1	Транспортук кызмат көрсөтүүлөр
5.2	4.7	5.1	5.3	8.0	9.6	11.4	8.5	экспорт
-10.6	-10.7	-13.9	-14.6	-12.8	-11.8	-14.7	-14.6	импорт
-3.7	-4.2	-4.8	-5.6	-5.1	-4.8	-5.9	-5.8	Темир жол транспорту
1.1	1.7	2.1	1.6	1.7	2.4	2.9	2.3	экспорт
-4.8	-6.0	-6.9	-7.1	-6.8	-7.3	-8.8	-8.1	импорт
0.4	-0.1	-2.7	-2.0	1.4	3.4	3.3	1.8	Аба транспорту
3.4	1.9	1.9	2.0	5.2	5.9	6.9	4.8	экспорт
-2.9	-2.1	-4.6	-4.0	-3.7	-2.5	-3.5	-3.1	импорт
-1.4	-1.3	-1.6	-1.2	-1.2	-1.1	-1.0	-1.6	Автомобиль транспорту
0.2	0.6	0.5	0.9	0.5	0.6	1.1	0.6	экспорт
-1.7	-1.9	-2.1	-2.1	-1.7	-1.7	-2.2	-2.3	импорт
-0.6	-0.3	0.3	-0.6	0.0	0.3	0.3	-0.5	Транспортун башка түрлөрү
0.6	0.4	0.6	0.7	0.7	0.6	0.5	0.7	экспорт
-1.2	-0.7	-0.3	-1.3	-0.7	-0.3	-0.3	-1.2	импорт
0.0	-0.7	10.3	2.9	2.9	4.5	10.4	8.0	Кыдыруулар
1.7	4.6	13.2	4.9	5.8	6.7	13.5	9.7	экспорт
-1.7	-5.3	-2.9	-2.0	-2.8	-2.2	-3.1	-1.7	импорт
-0.2	-0.8	4.1	1.1	1.0	1.7	4.2	3.3	Ишкердик кыдыруулар
0.7	2.0	5.7	2.1	2.5	2.9	5.8	4.2	экспорт
-0.9	-2.8	-1.5	-1.0	-1.5	-1.2	-1.6	-0.9	импорт
0.2	0.1	6.2	1.9	1.9	2.8	6.2	4.7	Жеке кыдыруулар
1.0	2.6	7.5	2.8	3.3	3.8	7.7	5.5	экспорт
-0.8	-2.5	-1.4	-0.9	-1.3	-1.0	-1.5	-0.8	импорт

I.1.-таблица: (уландысы)

	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Байланыштын кызмат көрсөтүүлөрү	0.9	1.5	2.2	2.3	0.8	1.9
экспорт	9.4	9.8	10.3	9.3	8.7	8.9
импорт	-8.5	-8.3	-8.2	-7.0	-7.9	-7.0
Курулуш жагынан кызмат көрсөтүүлөр	-2.1	-3.0	0.7	-2.8	-2.2	-3.6
экспорт	4.9	6.7	3.9	3.1	4.5	4.9
импорт	-7.0	-9.7	-3.2	-6.0	-6.7	-8.5
Камсыздандыруу жагынан кызмат көрсөтүүлөр	-12.8	-10.6	-9.4	-7.5	-7.2	-8.6
экспорт	—	0.9	0.7	0.5	0.2	0.3
импорт	-12.8	-11.6	-10.1	-8.0	-7.4	-8.9
Финансылык кызмат көрсөтүүлөр	-3.3	-5.5	-5.0	-3.2	-2.7	-9.0
экспорт	0.3	1.4	0.3	1.0	0.6	3.6
импорт	-3.6	-6.9	-5.3	-4.2	-3.2	-12.5
Компьютердик жана маалыматтык кызмат көрсөтүүлөр	-0.2	-2.3	-0.5	-0.4	-0.5	-1.2
экспорт	—	0.2	0.2	0.5	0.5	0.7
импорт	-0.2	-2.4	-0.7	-0.9	-1.0	-1.8
Мамлекеттик кызмат көрсөтүүлөр	2.3	1.7	1.9	1.0	3.5	16.8
экспорт	4.9	4.8	4.6	4.9	6.9	20.3
импорт	-2.7	-3.1	-2.7	-3.9	-3.4	-3.5
Ишкердик кызмат көрсөтүүлөр	-43.7	-29.2	-25.7	-22.3	-20.3	-14.3
экспорт	8.6	5.7	7.2	8.1	10.8	24.7
импорт	-52.3	-34.9	-32.9	-30.4	-31.1	-39.0
анын ичинде, Техникалык жардам	-23.3	-19.8	-18.5	-20.4	-21.3	-21.0
Жана башка кызмат көрсөтүүлөр	0.4	3.8	0.9	-0.5	1.1	1.5
экспорт	1.0	5.8	3.6	2.5	3.3	2.0
импорт	-0.7	-2.0	-2.8	-3.0	-2.2	-0.5
Кирешелер	-64.6	-79.2	-74.0	-83.9	-65.5	-59.7
Эмгеке төлөөлөр	-13.4	-14.7	-11.5	-10.3	-10.3	-11.4
Инвестициялардан түшкөн кирешелер	-51.2	-64.4	-62.5	-73.6	-55.2	-48.2
Тике инвестициялар	-0.8	-8.3	-4.8	-39.1	-27.4	-17.3
Бөлүштүрүлгөн пайда	-0.1	-0.8	-0.9	-1.3	-0.5	-0.1
Бөлүштүрүлбөгөн пайда	-0.8	-7.6	-3.9	-8.0	-13.5	-9.0
Карыздан алынган кирешелер (процентттер)	—	—	—	-29.8	-13.5	-8.2
Портфелдик инвестициялар	0.0	-2.1	-0.4	0.0	-0.1	0.3
Башка инвестициялары	-50.4	-54.0	-57.3	-34.5	-27.7	-31.2
Кредиттер боюнча процентттер (график)	-56.8	-65.2	-67.7	-50.0	-39.0	-36.1
АКЖО (ОДКР)	-2.5	-2.6	-2.2	-2.0	-1.6	-1.2
Мамлекеттик башкаруу сектору	-18.9	-21.5	-33.5	-29.7	-25.8	-26.9
Банктар	-0.1	0.5	-0.4	1.3	0.4	-3.9
Башка секторлор	-35.3	-41.6	-31.7	-19.6	-12.0	-4.3
Башка инвест. ж.б. кирешелер	6.4	11.2	10.5	15.5	11.2	5.0

2001				2002				
I	II	III	IV	I	II	III	IV	
0.1	0.4	0.0	0.2	0.2	0.5	0.6	0.7	Байланыштын кызмат көрсөтүүлөрү
1.9	2.4	2.2	2.2	1.9	2.1	2.3	2.5	экспорт
-1.7	-2.0	-2.1	-2.0	-1.7	-1.7	-1.8	-1.9	импорт
-1.6	-1.0	0.2	0.2	0.9	-1.0	-1.9	-1.6	Курулуш жагынан кызмат көрсөтүүлөр
0.5	1.7	1.2	1.2	1.3	1.3	1.2	1.1	экспорт
-2.1	-2.7	-1.0	-0.9	-0.4	-2.4	-3.1	-2.7	импорт
-1.8	-1.7	-1.9	-1.8	-1.7	-2.0	-2.2	-2.6	Камсыздандыруу жагынан кызмат көрсөтүүлөр
0.0	0.0	0.1	0.0	0.0	0.2	0.0	0.0	экспорт
-1.8	-1.7	-2.0	-1.9	-1.7	-2.2	-2.3	-2.6	импорт
-0.8	-0.7	-0.5	-0.6	-0.7	-1.0	-4.4	-2.8	Финансылык кызмат көрсөтүүлөр
0.2	0.1	0.2	0.1	0.1	1.2	1.6	0.7	экспорт
-1.0	-0.8	-0.7	-0.7	-0.8	-2.2	-6.0	-3.5	импорт
-0.1	-0.1	-0.2	-0.1	-0.3	-0.5	0.1	-0.5	Компьютердик жана маалыматтык кызмат көрсөтүүлөр
0.1	0.1	0.1	0.2	0.0	0.1	0.5	0.0	экспорт
-0.2	-0.2	-0.3	-0.3	-0.3	-0.5	-0.4	-0.6	импорт
1.1	0.7	0.1	1.7	4.3	3.2	5.4	3.9	Мамлекеттик кызмат көрсөтүүлөр
1.8	1.4	0.9	2.9	4.8	4.1	6.2	5.2	экспорт
-0.7	-0.7	-0.8	-1.1	-0.4	-0.9	-0.8	-1.3	импорт
-5.0	-5.0	-5.2	-5.1	-2.3	-2.3	-2.8	-6.8	Ишкердик кызмат көрсөтүүлөр
1.9	1.7	4.1	3.1	5.7	5.2	6.5	7.4	экспорт
-7.0	-6.7	-9.3	-8.2	-8.1	-7.5	-9.3	-14.2	импорт
-5.1	-5.2	-5.5	-5.5	-5.4	-5.2	-5.1	-5.2	анын ичинде, Техникалык жардам
-0.4	0.5	0.4	0.6	0.2	0.4	0.6	0.3	Жана башка кызмат көрсөтүүлөр
1.3	0.8	0.5	0.7	0.2	0.4	0.7	0.6	экспорт
-1.7	-0.2	-0.1	-0.1	-0.1	-0.1	-0.1	-0.2	импорт
-7.4	-22.3	-11.2	-24.6	-10.0	-16.0	-8.9	-24.8	Кирешелер
-2.3	-2.4	-2.9	-2.7	-2.8	-2.5	-2.7	-3.5	Эмгеке төлөөлөр
-5.1	-19.9	-8.3	-21.9	-7.2	-13.6	-6.2	-21.3	Инвестициялардан түшкөн кирешелер
-3.3	-11.2	-3.5	-9.4	-3.9	-4.7	-2.3	-6.5	Тике инвестициялар
0.0	-0.1	-0.2	-0.2	-0.7	0.5	—	—	Бөлүштүрүлгөн пайда
-2.3	-4.5	-2.5	-4.2	-2.6	-1.5	-1.7	-3.2	Бөлүштүрүлбөгөн пайда
-1.0	-6.7	-0.8	-5.0	-0.6	-3.7	-0.6	-3.4	Карыздан алынган кирешелер (проценттер)
0.0	0.0	—	-0.1	0.1	—	0.1	0.1	Портфелдик инвестициялар
-1.8	-8.7	-4.8	-12.5	-3.4	-8.9	-4.0	-14.8	Башка инвестициялары
-4.6	-11.7	-7.2	-15.4	-4.1	-10.8	-4.4	-16.9	Кредиттер боюнча проценттер (график)
-0.3	-0.6	-0.2	-0.5	-0.1	-0.5	-0.1	-0.5	АКЖО (ОДКР)
-2.4	-9.2	-3.9	-10.4	-2.9	-9.1	-3.6	-11.3	Мамлекеттик башкаруу сектору
0.2	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.0	-4.0	Банктар
-2.2	-2.0	-3.2	-4.5	-1.2	-1.2	-0.8	-1.1	Башка секторлор
2.9	3.0	2.4	2.9	0.7	1.9	0.4	2.1	Башка инвест. ж.б. кирешелер

I.1.-таблица: (уландысы)

	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Күндөлүк трансферттер	67.6	48.7	68.0	87.4	51.1	86.1
Мамлекеттик башкаруу сектору	65.4	47.1	67.3	45.5	31.6	49.9
Товардык гранттар	29.0	20.1	44.1	12.9	8.4	11.6
Техникалык жардам	22.3	19.4	18.0	20.0	20.0	20.0
Эл аралык уюмдарга төлөмдөр	-1.6	-1.5	-0.7	-1.3	-1.1	-0.7
Акчалай гранттар	15.8	9.1	5.9	13.9	4.3	19.0
Башка секторлор	2.2	1.6	0.7	41.9	19.6	36.2
Иштеп жаткандардын акчалай которуулары	2.2	1.6	0.7	1.2	2.0	3.2
Башка трансферттер	—	—	—	40.7	17.6	33.1
Капитал менен операциялардын жана финансы операцияларынын счету	**195.9**	**300.3**	**187.3**	**69.1**	**9.2**	**13.8**
Капитал менен операциялардын счету	-8.3	-8.1	-15.2	-11.3	-32.0	-27.9
Капиталдык трансферттер	-8.3	-8.1	-15.2	-11.3	-32.0	-27.9
Мамлекеттик башкаруу сектору	6.2	3.9	6.7	10.1	2.6	8.7
Товарлар түрүндөгү гранттар	6.2	3.9	6.7	10.1	2.6	8.7
Башка секторлор	-14.6	-12.0	-21.9	-21.4	-34.6	-36.6
Элдин көчүп кетүүлөрүнө б-туу транс-тер	-14.6	-12.0	-21.9	-27.5	-34.6	-36.6
Карызды кечирүү	—	—	—	6.1	—	—
Финансы счету	204.3	308.4	202.5	80.5	32.3	41.8
Тике инвестициялар	83.0	86.6	38.4	-6.9	-1.1	4.8
Чет мамлекеттерге	—	-22.6	-6.1	-4.5	-6.1	—
Кыргыз Республикасына	83.0	109.2	44.4	-2.4	5.0	4.8
Акционердик капиталга	43.6	86.9	11.2	17.6	12.3	5.0
Реинвестициялган кирешелер	0.8	7.6	3.9	8.0	13.5	9.0
Жана башка капитал	38.7	14.7	29.4	-28.0	-20.8	-9.2
Портфелдик инвестициялар	5.7	-4.3	-0.1	-1.3	1.2	-12.0
Активдер	0.6	-0.2	0.0	-1.6	1.2	-2.5
Карыздык баалуу кагаздар	0.6	-0.2	0.0	-1.6	1.2	-2.5
Милдеттенмелер	5.0	-4.1	-0.1	0.3	0.0	-9.5
Карыздык баалуу кагаздар	5.0	-4.1	-0.1	0.3	0.0	-9.5
Финансы деривативдери	19.0	30.6	26.4	25.8	17.6	-5.1
Активдер	19.0	30.6	26.4	25.8	17.6	-5.1
Башка секторлор	19.0	30.6	26.4	25.8	17.6	-5.1
Башка инвестициялар	179.2	189.6	199.1	84.1	31.0	97.9
Активдер	-43.1	-84.1	-0.7	-27.3	-3.9	21.5
Накталай акчалар жана депозиттер	-54.9	18.7	7.7	-3.0	-1.3	-27.3
Банктар	-18.7	9.6	-1.4	-1.6	-16.5	-42.3
Башка секторлор	-36.2	9.1	9.1	-1.5	15.1	15.0
Соодалык кредиттер	14.7	-100.5	-9.2	-32.8	-2.8	24.6
Мамлекеттик башкаруу сектору	14.7	-57.1	-6.6	-31.8	-6.6	14.8
Узак мөөнөттүү	9.9	-42.2	-4.4	-21.3	-4.4	9.9
Кыска мөөнөттүү	4.8	-14.8	-2.2	-10.5	-2.2	4.9
Башка секторлор	—	-43.4	-2.5	-1.0	3.8	9.8
Узак мөөнөттүү	—	-32.1	-1.6	-0.6	2.9	6.6
Кыска мөөнөттүү	—	-11.3	-1.0	-0.5	1.0	3.2

2001				2002				
I	II	III	IV	I	II	III	IV	
8.2	14.2	11.8	17.0	16.3	14.7	26.6	28.6	Күндөлүк трансферттер
6.0	6.3	10.4	8.9	12.5	6.7	13.5	17.2	Мамлекеттик башкаруу сектору
1.1	1.4	1.3	4.7	2.5	1.9	1.6	5.7	Товардык гранттар
5.0	5.0	5.0	5.0	5.0	5.0	5.0	5.0	Техникалык жардам
-0.1	-0.1	-0.1	-0.8	-0.1	-0.2	-0.1	-0.3	Эл аралык уюмдарга төлөмдөр
0.0	—	4.2	—	5.2	—	7.0	6.8	Акчалай гранттар
2.2	7.9	1.4	8.1	3.8	8.0	13.1	11.4	Башка секторлор
0.4	0.4	0.6	0.5	0.6	1.3	0.7	0.6	Иштеп жаткандардын акчалай которуулары
1.8	7.5	0.8	7.5	3.1	6.7	12.4	10.8	Башка трансферттер
18.6	**-17.7**	**-17.0**	**25.2**	**29.7**	**1.4**	**-16.9**	**-0.3**	**Капитал менен операциялардын жана финансы операцияларынын счету**
-4.0	-8.1	-12.8	-7.1	-4.1	-5.0	-12.1	-6.7	Капитал менен операциялардын счету
-4.0	-8.1	-12.8	-7.1	-4.1	-5.0	-12.1	-6.7	Капиталдык трансферттер
0.7	0.7	0.2	0.9	1.4	5.0	0.5	1.8	Мамлекеттик башкаруу сектору
0.7	0.7	0.2	0.9	1.4	5.0	0.5	1.8	Товарлар түрүндөгү гранттар
-4.7	-8.8	-13.1	-8.0	-5.5	-10.0	-12.6	-8.5	Башка секторлор
-4.7	-8.8	-13.1	-8.0	-5.5	-10.0	-12.6	-8.5	Элдин көчүп кетүүлөрүнө б-туу транс-тер
—	—	—	—	—	—	—	—	Карызды кечирүү
20.7	-12.3	-7.3	31.3	33.8	6.4	-4.8	6.4	Финансы счету
10.8	-8.5	11.4	-14.9	4.7	-12.2	9.0	3.2	Тике инвестициялар
—	—	-4.5	-1.6	—	—	—	—	Чет мамлекеттерге
10.8	-8.5	15.9	-13.3	4.7	-12.2	9.0	3.2	Кыргыз Республикасына
11.0	-5.2	10.9	-4.3	-4.4	-0.3	7.4	2.2	Акционердик капиталга
2.3	4.5	2.5	4.2	2.6	1.5	1.7	3.2	Реинвестициялган кирешелер
-2.4	-7.7	2.5	-13.2	6.5	-13.4	0.0	-2.2	Жана башка капитал
0.9	-0.1	0.3	0.1	2.2	0.8	-9.5	-5.6	Портфелдик инвестициялар
0.8	—	0.3	0.1	2.2	0.8	0.0	-5.6	Активдер
0.8	—	0.3	0.1	2.2	0.8	0.0	-5.6	Карыздык баалуу кагаздар
0.1	-0.1	—	—	—	—	-9.5	—	Милдеттенмелер
0.1	-0.1	—	—	—	—	-9.5	—	Карыздык баалуу кагаздар
4.4	4.8	1.6	6.9	0.1	-0.4	-4.0	-0.8	Финансы деривативдери
4.4	4.8	1.6	6.9	0.1	-0.4	-4.0	-0.8	Активдер
4.4	4.8	1.6	6.9	0.1	-0.4	-4.0	-0.8	Башка секторлор
-5.9	-15.2	-28.3	80.4	23.4	17.4	30.9	26.2	Башка инвестициялар
-10.9	-0.9	-30.9	38.7	5.1	48.3	-29.0	-2.9	Активдер
-13.3	14.2	-31.3	29.1	-23.1	24.0	-12.4	-15.8	Накталай акчалар жана депозиттер
-0.3	-0.4	-10.2	-5.5	-3.8	-3.0	-19.4	-16.1	Банктар
-13.0	14.6	-21.1	34.6	-19.3	26.9	7.0	0.3	Башка секторлор
2.3	-15.1	0.4	9.6	26.8	-1.1	-16.2	15.0	Соодалык кредиттер
-1.9	-10.4	-1.2	6.9	16.1	-0.7	-9.7	9.0	Мамлекеттик башкаруу сектору
-1.3	-7.0	-0.8	4.7	10.8	-0.4	-6.5	6.0	Узак мөөнөттүү
-0.6	-3.4	-0.4	2.3	5.3	-0.2	-3.2	3.0	Кыска мөөнөттүү
4.2	-4.7	1.6	2.7	10.7	-0.4	-6.5	6.0	Башка секторлор
2.8	-2.7	0.9	1.8	7.2	-0.3	-4.3	4.0	Узак мөөнөттүү
1.5	-2.0	0.6	0.9	3.5	-0.1	-2.1	2.0	Кыска мөөнөттүү

I.1.-таблица: (уландысы)

	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Жана башка активдери	-3.0	-2.4	0.8	8.5	0.2	24.2
АКЖО (ОДКР)	-2.0	-2.0	0.0	8.6	—	23.9
Мамлекеттик башкаруу сектору	-1.0	-0.4	0.7	-0.1	0.2	0.3
Милдеттенмелер	222.3	273.7	199.8	111.4	34.9	76.5
Накталай акчалар жана депозиттер	5.9	1.0	0.4	-1.0	1.0	26.0
Банктар	5.9	1.0	0.4	-1.0	1.0	26.0
Соодалык кредиттер	23.3	149.0	26.2	26.0	0.6	12.7
Мамлекеттик башкаруу сектору	23.3	47.5	47.6	3.9	19.3	7.6
Узак мөөнөттүү	14.3	36.6	31.8	2.7	13.3	5.3
Кыска мөөнөттүү	9.0	10.9	15.8	1.2	6.0	2.4
Башка секторлор	—	101.5	-21.5	22.2	-18.7	5.1
Узак мөөнөттүү	—	78.1	-17.2	14.4	-11.9	3.5
Кыска мөөнөттүү	—	23.3	-4.3	7.7	-6.7	1.6
Кредиттер	190.6	108.3	149.6	48.5	18.2	19.2
Алынганы	217.1	183.2	225.2	152.9	148.5	285.6
АКЖО (ОДКР)	43.9	14.2	26.8	18.7	14.9	15.4
Мамлекеттик башкаруу сектору	150.3	149.7	188.1	127.4	110.2	74.4
Банктар	10.0	10.4	1.7	2.9	19.1	193.9
Башка секторлор	12.9	8.8	8.6	3.9	4.3	1.9
Амортизация (график)	-26.5	-74.9	-75.6	-104.4	-130.3	-266.4
АКЖО (ОДКР)	-9.5	-11.6	-7.3	-11.4	-17.0	-21.4
Мамлекеттик башкаруу сектору	-12.8	-20.1	-11.2	-34.5	-43.1	-37.3
Банктар	-1.9	-10.4	-5.0	-2.3	-16.2	-187.2
Башка секторлор	-2.3	-32.8	-52.1	-56.2	-54.1	-20.5
Мөөнөтүндө төлөнбөгөн карыздар	2.6	15.5	23.7	30.1	19.1	20.6
Мамлекеттик башкаруу сектору	2.2	8.2	22.4	28.8	15.6	17.1
Башка секторлор	0.4	7.3	1.3	1.3	3.5	3.6
Башка милдеттенмелер	—	-0.1	0.0	7.8	-4.0	-2.1
АКЖО (ОДКР)	—	-0.1	0.0	—	—	—
Башка секторлор	—	—	—	7.8	-4.0	-2.1
Резервдик активдери	-82.6	5.9	-61.2	-21.2	-16.3	-43.8
Монетардык алтын	—	—	—	—	—	—
Атайы карыз алышуу укугу	6.4	0.6	-4.8	4.3	0.6	—
Чет өлкө валютасы	-89.0	5.3	-56.4	-25.5	-16.9	-43.8
Таза каталар жана калтырып кетүүлөр	**-57.6**	**63.6**	**-3.4**	**10.3**	**18.6**	**20.8**
Жалпы баланс	**0.0**	**0.0**	**0.0**	**0.0**	**0.0**	**0.0**

2001				2002				
I	II	III	IV	I	II	III	IV	
0.1	0.0	0.1	0.1	1.3	25.4	-0.5	-2.1	Жана башка активдери
—	—	—	—	1.3	25.4	-0.5	-2.2	АКЖО (ОДКР)
0.1	0.0	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	Мамлекеттик башкаруу сектору
5.1	-14.3	2.6	41.6	18.3	-30.8	59.9	29.1	Милдеттенмелер
2.5	-1.6	-0.1	0.2	1.6	6.8	7.2	10.4	Накталай акчалар жана депозиттер
2.5	-1.6	-0.1	0.2	1.6	6.8	7.2	10.4	Банктар
-3.3	6.8	4.2	-7.1	9.4	-13.4	18.4	-1.6	Соодалык кредиттер
-5.4	-2.5	2.5	24.7	5.6	-8.0	11.0	-1.0	Мамлекеттик башкаруу сектору
-3.8	-1.8	1.7	17.1	3.9	-5.6	7.6	-0.7	Узак мөөнөттүү
-1.7	-0.8	0.8	7.7	1.7	-2.5	3.4	-0.3	Кыска мөөнөттүү
2.1	9.4	1.7	-31.8	3.7	-5.4	7.3	-0.6	Башка секторлор
1.7	6.6	1.1	-21.3	2.6	-3.7	5.1	-0.4	Узак мөөнөттүү
0.4	2.8	0.6	-10.5	1.2	-1.7	2.3	-0.2	Кыска мөөнөттүү
8.5	-19.5	-1.8	31.0	6.2	-31.5	31.5	13.0	Кредиттер
25.8	24.5	17.3	80.9	51.2	104.6	84.0	45.8	Алынганы
—	—	—	14.9	—	—	15.4	—	АКЖО (ОДКР)
13.6	21.2	13.2	62.3	14.5	17.9	20.1	22.0	Мамлекеттик башкаруу сектору
10.6	2.2	3.0	3.2	36.4	86.7	47.0	23.8	Банктар
1.6	1.1	1.1	0.5	0.2	0.1	1.5	0.1	Башка секторлор
-17.3	-44.0	-19.0	-49.9	-44.9	-136.2	-52.5	-32.8	Амортизация (график)
-2.9	-5.5	-2.9	-5.6	-4.9	-5.6	-5.2	-5.8	АКЖО (ОДКР)
-4.5	-10.0	-12.1	-16.5	-1.3	-27.5	-1.5	-7.1	Мамлекеттик башкаруу сектору
-9.5	-2.4	-2.6	-1.7	-38.1	-84.6	-44.6	-19.9	Банктар
-0.5	-26.1	-1.3	-26.2	-0.7	-18.5	-1.2	-0.1	Башка секторлор
-0.2	0.6	0.7	17.9	1.7	7.9	3.4	7.6	Мөөнөтүндө төлөнбөгөн карыздар
-0.6	—	—	16.2	0.7	7.3	2.6	6.4	Мамлекеттик башкаруу сектору
0.5	0.6	0.7	1.7	1.0	0.6	0.8	1.2	Башка секторлор
-2.4	-0.6	-0.5	-0.5	-0.6	-0.6	-0.5	-0.3	Башка милдеттенмелер
—	—	—	—	—	—	—	—	АКЖО (ОДКР)
-2.4	-0.6	-0.5	-0.5	-0.6	-0.6	-0.5	-0.3	Башка секторлор
10.4	6.7	7.7	-41.2	3.4	0.7	-31.3	-16.6	Резервдик активдери
—	—	—	—	—	—	—	—	Монетардык алтын
0.6	1.4	-1.4	—	—	—	—	—	Атайы карыз алышуу укугу
9.8	5.3	9.1	-41.2	3.4	0.7	-31.3	-16.6	Чет өлкө валютасы
-23.7	**30.3**	**3.6**	**8.4**	**-24.0**	**0.0**	**20.8**	**24.0**	**Таза каталар жана калтырып кетүүлөр**
0.0	**0.0**	**0.0**	**0.0**	**0.0**	**0.0**	**0.0**	**0.0**	**Жалпы баланс**

I.2-таблица: ТЭИТНдин бөлүктөрү боюнча экспорттун структурасы[1]

(млн. АКШ долларында)

Топтун аталышы	1998	1999	2000	2001	2002
Бардыгы болуп	**513.6**	**453.8**	**504.5**	**476.2**	**485.5**
Тирүү мал, малдан алынган азык-түлүктөр	2.3	1.5	1.8	3.2	3.8
Өсүмдүктөрдөн алынган продукциялар	25.8	18.0	14.4	13.3	19.9
Май жана малдын же өсүмдүк майлары	0.3	0.5	0.5	0.0	0.2
Тамак-аш, азык-түлүк, алкоголь ж/а алкоголсуз ичимдиктери, суусун-р, уксус, тамеки	71.7	53.4	37.3	32.7	30.1
Минералдык продукциялар [2]	41.0	57.2	86.8	58.4	62.4
Химия жана аны менен байланыштуу тармактардын продукциялары	18.3	14.6	14.5	18.0	25.2
Пластмасса, андан жасалган буюмдар, каучук жана резина буюмдары	2.3	4.0	6.1	4.0	5.1
Тери сырьелору, булгаарылар, накта мех, ат жабдыктары	6.5	2.8	7.6	10.3	24.2
Жыгач, андан жасалган буюмдар, көмүр, пробка (тыгындар)	0.8	0.4	0.6	0.3	0.4
Жыгачтан же башка материалдардан алынган кагаз массасы	3.6	0.7	0.4	1.2	0.6
Текстиль жана токулган буюмдар	40.0	32.0	42.8	29.5	59.8
Баш кийимдер, кол чатырлар, бүктөлүүчү тросттор, камчылар	0.9	0.2	0.2	0.5	0.2
Таштан, гипстен, цементен, асбесттен, тунук минер-дан буюмдар	12.6	5.3	4.2	5.2	8.9
Баалуу металлдар, бермет таш, баалуу таштар	196.4	183.6	196.9	226.7	164.8
Баалуулукка жатпаган металлдар жана андан жасалган буюмдар	21.4	27.0	34.8	15.3	23.4
Машиналар, жабдуулар жана механизмдер	46.7	27.5	33.4	28.5	26.9
Жерде жүрүүчү, аба жана суу транспорттору, алардын бөлүктөрү	15.4	16.3	14.9	26.5	21.2
Оптика, сүрөт, кинематография приборлору жана аппараттары	2.2	1.5	3.3	1.3	1.8
Өнөр жайынын атайы багыттары жана башка продукциялары	3.9	6.4	3.3	0.3	5.4
Өнөр жайынын түрдүү товарлары	1.5	0.6	0.6	0.9	1.0
Искусство чыгарм., коллекциялоо предметтери жана антиквариат	0.1	0.4	0.1	0.0	0.2

[1] УСКнын маалыматтары боюнча ФОБ баасында

[2] энергопродукцияларды кошо алганда

I.3-таблица: ЭСТКнын бөлүктөрү боюнча экспорттун структурасы[1]

(млн. АКШ долларында)

Бөлүктүн аталышы	1998	1999	2000	2001	2002
Бардыгы болуп	**513.6**	**453.8**	**504.5**	**476.2**	**485.5**
Тамак-аш азыктары жана тирүү малдар	39.5	24.0	17.6	19.3	31.2
Суусундуктар жана тамеки	55.7	45.3	33.8	28.2	21.0
Отундан тышкары, азык-түлүк эмес сырьелор	44.5	51.6	76.1	46.2	82.5
Минерал отуну, майлоочу майлар жана у.э. материалдар	29.0	53.6	82.5	54.5	58.2
Малдын майлары жана өсүмдүк майлары, мом	0.3	0.5	0.4	0.0	0.2
Хим. заттар, башка катег. кирбеген ушундай эле прод-р	21.4	15.1	14.8	18.2	25.5
Өнөр жайынын материалдын түрү б-ча классиф. тов-ы	49.8	20.7	18.8	19.5	36.1
Машиналар жана транспорттук жабдуулар	63.5	44.5	49.1	55.6	48.8
Ар кандай даяр буюмдар	14.3	15.4	16.1	10.2	19.3
ЭСТКнын башка катег. кирбеген тов-р жана оп-лар	195.8	183.1	195.3	224.6	162.8

[1] УСКнын маалыматтары боюнча ФОБ баасында

I.4-таблица: ТЭИТНдин бөлүктөрү боюнча импорттун структурасы[1]
(млн. АКШ долларында)

Топтун аталышы	1998	1999	2000	2001	2002
Бардыгы болуп	**841.5**	**599.7**	**554.6**	**467.2**	**586.8**
Тирүү мал, малдан алынган азык-түлүк	11.5	3.7	4.3	3.3	3.3
Өсүмдүктөрдөн алынган продукциялар	25.4	37.5	42.3	15.5	21.7
Май жана малдын же өсүмдүк майлары	14.1	6.7	3.7	3.9	5.0
Тамак-аш азык-түлүк, алкоголь жана алкоголсуз ичимдиктери, суусун-р, уксус, тамеки	66.7	34.5	31.0	35.8	47.4
Минералдык продукциялар [2]	221.3	128.7	133.8	129.5	163.4
Химия жана аны менен байланыштуу тармактардын продуктылары	89.0	60.9	59.3	67.3	78.4
Пластмасса, андан жасалган буюмдар, каучук жана резина буюмдары	28.8	16.6	22.8	22.0	24.9
Тери сырьелору, булгаарылар, накта мех, ат жабдыктары	0.9	0.6	2.3	4.1	2.6
Жыгач, андан жасалган буюмдар, көмүр, пробка (тыгындар)	11.0	4.5	7.0	5.2	6.6
Жыгачтан же башка материалдардан алынган кагаз массасы	31.8	12.3	15.8	12.8	13.4
Текстиль жана токулган буюмдар	53.0	34.2	35.2	28.8	38.9
Баш кийимдер, кол чатырлар, бүктөлүүчү тросттор, камчылар	10.9	5.7	5.2	5.1	5.9
Таштан, гипстен, цементен, асбесттен, тунук минер-дан буюмдар	9.6	5.5	4.9	5.1	6.2
Баалуу металлдар, бермет таш, баалуу таштар	0.8	0.2	0.2	0.1	0.1
Баалуулукка жатпаган металлдар жана андан жасалган буюмдар	47.7	32.0	27.6	27.3	29.7
Машиналар, жабдуулар жана механизмдер	146.7	148.9	98.2	56.5	89.6
Жерде жүрүүчү, аба жана суу транспорттору, алардын бөлүктөрү	41.8	29.9	41.8	31.8	32.1
Оптика, сүрөт, кинематография приборлору жана аппараттары	18.6	27.2	10.8	8.0	10.6
Өнөр жайынын атайы багыттары жана башка продуктылары	0.4	—	0.1	0.1	0.1
Өнөр жайынын түрдүү товарлары	11.4	10.1	8.3	5.0	6.8
Искусство чыгарм., коллекциялоо предметтери жана антиквар.	—	—	—	—	0.2

[1] УСКнын маалыматтары боюнча СИФ баасында

[2] энергопродукцияларды кошо алганда

I.5-таблица: ЭСТКнын бөлүктөрү боюнча импорттун структурасы[1]
(млн. АКШ долларында)

Бөлүктүн аталышы	1998	1999	2000	2001	2002
Бардыгы болуп	**841.5**	**599.7**	**554.6**	**467.2**	**586.8**
Тамак-аш азыктары жана тирүү малдар	88.8	52.7	60.5	35.8	53.2
Суусундуктар жана тамеки	14.7	12.8	17.3	18.7	19.2
Оттундан тышкары, азык-түлүк эмес сырьелор	24.2	20.3	14.1	16.8	23.8
Минерал отуну, майлоочу майлар жана у.э.материалдар	206.9	121.7	129.1	121.0	152.0
Малдын майлары жана өсүмдүк майлары, мом	13.0	5.8	3.0	3.1	3.8
Хим. заттар, башка катег. кирбеген ушундай эле прод-р	98.2	66.1	66.6	75.5	87.0
Өнөр жайынын материалдын түрү б-ча классиф. тов-ы	113.1	75.3	77.6	70.7	76.4
Машиналар жана транспорттук жабдуулар	188.7	183.1	141.8	89.3	122.6
Ар кандай даяр буюмдар	93.6	61.8	44.5	36.3	48.7
ЭСТКнын башка катег. кирбеген тов-р жана оп-лар	0.2	0.1	—	—	0.0

[1] УСКнын маалыматтары боюнча, СИФ баасында

I.6-таблица: Экспорттун функционалдык структурасы[1]

(млн. АКШ долларында)

	1998	1999	2000	2001	2002
Бардыгы болуп	**513.6**	**453.8**	**504.5**	**476.2**	**485.5**
Керектөө товарлары	88.8	64.1	57.5	57.3	76.5
Чийки заттар	113.2	110.3	121.1	88.6	132.1
Аралык товарлары	240.7	200.0	212.8	244.2	187.4
Инвестициялык товарлар	42.0	25.7	30.5	31.5	31.3
Энергопродукциялары	29.0	53.6	82.5	54.5	58.2

[1] УСКнын маалыматтарынын негизинде ФОБ баасында, Улуттук банк тарабынан иштелип чыккан классификация боюнча

I.7-таблица: Экспорттун географиялык структурасы[1]

(млн. АКШ долларында)

	1998	1999	2000	2001	2002
Бардыгы болуп	**513.6**	**453.8**	**504.5**	**476.2**	**485.5**
КМШ өлкөлөрү	**230.6**	**183.3**	**207.4**	**168.5**	**168.8**
Россия	83.7	70.7	65.1	64.5	80.0
Казакстан	85.5	45.0	33.4	39.0	36.8
Өзбекстан	38.5	46.6	89.4	48.0	27.8
Тажикстан	8.3	9.5	7.5	6.7	10.2
Беларусь	5.3	4.9	3.0	3.2	1.3
Украина	4.7	1.5	1.1	2.9	4.3
КМШга кирген башка өлкөлөр	4.5	5.2	7.9	4.2	8.3
Алыскы чет мамлекеттер	**283.1**	**270.5**	**297.1**	**307.6**	**316.8**
Швейцария	1.1	18.1	34.1	124.2	96.4
БАЭ	0.7	1.1	1.4	0.5	68.8
Кытай	15.7	25.3	44.1	19.4	41.1
АКШ	7.6	11.2	2.8	7.1	36.1
Туркия	7.4	4.6	7.2	13.8	16.4
Германия	192.2	148.2	144.6	94.4	1.8
Улуу Британия	1.6	12.4	18.8	14.1	0.9
Алыскы чет мамлекеттерге кирген башка өлкөлөр	56.9	49.6	44.1	34.1	55.5

[1] УСКнын маалыматтары боюнча ФОБ баасында

I.8-таблица: Жеке адамдар тарабынан жүзөгө ашырылган, товардын экспорту[1]

(млн. АКШ долларында)

	1998	1999	2000	2001	2002
Бардыгы болуп	**42.2**	**21.9**	**20.3**	**28.1**	**23.4**
расмий статистикага кошулган	20.8	13.2	13.9	24.0	21.6
КМШ	18.0	13.2	8.0	11.1	11.4
Алыскы чет өлкөлөр	2.7	0.0	5.9	12.9	10.2
бааланганы	21.4	8.7	6.4	4.1	1.8
КМШ	21.4	8.2	6.3	3.7	1.6
Алыскы чет өлкөлөр	0.0	0.5	0.1	0.4	0.2

[1] УСКнын маалыматтары боюнча ФОБ баасында

I.9-таблица: Импорттун функционалдык структурасы[1]

(млн. АКШ долларында)

	1998	1999	2000	2001	2002
Бардыгы болуп	**841.5**	**599.7**	**554.6**	**467.2**	**586.8**
Керектөө товарлары	259.9	181.3	205.9	167.7	193.8
Чийки заттар	74.7	29.1	18.7	31.8	40.2
Аралык товарлары	126.9	107.5	93.7	89.0	85.1
Инвестициялык товарлар	172.7	160.2	107.2	57.7	115.6
Энергопродукциялары	207.3	121.8	129.2	121.0	152.0

[1] УСКнын маалыматтарынын негизинде СИФ баасында, Улуттук банк тарабынан иштелип чыккан классификация боюнча

I.10-таблица: Импорттун географиялык структурасы[1]

(млн. АКШ долларында)

	1998	1999	2000	2001	2002
Бардыгы болуп	**841.5**	**599.7**	**554.6**	**467.2**	**586.8**
КМШ өлкөлөрү	**440.7**	**259.3**	**299.0**	**257.0**	**322.6**
Россия	204.1	109.4	132.6	85.1	116.7
Казакстан	75.3	72.7	57.4	81.8	123.9
Өзбекстан	122.2	50.0	75.1	66.7	60.1
Түркмөнстан	8.2	7.8	18.7	9.0	1.7
Украина	6.9	6.3	7.0	6.2	7.8
Беларусь	9.6	5.3	3.9	6.0	5.1
КМШга кирген башка өлкөлөр	14.3	7.8	4.4	2.2	7.2
Алыскы чет мамлекеттер	**400.8**	**340.5**	**255.6**	**210.3**	**264.2**
Кытай	44.4	36.9	36.9	48.5	59.0
АКШ	40.9	54.2	53.8	26.8	47.4
Германия	53.1	47.3	25.2	24.3	31.4
Түркия	37.4	23.1	26.8	15.8	17.0
Канада	14.4	25.4	11.3	10.9	9.0
Улуу Британия	11.4	7.0	5.6	4.8	2.8
Бразилия	13.9	1.2	0.3	1.8	0.2
Куба	12.1	4.1	0.0	0.1	0.0
Алыскы чет мамлекеттерге кирген башка өлкөлөр	173.3	141.2	95.8	77.4	97.3

[1] УСКнын маалыматтары боюнча СИФ баасында

I.11-таблица: Жеке адамдар тарабынан жүзөгө ашырылган, товардын импорту[1]

(млн. АКШ долларында)

	1998	1999	2000	2001	2002
Бардыгы болуп	**100.5**	**58.3**	**56.7**	**50.9**	**59.5**
расмий статистикага кошулган	72.7	44.8	52.7	46.6	56.6
КМШ	15.4	11.6	19.3	7.0	5.6
Алыскы чет өлкөлөр	57.3	33.2	33.4	39.6	51.0
бааланганы	27.8	13.5	3.9	4.3	2.9
КМШ	14.2	9.7	3.5	3.6	2.3
Алыскы чет өлкөлөр	13.6	3.9	0.4	0.7	0.6

[1] УСКнын маалыматтары боюнча СИФ баасында

I.12-таблица: Продукциялардын негизги түрлөрүнүн экспорту[1]

Товарлардын аталышы	*өлч. бирд.*	1999		2000	
		натур. алганда	*млн. АКШ долл*	*натур. алганда*	*млн. АКШ долл*
Бардыгы болуп			**453.8**		**504.5**
Сүт азыктары жана жумурткалар			1.4		1.6
Дан өсүмдүктөрү жана алардан алынган прод–лар	*миң т.*	23.0	5.0	21.1	3.5
Жашылча-жемиштер	*миң т.*	143.7	10.2	113.8	9.1
Кант, канттан жасалган таттуулар ж-а бал	*миң т.*	18.0	5.9	12.5	2.1
Кофе, чай, какао жана таттуулар	*миң т.*	0.5	0.8	0.3	0.6
Суусундуктар			0.5		0.8
Тамеки			44.8		33.0
Иштетилбеген тамеки, тамекинин калдыктары	*миң т.*	36.7	42.1	26.6	30.2
Терилер, булгаарылар ж-а тыбыттар			2.6		6.7
Май берүүчү үрөндөр жана мөмөлөр	*миң т.*	16.9	2.1	4.9	0.7
Текстиль булалары	*миң т.*	27.6	23.0	37.5	35.3
Пахта	*миң т.*	25.9	21.2	34.6	32.7
Жүн	*миң т.*	1.4	1.1	2.5	2.2
Жер семирткичтер үчүн сырье			1.8		2.2
Таш, кум жана шагыл	*миң т.*	1 192.3	1.0	791.2	1.5
Металл кендери жана сыныктары	*миң т.*	60.0	20.2	91.3	29.3
Сырьелук материалдар			1.5		1.3
Мунайзат ж-а мунайзат продукциялары	*миң т.*	4.8	1.4	7.8	2.4
Электрэнергия	*млн. квт. с.*	2 011.2	52.0	3 153.0	79.8
Органикалык эмес химиялык заттар		5.3	12.6	3.8	12.7
Майлоочу жана сырдоочу заттар	*миң т.*	0.1	0.1	0.1	0.7
Кагаз, картон жана алардан буюмдар	*миң т.*	0.4	0.2	0.3	0.1
Токулган жиптер жана кездемелер			7.1		5.1
Кен болбогон, казылып алынган заттардан прод-лар			6.3		6.2
Акиташ жана цемент			4.8		5.1
Түстүү металлдар			4.2		3.1
Баалуулукка жатпаган башка металлдар	*миң т.*	0.7	1.5	0.9	1.8
Металлдан жасалган буюмдар, башкалар			1.7		2.1
Энергогенератордук машиналар жана жабдуулар			4.9		7.9
Конкреттүү тармактар үчүн машиналар			5.7		7.0
Металлдарды кайра иштетүү үчүн машиналар			1.8		1.1
Жөнөкөй машиналар жана жабдуулар			2.7		3.3
Байланыш жана үн жазуу жабдуулары			1.2		0.7
Электр машиналары ж-а аппараттары, алардын тетиктери			12.1		14.0
Автомобилдер			14.9		13.4
Жеңил автомобилдер	*даана*	361.0	2.5	361.0	2.2
Жүк ташуучу автомобилдер	*даана*	140.0	0.9	439.0	1.8
Ж.б. автомобилдер	*даана*	1 075.0	3.9	2 227.0	6.5
Кийим-кече			2.0		2.6
Атайы приборлор жана аппараттар			1.1		3.2
Башка категорияда камтылбаган, даяр буюмдар			11.0		9.8
Монетардык эмес алтын			183.1		195.3

[1] УСКнын маалыматтары боюнча ФОБ баасында

2001		2002			
натур. алганда	*млн. АКШ долл*	*натур. алганда*	*млн. АКШ долл*	***өлч. бирд.***	***Товарлардын аталышы***
	476.2		**485.5**		**Бардыгы болуп**
	3.7		5.7		Сүт азыктары жана жумурткалар
8.5	1.3	4.8	0.8	*миң т.*	Дан өсүмдүктөрү жана алардан алынган прод–лар
91.5	10.9	104.9	16.2	*миң т.*	Жашылча-жемиштер
9.2	2.6	17.3	5.8	*миң т.*	Кант, канттан жасалган таттуулар ж-а бал
0.4	0.5	1.2	2.2	*миң т.*	Кофе, чай, какао жана таттуулар
	0.6		0.4		Суусундуктар
	27.6		20.7		Тамеки
29.8	25.6	23.9	19.8	*миң т.*	Иштетилбеген тамеки, тамекинин калдыктары
	8.4		19.3		Терилер, булгаарылар ж-а тыбыттар
1.4	0.2	0.1	0.0	*миң т.*	Май берүүчү үрөндөр жана мөмөлөр
29.4	24.5	64.9	48.1	*миң т.*	Текстиль булалары
28.1	22.4	62.6	45.3	*миң т.*	Пахта
1.1	1.5	2.2	2.4	*миң т.*	Жүн
	1.7		2.3		Жер семирткичтер үчүн сырье
720.9	1.0	325.6	1.1	*миң т.*	Таш, кум жана шагыл
127.9	9.8	215.0	11.0	*миң т.*	Металл кендери жана сыныктары
	1.2		1.4		Сырьелук материалдар
27.8	7.4	97.7	35.4	*миң т.*	Мунайзат ж-а мунайзат продукциялары
2 164.7	46.8	1 062.4	22.0	*млн. квт. с.*	Электрэнергия
4.3	16.3	5.6	23.6		Органикалык эмес химиялык заттар
0.2	0.1	0.7	0.3	*миң т.*	Майлоочу жана сырдоочу заттар
0.3	0.1	1.0	0.5	*миң т.*	Кагаз, картон жана алардан буюмдар
	2.9		6.1		Токулган жиптер жана кездемелер
	6.7		10.4		Кен болбогон, казылып алынган заттардан прод-лар
	6.0		7.3		Акиташ жана цемент
	3.6		7.0		Түстүү металлдар
1.1	2.0	1.2	1.9	*миң т.*	Баалуулукка жатпаган башка металлдар
	3.2		6.2		Металлдан жасалган буюмдар, башкалар
	4.6		0.9		Энергогенератордук машиналар жана жабдуулар
	3.7		3.4		Конкреттүү тармактар үчүн машиналар
	0.9		0.6		Металлдарды кайра иштетүү үчүн машиналар
	4.2		4.0		Жөнөкөй машиналар жана жабдуулар
	0.6		2.5		Байланыш жана үн жазуу жабдуулары
	15.1		16.3		Электр машиналары ж-а аппараттары, алардын тетиктери
	26.3		20.5		Автомобилдер
207.0	4.2	64.0	0.5	*даана*	Жеңил автомобилдер
152.0	1.8	106.0	0.5	*даана*	Жүк ташуучу автомобилдер
4 261.0	15.2	278.0	11.3	*даана*	Ж.б. автомобилдер
	2.3		5.8		Кийим-кече
	1.2		1.5		Атайы приборлор жана аппараттар
	5.8		11.0		Башка категорияда камтылбаган, даяр буюмдар
	224.6		162.8		Монетардык эмес алтын

I.13-таблица: Продукциялардын негизги түрлөрүнүн импорту[1]

Товарлардын аталыштары	*өлч.бирд.*	1999		2000	
		натур. алганда	*млн. АКШ долл*	*натур. алганда*	*млн. АКШ долл*
Бардыгы болуп			**599.7**		**554.6**
Дан өсүмдүктөрү жана алардан алынган прод-лар	*миң т.*	157.4	22.0	243.4	38.2
Кант, канттан жасалган таттуулар ж-а бал	*миң т.*	50.2	13.0	12.1	4.4
Кофе, чай, какао жана таттуулар	*миң т.*	5.7	8.3	5.9	8.1
Суусундуктар			2.7		3.8
Тамеки			10.2		13.5
Иштетилбеген тамеки, тамекинин калдыктары	*миң т.*	1.0	1.8	1.6	2.4
Иштетилген даяр тамеки	*миң т.*	1 230.8	8.3	1 656.2	11.0
Жер семирткичтер үчүн сырье ж-а минералдык сырье			5.0		3.5
Таш көмүрлөр, чым-көң ж-а күкүмдөн тапт. көмүрлөр	*миң т.*	1 077.4	19.8	749.2	11.1
Мунайзат ж-а мунайзат продукциялары	*миң т.*	432.5	65.3	375.6	75.8
Мунайзат майлары	*миң т.*	64.8	4.2	20.7	2.8
Мунайзаттары	*миң т.*	360.0	59.9	336.9	70.1
Автомобиль бензини	*миң т.*	187.4	32.8	138.5	32.7
Керосин	*миң т.*	44.6	7.9	42.4	12.0
Дизель отуну	*миң т.*	84.4	13.0	83.9	17.2
Башка мунайзаттары	*миң т.*	36.2	2.0	65.4	4.1
Жаратылыш газы	*млн.м^3*	574.6	33.0	651.9	33.2
Электроэнергия	*млн. квт. с.*	183.9	2.8	320.5	7.6
Өсүмдүк майлары жана тоң майлар	*миң т.*	6.3	5.6	4.6	3.0
Органикалык химия заттары			4.5		4.6
Жана башка көмүрсуутектер	*миң т.*	0.9	0.2	0.3	0.1
Органикалык эмес химиялык заттар	*миң т.*	85.0	19.2	38.1	9.2
Медикаменттер	*миң т.*	0.7	15.7	0.8	20.2
Эфир майлары жана парфюмерия	*миң т.*	9.2	5.7	11.9	7.7
Жер семирткичтер	*миң т.*	17.3	1.6	29.1	2.8
Алгачкы формасындагы пластмассалар	*миң т.*	3.8	4.0	4.9	5.5
Химиялык материалдар жана продукциялар			6.4		6.6
Резинадан жасалган буюмдар					9.5
Резина шиналары	*млн.даана*	0.7	6.0	0.8	8.8
Кагаз, картон ж-а кагаздан жасалган буюмдар	*миң т.*	20.6	9.1	12.7	11.7
Текстиль жиптери ж-а кездемелери			19.5		19.6
Жасалма ж-а текстиль материалдардан кездемелер	*млн.кв.м*	37.6	8.1	35.1	7.8
Кен болбогон, казылып алынган заттардан прод-лар			6.2		5.6
Чоюн ж-а болот	*миң т.*	22.3	9.2	24.7	9.8
Металлдардан жасалган буюмдар			19.2		14.1
Баалуулукка жатпаган металлдардан буюмдар	*миң т.*	13.8	10.9	12.1	9.5
Энергогенератордук машиналар ж-а жабдуулар			15.4		14.2
Конкреттүү тармактар үчүн машиналар			51.5		39.3
Курулуштар учун машиналар ж-а жабдуулар			20.0		19.1
Текстиль ж-а тери иштетүү өнөр жайы үчүн машиналар			5.2		2.6
Тамак аш азыктарын иштетип чыгуу үчүн машиналар			4.9		3.3
Өнөр-жайынын конкр. тарм. ү-н өнд-түк маш. ж-а жабд.			15.7		9.3
Жөнөкөй машиналар жана жабдуулар			15.3		13.7
Канцел. маш. ж-а автом-тык иштеп чыгуу жабд.			7.8		5.6
Автоматтык иштеп чыгуу үчүн машиналар	*миң даана*	13.2	4.8	50.7	3.3
Электр байланышы үчүн жабдуулар			20.9		12.6
Электр машиналары ж-а жабдуулар			41.5		16.0
Электр түйүндөрүн бирик-рүү ж-а бөлүү ү-н элек.приб.			13.1		4.7
Электр бөлүштүрүүчү жабдуулар	*миң т.*	1.3	5.3	0.9	2.7
Автомобилдер			28.1		31.6
Жеңил автомобилдер	*даана*	2 253.0	5.9	3 364.0	10.2
Жүк ташуучу автомобилдер	*даана*	227.0	4.2	145.0	3.4
Башка автомобилдер	*даана*	5 978.0	7.8	9 124.0	6.5
Автомобилдердин тетиктери ж-а ага тиешелүүлөр			8.7		10.2
Эмеректер ж-а аларга тиешелүүлөр, шейшептер			3.7		5.0
Кийим-кечелер			13.8		11.0
Бут кийим			5.5		5.0
Атайы илимий приборлор ж-а контролдук аппараттар			22.2		7.9
Медициналык шаймандар ж-а приборлор			19.0		3.6
Башка категорияда камтылбаган, даяр буюмдар			10.6		11.8

[1] УСКнын маалыматтары боюнча СИФ баасында

2001		2002			
натур. алганда	*млн. АКШ долл*	*натур. алганда*	*млн. АКШ долл*	***өлч.бирд.***	***Товарлардын аталыштары***
	467.2		**586.8**		**Бардыгы болуп**
94.1	11.3	190.4	20.4	*миң т.*	Дан өсүмдүктөрү жана алардан алынган прод-лар
23.8	7.6	48.0	15.3	*миң т.*	Кант, канттан жасалган таттуулар ж-а бал
6.0	8.6	6.6	7.3	*миң т.*	Кофе, чай, какао жана таттуулар
	6.1		9.6		Суусундуктар
	12.6		9.5		Тамеки
1.1	2.0	1.0	1.7	*миң т.*	Иштетилбеген тамеки, тамекинин калдыктары
1 580.7	9.8	1 279.4	7.8	*миң т.*	Иштетилген даяр тамеки
	4.5		5.9		Жер семирткичтер үчүн сырье ж-а минералдык сырье
345.6	6.4	888.2	13.9	*миң т.*	Таш көмүрлөр, чым-көң ж-а күкүмдөн тапт. көмүрлөр
335.8	70.7	386.8	85.6	*миң т.*	Мунайзат ж-а мунайзат продукциялары
—	—	10.4	0.8	*миң т.*	Мунайзат майлары
311.4	66.6	365.5	83.0	*миң т.*	Мунайзаттары
143.5	29.3	152.8	24.3	*миң т.*	Автомобиль бензини
45.1	12.8	129.8	42.5	*миң т.*	Керосин
95.0	19.9	58.3	11.8	*миң т.*	Дизель отуну
20.4	1.2	17.7	1.1	*миң т.*	Башка мунайзаттары
665.7	33.2	855.7	41.8	*млн.м^3*	Жаратылыш газы
322.0	9.8	384.9	9.7	*млн. квт. с.*	Электроэнергия
5.3	2.9	6.4	3.5	*миң т.*	Өсүмдүк майлары жана тоң майлар
	3.0		4.5		Органикалык химия заттары
0.0	0.0	0.1	0.1	*миң т.*	Жана башка көмүрсуутектер
59.1	17.5	76.8	19.0	*миң т.*	Органикалык эмес химиялык заттар
0.8	20.5	0.9	24.3	*миң т.*	Медикаменттер
14.5	10.0	16.6	11.7	*миң т.*	Эфир майлары жана парфюмерия
21.8	1.9	29.2	2.6	*миң т.*	Жер семирткичтер
5.1	5.3	6.5	6.3	*миң т.*	Алгачкы формасындагы пластмассалар
	6.6		6.5		Химиялык материалдар жана продукциялар
	8.0		10.9		Резинадан жасалган буюмдар
0.7	6.9	630.3	9.9	*млн.даана*	Резина шиналары
14.4	10.8	15.0	10.7	*миң т.*	Кагаз, картон ж-а кагаздан жасалган буюмдар
	16.0		16.3		Текстиль жиптери ж-а кездемелери
28.6	6.8	48.4	9.7	*млн.кв.м*	Жасалма ж-а текстиль материалдардан кездемелер
	5.7		6.9		Кен болбогон, казылып алынган заттардан прод-лар
27.2	8.7	30.9	10.7	*миң т.*	Чоюн ж-а болот
	13.2		10.8		Металлдардан жасалган буюмдар
15.2	9.0	11.7	7.6	*миң т.*	Баалуулукка жатпаган металлдардан буюмдар
	3.6		1.8		Энергогенератордук машиналар ж-а жабдуулар
	22.8		50.4		Конкреттүү тармактар үчүн машиналар
	9.7		12.4		Курулуштар учун машиналар ж-а жабдуулар
	1.5		0.5		Текстиль ж-а тери иштетүү өнөр жайы үчүн машиналар
	0.9		0.7		Тамак аш азыктарын иштетип чыгуу үчүн машиналар
	6.4		21.2		Өнөр-жайынын конкр. тарм. ү-н өнд-түк маш. ж-а жабд.
	11.6		8.6		Жөнөкөй машиналар жана жабдуулар
	5.4		5.8		Канцел. маш. ж-а автом-тык иштеп чыгуу жабд.
58.8	3.6	46.2	4.0	*миң даана*	Автоматтык иштеп чыгуу үчүн машиналар
	6.0		10.5		Электр байланышы үчүн жабдуулар
	8.5		16.2		Электр машиналары ж-а жабдуулар
	1.0		5.3		Электр түйүндөрүн бирик-рүү ж-а бөлүү ү-н элек.приб.
0.6	1.2	0.8	1.9	*миң т.*	Электр бөлүштүрүүчү жабдуулар
	29.2		26.0		Автомобилдер
849.0	5.3	743.0	4.0	*даана*	Жеңил автомобилдер
81.0	1.9	184.0	3.5	*даана*	Жүк ташуучу автомобилдер
14 000.0	15.0	10 045.0	14.9	*даана*	Башка автомобилдер
	5.6		2.5		Автомобилдердин тетиктери ж-а ага тиешелүүлөр
	3.4		3.7		Эмеректер ж-а аларга тиешелүүлөр, шейшептер
	10.1		17.5		Кийим-кечелер
	4.8		5.6		Бут кийим
	6.6		9.5		Атайы илимий приборлор ж-а контролдук аппараттар
	2.3		4.7		Медициналык шаймандар ж-а приборлор
	9.7		9.7		Башка категорияда камтылбаган, даяр буюмдар

I.14-таблица: Баанын жана сандын экспорттун көлөмүнө тийгизген таасири[1]

Продукциялардын аталыштары	*2002 млн. АКШ долл. п02[2] *р02[3]*	*2002 млн. АКШ долл. п02*р01*	*2001 млн. АКШ долл. п01*р01*	*Индекстер: баа*	*Индекстер: физ. олчому*	*Индекстер: наркы*
	A	B	C	A / B	B / C	A / C
Сүт жана сүт азыктары	1.2	1.5	1.3	*0.85*	*1.16*	*0.99*
Сырлар	2.1	2.2	1.4	*0.93*	*1.60*	*1.49*
Жаңы үзүлгөн томаттар	0.7	0.8	0.5	*0.92*	*1.50*	*1.38*
Пияз	0.4	0.4	0.3	*1.10*	*1.35*	*1.49*
Ж.б. жаңы үзүлгөн жашылчалар	8.9	10.6	5.6	*0.84*	*1.91*	*1.60*
Жаңгак	3.1	2.3	0.9	*1.34*	*2.49*	*3.33*
Жемиштер	1.3	1.1	1.5	*1.20*	*0.72*	*0.87*
Чай	2.1	1.5	0.4	*1.34*	*3.58*	*4.80*
Буудай уну	0.4	0.5	0.3	*0.73*	*1.66*	*1.21*
Ж.б үрөндөр	0.8	0.1	0.4	*5.56*	*0.32*	*1.79*
Кант кызылчасы	0.9	0.7	0.6	*1.21*	*1.28*	*1.54*
Эт жана эт азыктары	0.2	0.0	0.0	*25.60*	*0.21*	*5.32*
Кант	5.3	4.8	1.9	*1.10*	*2.57*	*2.82*
Ширелер (меласса)	0.5	0.5	0.7	*0.96*	*0.73*	*0.70*
Нан, ундан жасалган кондитердик таттуулар	0.2	0.0	0.0	*16.96*	*1.08*	*18.38*
Жемиш ширелери	0.2	0.2	0.5	*1.12*	*0.38*	*0.42*
Бал муздактар	2.2	1.6	0.7	*1.37*	*2.22*	*3.05*
Минер. суулары, газдал. менен кошо	0.3	0.2	0.5	*1.23*	*0.43*	*0.53*
Ферменттелбеген тамеки	19.6	20.4	24.7	*0.96*	*0.83*	*0.79*
Гипс	0.8	0.2	0.5	*3.77*	*0.44*	*1.65*
Цемент, портландцемент	1.5	1.6	1.5	*0.97*	*1.03*	*1.00*
Жана башка көмүр	0.7	0.9	0.2	*0.76*	*5.30*	*4.02*
Керосин	35.0	34.4	5.8	*1.02*	*5.96*	*6.06*
Электрэнергиясы	22.0	23.0	46.8	*0.96*	*0.49*	*0.47*
Түстүү металлдардын кошулмалары	3.6	3.1	2.6	*1.15*	*1.22*	*1.40*
Лактоочу жана сырдоочу продукциялар	0.2	0.4	0.1	*0.56*	*4.88*	*2.73*
Ири мүйүздүү малдардын терилери	16.9	6.7	6.0	*2.52*	*1.12*	*2.82*
Койдун жана козунун терилери	1.8	1.6	2.1	*1.15*	*0.74*	*0.85*
Малдын терисинен жасалган булгаарылар	4.8	3.1	1.8	*1.54*	*1.70*	*2.63*
Жуулбаган жүн	0.2	0.3	0.1	*0.71*	*2.18*	*1.55*
Жуулган жүн	1.1	0.7	0.4	*1.56*	*1.98*	*3.10*
Жуулбаган жүн, кылкыны менен кошо	1.1	1.6	0.9	*0.68*	*1.73*	*1.17*
Жүндөн ийрилген жиптер	0.4	0.4	0.1	*0.91*	*3.11*	*2.84*
Жүндөн токулган кездемелер	0.3	0.2	0.4	*1.28*	*0.63*	*0.80*
Таралбаган пахта буласы	43.7	49.1	21.6	*0.89*	*2.28*	*2.03*
Таралган пахта буласы	1.5	1.9	0.6	*0.81*	*3.32*	*2.68*
Пахта буласынын токулган кездемелер	0.5	0.4	0.3	*1.32*	*1.24*	*1.64*
Жасалма жана синтетикалык булалардан жиптер	2.0	1.0	0.1	*1.95*	*11.13*	*21.67*
Токулган ички кийимдер	0.2	0.6	0.4	*0.40*	*1.62*	*0.65*
Байпактар	0.3	0.2	0.2	*1.42*	*0.89*	*1.27*
Каптар жана кендир баштыктар	0.4	0.4	0.5	*1.15*	*0.71*	*0.82*
Тилкелүү листтер, шифер	5.6	5.3	4.3	*1.06*	*1.24*	*1.31*
Куюлган жана тапталган айнек	2.3	6.0	0.0	*0.38*	*340.85*	*131.17*
Айнек шишелер (бөтөлкө, банка)	0.3	0.5	0.2	*0.62*	*2.14*	*1.34*
Алтын	162.8	152.6	224.6	*1.07*	*0.68*	*0.72*
Күмүш	1.4	1.3	1.0	*1.09*	*1.36*	*1.48*
Жездин калдыктары жана сыныктары	1.5	1.8	0.9	*0.81*	*1.99*	*1.61*
Иштетилбеген алюминийдин куймалары	2.4	3.1	0.2	*0.79*	*13.72*	*10.79*
Алюминийдин калдыктары жана сыныктары	4.3	5.0	1.9	*0.86*	*2.57*	*2.22*
Борборлоштурулган суу тарткычтар	0.3	0.1	0.1	*4.04*	*1.21*	*4.90*
Тали	0.4	0.6	0.5	*0.66*	*1.29*	*0.85*
Темир кесүүчү станоктор	0.2	0.2	0.4	*0.89*	*0.55*	*0.49*
Ж.б. станоктор жана приборлор	0.2	0.4	0.3	*0.55*	*1.25*	*0.69*
Электр трансформаторлору	1.3	1.3	1.2	*1.00*	*1.08*	*1.08*
Ысытуу лампалары	13.9	14.5	12.3	*0.96*	*1.18*	*1.12*
Тракторлор	4.1	5.0	8.7	*0.82*	*0.58*	*0.48*
Автобустар	1.5	10.9	0.1	*0.14*	*77.36*	*10.54*
Жеңил автомобилдер	0.5	1.3	4.2	*0.35*	*0.31*	*0.11*
Мурда колдонулган автомобилдер	5.7	2.3	6.4	*2.50*	*0.36*	*0.89*
Жүк ташуучу автомобилдер	0.3	0.8	1.1	*0.32*	*0.76*	*0.25*
Самолеттор	0.2	0.6	0.1	*0.36*	*10.00*	*3.60*
Фото жана кинокамералар	0.3	0.1	0.0	*4.87*	*88.00*	*428.91*
Номенклатура боюнча жыйынтыктаганда	***404.4***	***405.2***	***410.8***	***1.00***	***0.99***	***0.98***
Бардыгы болуп экспорт	***485.5***		***476.2***			***1.02***
Жалпы экспорттогу үлүш	***83%***		***86%***			

[1] Эсептөөлөр ФОБ баасындагы товарлардын экспорту боюнча УСКнын маалыматына негизденген

[2] 2002-жылдагы товарлардын экспортунун физикалык көлөмдөрү

[3] 2002-жылдагы товардын эсептөө экспорттук баасы

I.15-таблица: Баанын жана сандын импорттун көлөмүнө тийгизген таасири[1]

Продукциялардын аталыштары	*2002* млн. АКШ долл. n02[2] *p02[3]	*2002* млн. АКШ долл. n02*p01	*2001* млн. АКШ долл. n01*p01	*Индекстер* баа	физ. олчому	наркы
	A	B	C	A / B	B / C	A / C
Эт жана эт азыктары	1.4	1.5	1.4	*0.91*	*1.09*	*0.99*
Чай	2.1	4.6	5.2	*0.46*	*0.88*	*0.41*
Буудай	11.7	14.2	6.7	*0.83*	*2.12*	*1.76*
Буудай уну	3.9	2.1	0.3	*1.85*	*7.68*	*14.22*
Күн карама майы	1.9	1.5	2.3	*1.23*	*0.65*	*0.80*
Маргарин	1.2	1.0	0.8	*1.16*	*1.35*	*1.57*
Иштетилбеген кант	3.3	3.8	1.5	*0.86*	*2.57*	*2.21*
Кант	8.7	8.5	4.5	*1.02*	*1.88*	*1.92*
Шоколад таттуулары	4.8	4.7	3.1	*1.02*	*1.52*	*1.55*
Нан, ундан жасалган кондитердик таттуулар	2.0	1.8	1.8	*1.12*	*1.03*	*1.15*
Минер. жана газдал. кошкондо, суулар	2.7	1.7	1.3	*1.58*	*1.33*	*2.10*
Ферменттелбеген тамеки	1.0	1.1	0.5	*0.91*	*2.30*	*2.08*
Сигареттер, папиростор, сигаралар	7.8	7.9	9.8	*0.99*	*0.81*	*0.80*
Гипс	1.2	0.6	1.5	*1.85*	*0.43*	*0.79*
Асбест	2.5	2.0	1.9	*1.29*	*1.02*	*1.31*
Түстүү металлдардын кендери жана концентраттары	4.0	3.9	3.0	*1.03*	*1.29*	*1.33*
Ж.б. көмүр	13.5	15.9	6.1	*0.85*	*2.60*	*2.20*
Автомобиль бензини	20.8	28.1	22.1	*0.74*	*1.27*	*0.94*
Керосин	42.5	39.6	11.8	*1.07*	*3.35*	*3.60*
Оор дистилляттар (дизель отуну)	11.8	12.2	19.9	*0.96*	*0.61*	*0.59*
Ж.б. майлоочу майлар	3.4	3.3	3.4	*1.03*	*0.95*	*0.98*
Жаратылыш газы	41.8	42.6	33.2	*0.98*	*1.29*	*1.26*
Мунайзат битуму	1.5	1.6	3.8	*0.94*	*0.43*	*0.40*
Электрэнергия	9.7	11.8	9.8	*0.83*	*1.20*	*0.99*
Түстүү металлдардын кошулмалары	6.2	8.7	8.5	*0.72*	*1.03*	*0.74*
Антибиотиктер	2.4	0.1	0.0	*22.71*	*10.20*	*231.60*
Кир самын	2.1	2.1	2.0	*0.97*	*1.09*	*1.05*
Жуучу жана тазалоочу заттар	2.9	3.2	2.6	*0.90*	*1.22*	*1.09*
Ж.б. пластмассалар	4.5	4.9	1.9	*0.92*	*2.60*	*2.41*
Жеңил автомобилдер үчүн шиналар	2.8	3.2	2.6	*0.90*	*1.22*	*1.10*
Жүк ташуучу автомобилдер ж–а автоб. үчүн шиналар	4.9	5.6	2.6	*0.87*	*2.11*	*1.84*
Ж.б. шиналар	2.2	1.5	1.7	*1.47*	*0.90*	*1.32*
Ири мүйүздүү малдардын терилери	1.7	2.1	2.6	*0.84*	*0.81*	*0.67*
Арааланган тактайлар	2.1	1.8	1.5	*1.17*	*1.22*	*1.42*
Жыгач таарындыларынан жасалган плиталар	1.9	7.9	1.6	*0.24*	*5.05*	*1.23*
Жыгач булаларынан тапталган плиталар	1.5	1.3	1.0	*1.10*	*1.33*	*1.46*
Кагаздан же картондон жасалган буюмдар	1.7	2.4	2.1	*0.69*	*1.12*	*0.78*
Синт. жана жасалма жиптерден кездемелер	6.3	7.9	4.3	*0.79*	*1.85*	*1.46*
Сырткы тор кийимдер	4.2	5.1	3.1	*0.82*	*1.64*	*1.35*
Ички тор кийимдер	2.7	3.3	1.8	*0.81*	*1.81*	*1.46*
Накта же жасалма булгаарыдан бут кийимдер	2.7	3.8	2.7	*0.72*	*1.43*	*1.02*
Кара металлдардын прокаты	4.5	4.0	3.5	*1.12*	*1.13*	*1.27*
Бурчтуктар, профильдер	2.7	2.6	2.4	*1.02*	*1.09*	*1.11*
Компрессорлор	1.3	0.5	0.4	*2.37*	*1.46*	*3.47*
Бульдозерлер	2.4	0.3	0.0	*7.84*	*16.50*	*129.38*
Көмүр ж–а тоо кендерин казып алуучу маш.	3.5	0.1	0.1	*58.27*	*0.53*	*30.90*
Ж.б. айыл–чарба машиналары	5.0	0.4	0.2	*11.62*	*2.06*	*23.89*
Комбайндар	1.3	0.6	0.6	*2.27*	*0.96*	*2.18*
Эсептөө машиналары	1.4	2.8	1.6	*0.49*	*1.77*	*0.87*
Электр трансформаторлору	1.9	0.3	0.3	*7.20*	*0.82*	*5.87*
Тракторлор	4.8	5.7	3.2	*0.83*	*1.77*	*1.46*
Автобустар	14.1	4.0	2.3	*3.55*	*1.74*	*6.18*
Жеңил автомобилдер	4.0	4.6	5.3	*0.87*	*0.88*	*0.76*
Жүк ташуучу автомобилдер	2.3	3.3	1.2	*0.71*	*2.81*	*1.99*
Номенклатура боюнча жыйынтыгында	***345.5***	***348.4***	***248.3***	**0.99**	**1.40**	**1.39**
Бардыгы болуп, импорт	***587.0***		***467.2***			**1.26**
Жалпы импорттогу үлүш	***59%***		***53%***			

[1] Эсептөөлөр СИФ баасындагы товарлардын импорту боюнча УСКнын маалыматына негизденген
[2] 2002-жылдагы товарлардын импортунун физикалык көлөмдөрү
[3] 2002-жылдагы товардын эсептөө импорттук баасы

1.16 - 1.25 - таблицалар: Өлкөлөр боюнча экспорттолуучу товарлардын негизги түрлөрү

1.16-таблица: Россияга товарлардын экспорту

Продукциялардын аталыштары	өлч. бирд.	1998		1999		2000		2001		2002	
		натур. алганда	*АКШ млн. долл.*	*натур. алганда*	*АКШ млн. долл.*	*натур. алганда*	*АКШ млн. долл.*	*натур. алганда*	*АКШ млн. долл.*	*натур. алганда*	*АКШ млн. долл.*
Бардыгы болуп			**83.7**		**70.7**		**65.1**		**64.5**		**80.0**
Пахта буласы	*миң т*	1.2	1.2	6.4	5.3	12.3	12.1	16.4	12.7	36.1	26.1
Иштетилбеген тамеки	*миң т*	24.9	34.2	29.1	34.0	21.0	25.2	24.4	21.2	21.3	17.8
Ысытуу лампалары	*млн.даана*	65.7	4.6	85.5	4.2	110.5	6.1	97.6	5.1	106.6	5.2
Ар кандай тигилүү кийимдер			1.6		0.7		0.5		0.4		3.9
Авт-дин зап. бөлүктөрү жана жабдуулар			2.0		1.0		1.2		2.6		2.9
Жемиштер	*миң т*	19.5	2.2	17.7	1.3	23.8	1.5	18.1	1.3	14.0	1.2
Башка жаңы үзүлгөн жашылчалар	*миң т*	12.4	1.8	10.1	1.0	4.0	0.5	2.5	0.5	6.2	0.9
Жаңы үзүлгөн томаттар	*миң т*	8.8	3.1	9.7	1.3	6.6	1.0	2.2	0.5	3.5	0.7
Ж.б.кара металлдардан продукциялар			0.4		0.3		0.4		0.7		0.7
Органикалык эмес химия прод-ры			1.2		0.9		1.1		0.6		0.6
Машин., жабдуулардын бөлүктөрүү			0.2		0.2		0.5		0.1		0.5
Башка үрөндөр	*миң т*	0.4	0.7	9.7	1.6	0.2	0.1	0.1	0.0	0.0	0.5
Пахтадан токулган кездемелер	*млн. пог.м*	2.3	0.8	2.8	1.0	3.1	0.8	0.7	0.2	1.1	0.4
Тали	*даана*	356.0	0.4	419.0	0.2	477.0	0.2	1 066.0	0.4	867.0	0.4
Ж.б. органикалык эмес кошулмалар			0.9		0.8		0.6		0.5		0.4
Куюлган жана тапталган айнектер	*миң кв. м.*	177.9	0.6	—	—	24.9	0.1	—	—	207.9	0.4
Пияз	*миң т*	36.6	3.0	34.2	1.8	11.3	0.7	3.4	0.2	5.6	0.4
Электр. трансформаторлор	*миң даана*	9.5	0.4	6.9	0.2	…	0.3	16.7	0.3	18.0	0.3
Жибек кездемелер	*млн. пог.м*	0.1	0.3	0.1	0.3	0.1	0.3	0.1	0.1	0.1	0.2
Ички тор кийимдер	*миң даана*	551.2	0.4	354.3	0.1	386.6	0.2	197.2	0.3	236.2	0.1
Башка бут кийим			0.4		0.0		0.1		0.0		0.1
Кургатылган жемиштер	*миң т*	7.7	1.2	9.6	1.3	2.0	0.3	0.2	0.1	0.2	0.1
Шейшептер, сүлгүлөр ж.б.			0.6		0.2		0.3		0.1		0.0
Ж.б. токулган буюмдар			0.5		0.1		0.2		0.1		0.0
Эт азыктары жана консервалар	*миң.шарт.бан.*	103.9	0.3	8.3	0.0	—	—	—	—	4.6	0.0
Штамптоо ж-а тешүү үчүн инструменттер			0.2		0.3		0.1		0.1		0.0
Борборлоштурулган насостор	*миң даана*	4.5	0.4	0.7	0.0	0.3	0.0	0.7	0.0	0.0	0.0

1.17-таблица: Казакстанга товарлардын экспорту

Продукциялардын аталыштары	өлч. бирд.	1998 натур. алганда	1998 АКШ млн. долл.	1999 натур. алганда	1999 АКШ млн. долл.	2000 натур. алганда	2000 АКШ млн. долл.	2001 натур. алганда	2001 АКШ млн. долл.	2002 натур. алганда	2002 АКШ млн. долл.
Бардыгы болуп			**85.5**		**45.0**		**33.4**		**39.0**		**36.8**
Пластмассадан жасалган буюмдар			0.4		1.2		2.6		2.6		3.9
Кара металлдардан цистерналар, бочкалар жана ящиктер	*миң т*	0.1	0.1	0.4	0.3	0.2	0.1	0.5	1.7	1.0	3.5
Электрэнергиясы	*млн.кВт.с.*	493.5	9.3	892.2	15.8	1 072.7	11.6	1 048.6	10.4	424.4	3.4
Балмуздак	*миң т*	0.2	0.2	0.2	0.1	0.5	0.2	1.3	0.7	2.9	2.2
Сырлар	*миң т*	0.7	0.9	0.4	0.6	0.4	0.5	0.8	1.1	1.4	2.0
Тилкелүү листтер, шифер	*млн.шартуу*	51.2	2.7	40.9	2.0	28.5	1.2	39.3	1.7	41.8	1.9
Ысытуу лампалары	*млн.даана*	4.9	0.4	2.6	0.1	2.3	0.1	11.5	0.7	28.7	1.6
Куйма жана тапталган айнектер	*млн.кв.м*	1.0	2.2	0.3	0.4	0.0	0.0	0.0	0.0	0.8	1.5
Цемент, портландцемент	*миң т*	364.4	9.6	40.0	1.0	87.4	1.9	60.1	1.4	65.2	1.5
Сүт жана сүт азыктары	*миң т*	0.2	0.0	0.9	0.1	3.5	0.5	3.6	0.9	4.1	0.9
Кант	*миң т*	11.9	5.5	8.8	3.0	1.1	0.4	1.7	0.5	2.6	0.9
Жеңил автомобилдер	*даана*	187.0	2.4	260.0	2.0	264.0	1.8	332.0	2.3	106.0	0.7
Патока (меласса)	*миң т*	6.0	1.7	6.0	1.4	8.9	0.9	3.4	0.7	1.9	0.4
Шише идиштер (бөтөлкөлөр)	*миң даана*	7 662.9	1.1	4 664.3	0.3	3 812.0	0.3	2 079.4	0.2	5 514.1	0.3
Атайы багыттагы ж.б. жабдуулар			3.9		0.5		0.1		0.1		0.3
Машин., жабдуулардын бөлүктөрүү			1.1		1.0		0.7		0.4		0.2
Жуурулган май	*миң т*	0.3	0.6	0.1	0.1	0.0	0.0	0.2	0.4	0.1	0.1
Иштетилбеген тамеки	*миң т*	2.2	3.3	0.1	0.0	1.3	1.1	0.5	0.5	0.2	0.1
Тамак-аш өнөр жай үчүн жабдуулар			1.3		1.0		0.0		0.0		0.1
Сигареттер, папиростор жана сигаралар	*млн.даана*	29.3	0.1	—	—	17.8	0.3	115.5	0.6	1.3	0.1
Мин. жана газдал-н кошо алганда, суулар	*миң л*	4 756.4	2.3	507.9	0.4	1 869.7	0.5	1 003.0	0.4	224.8	0.1
Чай	*миң т*	718.5	1.0	32.1	0.0	9.0	0.0	26.9	0.0	48.9	0.0
Жүк ташуучу автомобилдер	*даана*	22.0	0.4	25.0	0.5	157.0	1.0	25.0	0.3	10.0	0.0

І.18-таблица: Өзбекстанга товарлардын экспорту

Продукциялардын аталыштары	өлч. бирд.	1998 натур. алганда	1998 АКШ млн. долл.	1999 натур. алганда	1999 АКШ млн. долл.	2000 натур. алганда	2000 АКШ млн. долл.	2001 натур. алганда	2001 АКШ млн. долл.	2002 натур. алганда	2002 АКШ млн. долл.
Бардыгы болуп			**38.5**		**46.6**		**89.4**		**48.0**		**27.8**
Электрэнергиясы	*млн.кВт.с.*	497.4	16.1	970.0	31.6	1 925.6	64.3	1 038.1	34.7	523.3	17.5
Тилкелүү листтер, шифер	*млн. шарттуу*	30.5	1.6	18.9	1.0	30.1	1.5	42.9	1.9	45.6	2.1
Минералдык ж.б. заттар			0.8		0.7		0.7		0.8		1.0
Гипс	*миң т*	1 100.0	0.3	1 001.0	0.6	595.0	0.9	525.0	0.5	230.2	0.8
Кант	*миң т*	2.4	1.0	1.5	0.5	0.0	0.0	—	—	0.8	0.2
Машин., жабдуулардын бөлүктөрү			0.4		1.5		2.7		2.9		0.2
Жеңил автомобилдер	*даана*	49.0	1.0	200.0	1.1	182.0	1.0	37.0	0.2	15.0	0.2
Куйма жана тапталган айнектер	*млн.кв.м.*	0.2	0.6	0.1	0.2	0.0	0.1	—	—	0.1	0.1
Атайы багыттагы ж.б. жабдуулар			0.2		0.4		0.4		0.4		0.1
Буудай уну	*миң т*	5.7	1.9	10.5	2.4	4.0	0.7	0.1	0.0	0.1	0.0
Жүк ташуучу автомобилдер	*даана*	44.0	0.5	18.0	0.2	16.0	0.1	33.0	0.4	2.0	0.0
Дизель	*даана*	2.0	0.0	—	—	65.0	1.0	49.0	0.7	1.0	0.0

І.19-таблица: Белорусияга товарлардын экспорту

Продукциялардын аталыштары	өлч. бирд.	1998 натур. алганда	1998 АКШ млн. долл.	1999 натур. алганда	1999 АКШ млн. долл.	2000 натур. алганда	2000 АКШ млн. долл.	2001 натур. алганда	2001 АКШ млн. долл.	2002 натур. алганда	2002 АКШ млн. долл.
Бардыгы болуп			**5.3**		**4.9**		**3.0**		**3.2**		**1.3**
Ферменттелбеген тамеки	*миң т*	1.6	1.6	2.2	1.8	2.5	2.0	2.4	1.8	1.0	0.5
Таралбаган пахта буласы	*миң т*	0.2	0.2	0.6	0.5	0.2	0.2	0.7	0.8	0.5	0.4
Кара металлдардан ж.б. продукциялар			1.2		0.6		0.4		0.1		0.2
Башка үрөндөр	*миң т*	0.0	0.3	0.1	0.5	0.0	0.1	0.0	0.1	0.0	0.1
Аз кубаттуу аппаратуралар			0.0		0.1		0.1		0.1		0.0
Жеңил автомобилдер	*даана*	—	—	1.0	0.0	1.0	0.0	4.0	0.0	0.0	0.0
Жаш-ча., жемиштер ж-а конс-ган жаңгактар	*миң т*	1.0	0.0	4.5	0.0	0.1	0.0	0.5	0.2	—	—
Кендир каптар жана баштыктар	*миң даана*	144.0	0.5	352.9	0.6	0.0	0.0	0.1	0.1	—	—

I.20-таблица: Швейцарияга товарлардын экспорту

Продукциялардын аталыштары	*өлч. бирд.*	1998		1999		2000		2001		2002	
		натур. алганда	*АКШ млн. долл.*	*натур. алганда*	*АКШ млн. долл.*	*натур. алганда*	*АКШ млн. долл.*	*натур. алганда*	*АКШ млн. долл.*	*натур. алганда*	*АКШ млн. долл.*
Бардыгы болуп			**1.1**		**18.1**		**34.1**		**124.2**		**96.4**
Баалуу металлдар			—		17.7		33.5		124.1		96.0
Пахта буласы	*миң т*	1.0	0.9	0.2	0.2	0.5	0.6	0.0	0.0	—	—

I.21-таблица: Кытайга товарлардын экспорту

Продукциялардын аталыштары	*өлч. бирд.*	1998		1999		2000		2001		2002	
		натур. алганда	*АКШ млн. долл.*	*натур. алганда*	*АКШ млн. долл.*	*натур. алганда*	*АКШ млн. долл.*	*натур. алганда*	*АКШ млн. долл.*	*натур. алганда*	*АКШ млн. долл.*
Бардыгы болуп			**15.7**		**25.3**		**44.1**		**19.4**		**41.1**
Малдын терилери[1]	*миң даана*	506.3	5.6	289.2	2.3	403.1	3.7	886.7	5.9	906.8	15.0
Алюм-дин калдыктары жана сыныктары	*миң т*	9.1	3.1	36.5	13.5	40.7	18.5	3.5	1.9	9.0	4.2
Кара мет-дын калд-ры ж-а сыныктары	*миң т*	0.2	0.0	0.6	0.0	29.1	2.2	105.9	4.2	193.6	3.3
Жез калдыктары жана сыныктары	*миң т*	0.9	0.7	4.8	3.1	7.3	4.9	0.8	0.7	2.5	1.4
Жуулган жүн	*миң т*	0.0	0.0	—	—	0.3	0.4	0.2	0.2	0.7	1.0
Жуулбаган жүн	*миң т*	0.8	0.6	0.2	0.2	0.6	0.3	0.2	0.1	0.1	0.1

[1] 1998-жыл үчүн Улуттук банктын натуралай алгандагы цифралары келтирилген

I.22-таблица: АКШга товарлардын экспорту

Продукциялардын аталыштары	*өлч. бирд.*	**1998**		**1999**		**2000**		**2001**		**2002**	
		натур. алганда	*АКШ млн. долл.*	*натур. алганда*	*АКШ млн. долл.*	*натур. алганда*	*АКШ млн. долл.*	*натур. алганда*	*АКШ млн. долл.*	*натур. алганда*	*АКШ млн. долл.*
Бардыгы болуп			**7.6**		**11.2**		**2.8**		**7.1**		**36.1**
Керосин	*миң т*	0.2	0.1	—	—	0.0	0.0	0.6	0.2	72.6	27.0
Орг-лык эмес хим. прод-сы			0.7		0.0		0.0		5.7		7.2
Тигилүү ар кандай буюмдар			—		0.1		1.1		0.9		0.8
Баалуу металлдан ж.б. буюмдар			—		—		0.5		0.1		0.1
Ж.б. приборлор жана аппараттар			—		0.4		0.5		0.0		0.0
Таралбаган пахта буласы	*миң т*	—	—	0.1	0.1	0.1	0.1	—	—	—	—
Баалуу металлдар			6.3		10.1		—		—		—

I.23-таблица: Түркияга товарлардын экспорту

Продукциялардын аталыштары	өлч. бирд.	1998 натур. алганда	1998 АКШ млн. долл.	1999 натур. алганда	1999 АКШ млн. долл.	2000 натур. алганда	2000 АКШ млн. долл.	2001 натур. алганда	2001 АКШ млн. долл.	2002 натур. алганда	2002 АКШ млн. долл.
Бардыгы болуп			**7.4**		**4.6**		**7.2**		**13.8**		**16.4**
Малдын терилери[1]	*миң даана*	119.4	0.2	32.8	0.1	733.5	0.9	765.6	1.2	1 263.6	2.7
Башка жаңы үзүлгөн жемиштер	*миң т*	1.3	0.2	1.5	0.3	2.1	0.8	9.9	4.0	7.6	2.5
Жаңгактар	*т*	23.0	0.0	47.8	0.0	1 014.9	0.4	777.2	0.3	2 895.2	2.3
Тракторлор	*даана*	—	—	—	—	87.0	0.5	341.0	5.4	173.0	2.2
Байланыштын башка жабдуулары			1.3		—		0.1		—		1.3
Керосин	*миң т*	1.5	0.5	1.2	0.4	0.5	0.2	1.8	0.7	1.7	0.6
Жүндөн ийрилген жип	*миң т*	0.1	0.6	0.1	0.3	—	—	—	—	0.1	0.3
Кол шаймандары			—		0.0		0.1		0.0		0.1
Башка транспорт каражаттары			—		0.0		0.1		0.3		0.1
Ж.б. үрөндөр	*миң т*	0.6	0.1	2.5	0.4	1.1	0.2	0.4	0.1	0.2	0.1
Таралбаган пахта буласы	*миң т*	2.1	2.6	1.2	1.0	0.9	0.8	0.5	0.4	0.0	0.0
Жолдорду күтүүгө каралган ж.б. маш., мех-дер	*даана*	—	—	—	—	—	—	2.0	0.1	2.0	0.0
Малдын терилеринен жасалган булгаары	*кв. м*	—	—	—	—	0.0	0.0	9.2	0.4	0.0	0.0
Арааланган тактайлар	*т*	151.0	0.2	—	—	0.1	0.0	0.1	0.1	0.0	0.0
Жеңил автомобилдер	*даана*	201.0	0.9	306.0	1.2	335.0	1.5	62.0	0.5	57.0	0.6
Жүк ташуучу автомобилдер	*даана*	—	—	1.0	0.0	150.0	0.8	—	—	—	—

[1] 1998-жыл үчүн Улуттук банктын натуралай алгандагы цифралары келтирилген

I.24-таблица: Германияга товарлардын экспорту

Продукциялардын аталыштары	өлч. бирд.	1998 натур. алганда	1998 АКШ млн. долл.	1999 натур. алганда	1999 АКШ млн. долл.	2000 натур. алганда	2000 АКШ млн. долл.	2001 натур. алганда	2001 АКШ млн. долл.	2002 натур. алганда	2002 АКШ млн. долл.
Бардыгы болуп			**192.2**		**148.2**		**144.6**		**94.4**		**1.8**
Баалуу металдар			188.4		144.0		141.2		91.8		—
Иштетилбеген тамеки	*миң т*	0.0	0.0	0.0	0.0	169.6	0.2	0.2	0.0	0.3	0.4
Башка жаңы үзүлгөн жашылчалар	*т*	—	—	—	—	28.7	0.2	19.1	0.3	0.1	0.3
Өсүмдүк момдору	*т*	—	—	—	—	6.8	0.1	—	—	0.0	0.2
Кара металл.цистерналар, бочкалар ж-а ящиктер	*т*	20.8	0.0	11.2	0.0	12.8	0.0	—	—	2.2	0.1

I.25-таблица: Улуу Британияга товарлардын экспорту

Продукциялардын аталыштары	өлч. бирд.	1998 натур. алганда	1998 АКШ млн. долл.	1999 натур. алганда	1999 АКШ млн. долл.	2000 натур. алганда	2000 АКШ млн. долл.	2001 натур. алганда	2001 АКШ млн. долл.	2002 натур. алганда	2002 АКШ млн. долл.
Бардыгы болуп			**1.6**		**12.4**		**18.8**		**14.1**		**0.9**
Башка орг-лык эмес прод-ры ж-а кошул-ры			0.1		0.4		0.6		0.5		0.3
Керосин	*миң т*	0.1	0.0	0.2	0.1	0.1	0.0	0.2	0.1	0.1	0.0
Орг-лык эмес хим. прод-сы	*миң т*	—	—	—	—	0.3	4.6	0.1	2.7	—	—

1.26-1.33-таблицалар: Өлкөлөр боюнча импорттолуучу товарлардын негизги түрлөрү

I.26-таблица: Россиядан товарлардын импорту

Продукциялардын аталыштары	өлч. бирд.	1998 натур. алганда	1998 АКШ млн. долл.	1999 натур. алганда	1999 АКШ млн. долл.	2000 натур. алганда	2000 АКШ млн. долл.	2001 натур. алганда	2001 АКШ млн. долл.	2002 натур. алганда	2002 АКШ млн. долл.
Бардыгы болуп			**204.1**		**109.4**		**132.6**		**85.1**		**116.7**
Керосин	*миң т*	10.3	2.1	11.9	2.0	6.0	1.3	4.4	1.1	22.5	7.8
Автомобиль бензини	*миң т*	165.4	46.0	100.7	18.9	34.2	9.9	6.9	1.4	46.3	6.9
Жүк ташуучу автомобилдер үчүн шиналар	*миң даана*	56.0	3.5	27.9	1.2	39.9	2.4	42.5	2.3	95.0	4.4
Кагаз, картон	*миң т*	3.8	2.4	3.9	2.0	5.6	3.2	6.0	3.0	6.9	3.3
Кант	*миң т*	0.8	0.4	6.6	2.2	5.5	1.7	0.4	0.2	13.1	3.3
Лак жана сырдоочу продукция			1.7		1.9		2.7		2.3		3.1
Шоколад таттуулары	*миң т*	0.2	0.6	0.6	1.6	0.9	2.0	1.2	2.0	1.8	3.1
Кара металл-дан жасалган ж.б. буюмдар			4.7		3.6		4.3		4.3		3.1
Кара металлургия продукциялары			1.0		0.6		0.8		0.6		3.1
Оор дистилляттар (дизтопливо)	*миң т*	13.8	2.8	7.3	1.5	0.7	0.1	1.1	0.3	14.0	3.0
Ж.б. мунайзаттары			0.1		1.2		2.4		2.8		2.9
Пиво	*миң л*	0.4	0.0	1 450.0	0.9	3 323.3	2.4	4 363.2	2.4	5 860.6	2.9
Медикаменттер			2.4		1.6		3.0		2.6		2.8
Орг-лык эмес ж.б. прод-лар ж-а кошулмалар			1.6		1.0		0.7		1.0		2.5
Бурчтуктар, профилдер	*миң т*	13.0	3.9	6.5	1.2	8.7	2.4	8.4	1.8	9.8	2.3
Жеңил автомобилдер үчүн шиналар	*миң даана*	114.6	1.8	172.8	1.8	225.9	3.3	159.1	1.8	195.7	2.1
Кара металлдардын прокаты	*миң т*	4.8	2.1	2.6	1.1	2.4	1.4	3.7	1.8	4.5	2.0
Арааланган тактайлар	*миң.куб.м*	96.3	4.3	30.1	1.6	42.0	2.2	29.9	1.5	36.4	2.0
Азот жер семирткичтери	*миң т*	33.8	5.1	11.3	0.9	18.9	1.7	18.5	1.3	20.9	1.7
Жуучу ж-а тазалоочу заттар			0.3		0.9		1.7		1.8		1.7
Башка майлоочу майлар			1.0		2.2		2.2		1.4		1.7
Башка органикалык кошулмалары			2.1		2.0		3.0		1.1		1.5
Жыгач булаларынан жас. плиталар	*миң.куб.м*	2 324.3	1.7	1 136.6	0.5	1 954.7	1.0	1 897.7	0.9	2 493.9	1.2
Ж.б. химиялык прод-сы			1.3		1.3		1.1		0.9		1.2
Косметикалык каражаттар			0.3		0.2		0.5		0.7		1.2
Машиналардын бөлүктөрү жана жабдуулары			2.9		3.0		6.6		2.6		1.1
Жыгач таарындыларынан жас. плиталар	*миң.куб.м*	33.9	1.1	22.0	0.6	26.2	1.0	10.2	0.7	65.5	1.0
Кир самын			0.9		0.6		0.7		0.8		1.0
Автобустар	*даана*	36.0	0.3	54.0	0.3	61.0	0.2	50.0	2.2	589.0	1.0
Фольга (жалтырай кагаз)			0.3		0.2		0.4		1.1		0.9
Газета үчүн кагаздар	*миң т*	4.2	2.1	2.9	1.2	3.0	1.7	2.8	1.4	2.1	0.9

I.27-таблица: Казакстандан товарлардын импорту

Продукциялардын аталыштары	өлч. бирд.	1998		1999		2000		2001		2002	
		натур. алганда	*АКШ млн. долл.*	*натур. алганда*	*АКШ млн. долл.*	*натур. алганда*	*АКШ млн. долл.*	*натур. алганда*	*АКШ млн. долл.*	*натур. алганда*	*АКШ млн. долл.*
Бардыгы болуп			**75.3**		**72.7**		**57.4**		**81.8**		**123.9**
Керосин	*миң т*	2.5	0.5	7.5	1.6	3.9	1.1	26.2	8.0	92.3	30.0
Жана башка көмүрлөр	*миң т*	707.9	15.7	1 002.4	18.1	716.1	10.5	331.5	6.1	870.2	13.5
Автомобиль бензиндери	*миң т*	25.1	5.0	35.4	6.8	34.6	7.3	64.1	13.9	73.0	12.0
Буудай	*миң т*	89.4	7.6	96.4	7.8	119.4	9.4	74.3	6.7	157.7	11.6
Оор дистилляттар (дизтопливо)	*миң т*	46.2	6.1	49.6	8.4	21.6	5.5	39.4	10.1	33.7	7.2
Сигареттер, папиростор и сигаралар	*млн.даана*	0.1	0.7	0.5	4.2	0.5	5.3	0.6	6.2	0.4	5.3
Кара металл-дын прокаты	*миң т*	3.9	1.0	2.3	0.6	6.0	1.7	6.1	1.4	6.2	1.9
Асбест	*миң т*	9.3	1.6	18.2	2.7	9.0	1.0	13.2	1.2	14.1	1.8
Гипс	*миң т*	69.4	0.9	74.5	0.9	27.5	0.3	119.3	1.4	507.4	1.1
Буудай уну	*миң т*	5.8	1.1	8.3	1.4	2.8	0.3	1.9	0.2	9.6	1.0
Суюк отун (мазут)	*миң т*	73.8	3.7	28.3	1.4	25.9	1.7	4.5	0.3	15.1	0.9
Жүгөрү	*миң т*	7.3	0.9	5.2	0.4	6.2	0.4	9.1	0.8	3.1	0.4
Кабелдер жана жез зымдар	*миң т*	0.2	0.6	0.1	0.3	0.2	0.4	0.4	0.8	0.2	0.3
Угут	*миң т*	1.5	0.5	1.3	0.4	2.1	0.7	1.2	0.4	0.9	0.3
Шагылдар	*миң т*	138.4	1.1	81.5	0.5	93.7	0.4	134.3	0.3	82.5	0.3
Таш көмүр	*миң т*	87.8	1.6	21.0	0.5	3.3	0.0	7.5	0.1	12.3	0.1

I.28-таблица: Өзбекстандан товарлардын импорту

Продукциялардын аталыштары	*өлч. бирд.*	1998		1999		2000		2001		2002	
		натур. алганда	*АКШ млн. долл.*	*натур. алганда*	*АКШ млн. долл.*	*натур. алганда*	*АКШ млн. долл.*	*натур. алганда*	*АКШ млн. долл.*	*натур. алганда*	*АКШ млн. долл.*
Бардыгы болуп			**122.2**		**50.0**		**75.1**		**66.7**		**60.1**
Жаратылыш газы	*млн.куб.м*	999.8	72.6	574.6	33.0	651.9	33.2	665.7	33.2	855.7	41.8
Электрэнергиясы	*млн.кВт.с*	64.0	2.6	0.2	0.0	194.8	6.5	287.4	9.6	267.0	8.9
Автомобиль бензиндери	*миң т*	27.9	6.2	21.9	3.1	27.5	6.6	30.4	6.7	10.1	1.9
Цемент	*миң т*	44.0	1.3	35.7	0.7	50.4	1.0	40.9	0.8	55.3	1.1
Оор дистилляттар (дизтопливо)	*миң т*	19.8	2.8	20.4	2.4	47.1	8.0	46.9	7.6	7.0	1.0
Азот жер семирткичтери	*миң т*	3.1	0.4	5.6	0.4	7.4	0.6	0.6	0.0	6.8	0.5
Суюк отун (мазут)	*миң т*	33.0	2.2	2.8	0.2	39.5	2.4	15.9	0.9	2.6	0.1
Жана башка майлоочу майлар	*миң т*	4.9	1.7	0.1	0.0	0.5	0.1	2.5	0.6	0.5	0.1
Керосин	*миң т*	11.4	2.5	10.0	1.6	0.6	0.2	0.7	0.2	0.2	0.1
Органикалык ж.б. кошулмалары			11.7		0.1		—		0.1		0.1
Пахта майы	*миң т*	2.4	1.7	0.0	0.0	—	—	—	—	0.0	0.0
Чийки мунайзаттары	*миң т*	58.1	7.0	17.5	1.2	17.4	2.6	—	—	—	—

I.29-таблица: Белорусиядан товарлардын импорту

Продукциялардын аталыштары	өлч. бирд.	1998 натур. алганда	1998 АКШ млн. долл.	1999 натур. алганда	1999 АКШ млн. долл.	2000 натур. алганда	2000 АКШ млн. долл.	2001 натур. алганда	2001 АКШ млн. долл.	2002 натур. алганда	2002 АКШ млн. долл.
Бардыгы болуп			**9.6**		**5.3**		**3.9**		**6.0**		**5.1**
Тракторлор	*даана*	39.0	0.8	15.0	0.3	—	—	180.0	2.3	420.0	2.0
Медикаменттер			0.3		0.1		0.2		0.3		0.3
Жүк ташуучу автомобилдер	*даана*	29.0	0.9	7.0	0.5	38.0	0.8	5.0	0.1	9.0	0.2
Жыгач таарындыларынан жас. плиталар	*куб.м*	24.4	0.6	1.1	0.2	0.6	0.2	1.0	0.2	0.9	0.2
Ж.б. машиналар ж-а механизмдер	*даана*	9.0	0.3	2.0	0.0	6.0	0.1	26.0	0.7	4.0	0.1
Эмеректер			0.1		0.0		0.1		0.1		0.1
Муздаткычтар	*даана*	234.0	0.1	3 029.0	0.7	1 260.0	0.3	1 428.0	0.3	86.0	0.0
Автомобилдер	*даана*	112.0	0.7	13.0	0.0	4.0	0.0	6.0	0.0	—	—
Атайы багыттагы автомобилдер	*даана*	12.0	0.4	—	—	10.0	0.4	7.0	0.2	—	—
Токулган кездемелер			0.6		0.1		0.1		0.1		—
Кант	*миң т*	0.0	0.0	4.5	1.5	0.5	0.1	0.2	0.1	—	—

I.30-таблица: Кытайдан товарлардын импорту

Продукциялардын аталыштары	өлч. бирд.	1998		1999		2000		2001		2002	
		натур. алганда	*АКШ млн. долл.*	*натур. алганда*	*АКШ млн. долл.*	*натур. алганда*	*АКШ млн. долл.*	*натур. алганда*	*АКШ млн. долл.*	*натур. алганда*	*АКШ млн. долл.*
Бардыгы болуп			**44.4**		**36.9**		**36.9**		**48.5**		**59.0**
Кездемелер	*млн.пог.м.*	…	9.2	31.7	6.7	35.6	7.3	22.6	4.7	22.4	5.4
Түстүү металлдардын кошулмалары	*миң т*	0.2	0.3	4.3	5.3	4.0	5.6	6.1	7.8	4.6	5.4
Кагазды ж-а картонду жасоо ү-н жабдуулар			0.0		0.0		0.2		1.1		3.8
Сырткы тор кийимдер	*миң даана*	…	2.1	1 828.3	0.9	2 963.7	1.3	2 893.9	1.5	6 340.1	3.1
Ж.б. токулган буюмдар			1.0		1.3		1.3		1.2		3.0
Накта булгаарыдан бут кийимдер	*миң жуп*	…	2.8	3 410.8	1.4	2 445.8	1.1	3 295.7	1.9	4 715.4	2.6
Тигилүү ар кандай буюмдар			4.1		1.9		0.9		0.8		2.6
Синт. ж-а жасалма булалардан ийрилген жиптер			0.4		0.5		0.3		1.3		2.3
Ички тор кийимдер	*миң даана*	…	1.1	6 841.9	0.6	7 047.1	0.7	5 531.6	0.8	12 075.0	1.6
Байланыштын башка жабдуулары			0.0		0.0		0.5		1.9		1.3
Пластмассадан жасалган буюмдар			0.9		0.2		0.4		1.8		1.2
Телефондор, телетайптар			0.0		0.2		0.1		0.7		1.2
Каустик содасы			0.0		0.3		0.2		0.6		1.1
Спорттук бут кийимдер	*миң жуп*	…	1.8	1 923.7	0.7	260.0	0.1	554.5	0.2	1 767.9	1.0
Байпактар	*млн. жуп*	…	2.3	30.2	0.6	…	0.7	…	0.5	…	0.9
Кара металлдардан ж.б. буюмдар			1.1		3.4		1.1		0.5		0.7
Иштетилбеген тамеки	*миң т*	0.5	0.9	0.7	1.1	1.0	1.4	0.7	1.1	0.5	0.7
Вольфрам ж-а андан жасалган буюмдар			0.0		0.0		0.0		0.7		0.6
Молибден ж-а андан жасалган буюмдар			0.0		0.0		0.0		0.5		0.6
Атайы багыттагы башка жабдуулар			0.3		0.1		0.0		0.8		0.6
Башка бут кийимдер			1.4		0.4		0.9		0.1		0.6
Полиэтилен каптары			0.4		0.2		0.8		1.4		0.5
Азот жер семирткичтери			0.2		0.2		0.1		0.6		0.3
Кендир эшүүдө керектелүүчү булалар	*миң т*	0.3	0.2	0.2	0.1	0.7	0.4	1.0	0.5	0.4	0.2
Башка приборлор жана аппаратар			0.1		0.2		0.5		2.1		0.1
Жеңил өнөр жайы үчүн жабдуулар			2.4		3.0		0.7		0.1		0.0
Электр жылыткычтары бар жабдуулар			0.1		0.0		0.1		0.1		0.0
Бут кийимдерди даярдоо			0.0		0.5		0.8		1.1		—

I.31-таблица: АКШдан товарлардын импорту

Продукциялардын аталыштары	өлч. бирд.	1998		1999		2000		2001		2002	
		натур. алганда	АКШ млн. долл.	натур. алганда	АКШ млн. долл.	натур. алганда	АКШ млн. долл.	натур. алганда	АКШ млн. долл.	натур. алганда	АКШ млн. долл.
Бардыгы болуп			**40.9**		**54.2**		**53.8**		**26.8**		**47.4**
Медикаменттер			4.9		8.0		13.9		14.1		16.9
Тор кийим-ден тышкары, тигилүү буюмдар			1.2		2.2		1.0		0.5		2.3
Медициналык аппараттар, приборлор			1.7		2.4		1.9		1.5		1.8
Оптикалык ж.б. приборлор, аппараттар			2.8		1.1		0.5		0.2		1.5
Эт жана эттен жасалган азыктар	*миң т*	5.7	3.7	0.8	0.3	1.8	0.8	1.3	0.7	1.8	1.1
Буудай	*миң т*	3.5	0.4	31.4	7.7	95.3	21.8	—	—	1.8	1.1
Жана башка өсүмдүк майлары	*миң т*	3.8	3.8	5.1	4.5	0.5	0.5	—	—	0.7	0.6
Машиналардын, жабдуулардын бөлүктөрү			1.0		0.3		0.7		1.8		0.3
Күрүч	*миң т*	3.7	1.5	0.9	0.5	—	—	—	—	0.5	0.2
Кийимдер ж-а ага тиешелүүлөр			1.1		0.9		0.4		0.3		0.1
Күн карама майлары	*миң т*	1.5	1.4	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.1	0.1
Сигареттер, папиростор жана сигаралар	*млн даана*	0.2	1.0	0.1	0.7	0.0	0.4	0.0	0.1	0.0	0.0

I.32-таблица: Германиядан товарлардын импорту

Продукциялардын аталыштары	өлч. бирд.	1998		1999		2000		2001		2002	
		натур. алганда	*АКШ млн. долл.*	*натур. алганда*	*АКШ млн. долл.*	*натур. алганда*	*АКШ млн. долл.*	*натур. алганда*	*АКШ млн. долл.*	*натур. алганда*	*АКШ млн. долл.*
Бардыгы болуп			**53.1**		**47.3**		**25.2**		**24.3**		**31.4**
Автобустар	*даана*	—	—	18.0	0.2	29.0	0.1	3.0	0.0	6 639.0	8.9
Медициналык аппараттар, приборлор			—		—		0.6		0.4		2.6
Атайы багыттагы ж.б. жабдуулар			1.0		0.7		1.1		1.0		1.5
Комбайндар	*даана*	20.0	1.8	40.0	2.0	12.0	0.2	44.0	0.5	54.0	1.2
Косметикалык каражаттар			1.3		0.4		0.6		1.1		1.1
Медикаменттер			2.1		1.5		0.6		0.5		0.9
Башка кислоталар			0.4		0.4		0.6		0.3		0.7
Электр жана электрдик эмес жылыткычтары бар жабдуулар			—		—		0.1		0.0		0.7
Башка шиналар	*миң даана*	146.1	0.4	132.3	0.3	201.0	0.4	248.8	0.7	210.8	0.6
Ж.б. пластмассадан жасалган буюмдар			0.7		0.7		0.5		0.6		0.5
Тамекини кайра иштетүүчү жабдуулар			—		—		1.0		0.6		0.5
Кагаздан жасалган ж.б товарлар			0.1		0.1		0.1		0.4		0.4
Алюминийден жасалган буюмдар			0.1		0.5		0.4		0.5		0.4
Байланыштын ж.б. жабдуулары			—		—		0.1		0.2		0.3
Кант	*миң т*	0.1	0.0	0.4	0.2	0.0	0.0	3.6	0.8	1.3	0.3
Атайы багыттагы автомобилдер	*даана*	12.0	1.9	—	—	4.0	0.4	2.0	0.0	1.0	0.3
Ж.б. электрмаш.жабдуулары, алардын бөлүктөрү			—		—		0.1		0.1		0.2
Ж.б. аппараттар, приборлор			—		—		0.1		0.2		0.2
Ж.б. хим. продуктылар (олиф ж.б.)			—		—		0.1		0.2		0.2
Жеңил автомобилдер	*даана*	139.0	2.8	2 584.0	2.3	7 621.0	4.6	10 221.0	6.4	60.0	0.5
Автомобилдер учун зап.бөлүктөр ж-а жабдуулар			—		—		0.2		0.1		0.2
Сигареттер, папиростор жана сигаралар	*млн. даана*	0.0	0.1	0.1	1.7	0.2	2.3	0.1	0.9	0.0	0.1
Лак жана сырдоочу продукция	*миң т*	—	—	—	—	0.1	0.1	0.1	0.2	0.1	0.1
Жеңил автомобилдер үчүн шиналар	*миң даана*	—	—	—	—	4.9	0.1	1.9	0.1	2.3	0.1
Борборлоштурулган насостор	*даана*	526.0	0.1	322.0	0.2	1 064.0	0.3	663.0	0.1	474.0	0.0

I.33-таблица: Түркиядан товарлардын импорту

Продукциялардын аталыштары	өлч. бирд.	1998 натур. алганда	1998 АКШ млн. долл.	1999 натур. алганда	1999 АКШ млн. долл.	2000 натур. алганда	2000 АКШ млн. долл.	2001 натур. алганда	2001 АКШ млн. долл.	2002 натур. алганда	2002 АКШ млн. долл.
Бардыгы болуп			**37.4**		**23.1**		**26.8**		**15.8**		**17.0**
Сырткы тор кийимдер			0.3		0.1		0.6		1.0		1.9
Байланыштын ж.б. жабдуулары			0.1		0.0		0.1		0.2		1.1
Ички тор кийимдер			0.4		0.1		0.6		0.7		0.8
Бардык түрдөгү эмеректер			0.8		0.2		1.4		0.6		0.8
Пластмассадан жасалган ж.б. буюмдар			0.8		0.3		0.7		0.4		0.5
Кагаз, картон таралары			0.5		0.2		0.3		0.7		0.4
Кондитердик таттуулар			1.2		0.1		0.1		0.3		0.4
Электр. трансформаторлору	*миң даана*	0.0	0.6	0.2	2.0	0.1	0.0	0.1	0.0	0.0	0.4
Кара металлдардан металлоконструкциялар	*миң т*	0.2	0.6	0.9	1.9	0.2	0.3	0.0	0.1	0.1	0.3
Өзгөрүлмөлүү токтун генераторлору	*даана*	347.0	0.5	132.0	0.5	172.0	0.7	206.0	0.5	161.0	0.3
Жуучу, тазалоочу каражаттар	*миң т*	2.8	1.9	1.3	0.9	0.7	0.5	0.3	0.2	0.3	0.2
Кагаздан жасалган ж.б. товарлар			0.6		0.7		0.8		0.4		0.2
Нан, ундан жасалган кондитердик таттуулар	*миң т*	3.9	1.9	0.4	0.1	0.2	0.1	0.3	0.1	0.5	0.2
Маш-дын ж-а жабдуулардын зап. бөлүктөрү			0.4		0.4		0.8		0.6		0.2
Авт-дин зап. бөлүктөрү жана жабдуулар			0.1		0.4		0.2		0.2		0.2
Кара металлдардан ж.б. продукциялар			0.4		0.3		0.3		0.1		0.2
Чай	*миң т*	0.5	0.6	0.1	0.1	0.0	0.1	0.1	0.2	0.2	0.1
Шоколад таттуулары	*миң т*	2.0	1.1	0.8	0.3	0.6	0.2	0.2	0.1	0.2	0.1
Ж.б. айыл чарба жабдуулары			0.8		0.4		0.7		0.1		0.1
Ж.б. токулган буюмдар			0.2		0.3		0.2		0.1		0.1
Полимер таралары			0.5		0.3		0.2		0.1		0.1
Муздакткыч жабдуулары			0.9		0.1		0.1		0.1		0.1
Кагаз, картон	*миң т*	0.6	0.9	0.2	0.3	0.2	0.3	0.1	0.1	0.1	0.1
Тигилүү ар кандай буюмдар			0.9		0.6		0.5		0.5		0.0
Шише идиштер (бөтөлкөлөр, банкалар)	*млн.даана*	2.5	0.8	1.8	0.6	2.0	0.1	2.3	0.0	1.4	0.0

I.1-график: Алмашуу курс жана реалдуу эффективдүү алмашуу курсунун индекси (КМШ жана алыскы чет өлкөлөр менен чогуу алганда, жалпы)

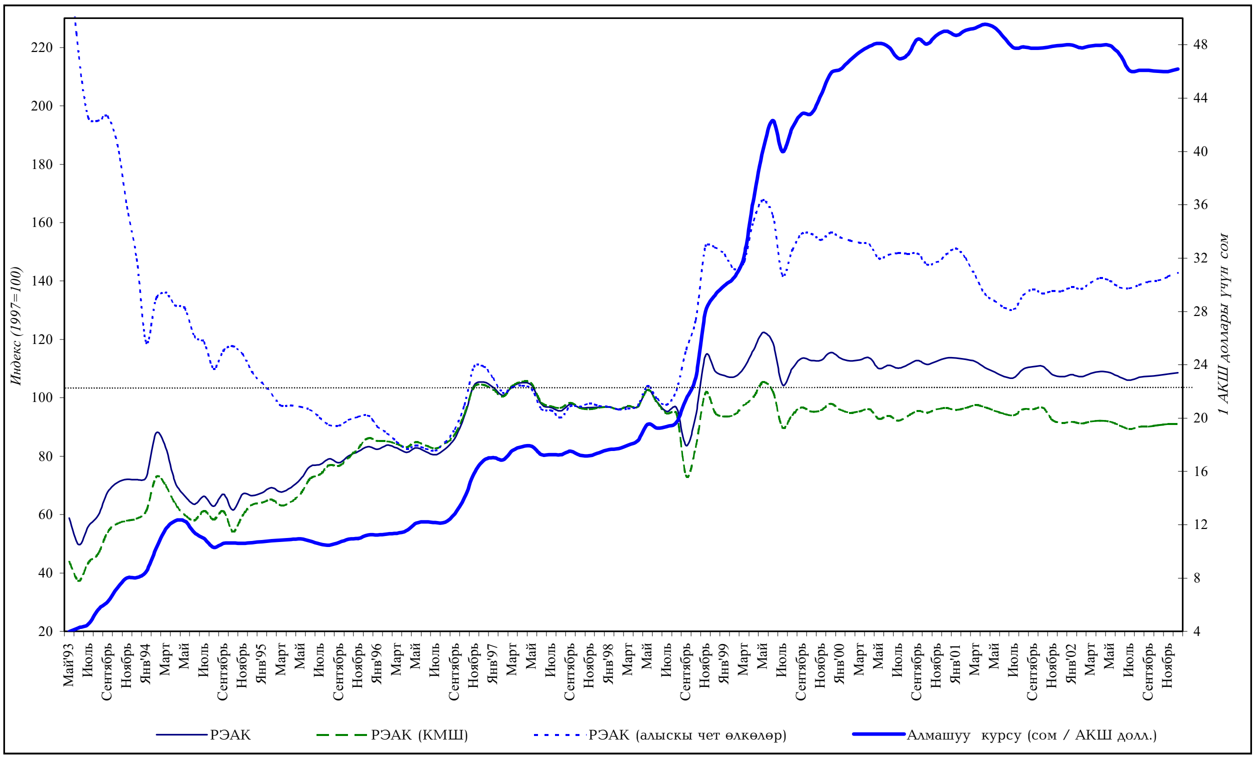

I.34-таблица: Нормалдуу жана реалдуу эффективдүү алмашуу курстарынын индекстери: КМШ жана алыскы чет өлкөлөр менен жалпы алганда

(базалык мезгил - 1997)

	РЭАК	*НЭАК*	*РЭАК (КМШ)*	*НЭАК (КМШ)*	*РЭАК (алысы чет өлкөлөр)*	*НЭАК (алыскы чет өлкөлөр)*	*Алмашуу курс (сом / АКШ долл.)*
Май'93	58.8	272.4	43.9	415.0	253.1	30.2	3.9817
Июнь	49.7	249.6	37.3	366.3	216.6	32.1	4.2750
Июль	56.0	273.4	43.5	403.7	195.7	33.4	4.5500
Август	59.8	307.3	46.5	444.9	194.9	41.3	5.6500
Сентябрь	67.7	318.4	54.1	454.2	196.3	46.0	6.2200
Октябрь	71.0	325.4	56.9	467.9	186.6	53.4	7.2750
Ноябрь	72.1	321.8	58.0	465.5	165.4	57.9	8.0125
Декабрь	72.0	293.0	58.6	421.5	147.4	59.8	8.0400
Январь'94	72.9	293.1	61.3	424.5	118.8	52.4	8.5075
Февраль	87.8	331.7	72.8	464.4	133.9	62.0	10.1875
Март	83.1	332.5	70.0	445.1	136.0	70.5	11.6600
Апрель	71.1	281.2	63.7	356.9	131.7	72.7	12.3000
Май	66.4	239.0	59.8	290.8	130.6	73.2	12.2750
Июнь	63.6	208.2	58.1	248.0	121.0	68.4	11.4095
Июль	66.2	181.3	61.2	217.1	119.0	66.6	10.9667
Август	62.9	152.0	58.4	182.6	110.0	60.9	10.3050
Сентябрь	67.0	148.6	61.1	178.7	116.1	64.6	10.6000
Октябрь	61.6	125.8	54.1	145.7	117.7	65.3	10.6333
Ноябрь	67.0	121.8	59.8	140.4	114.9	64.9	10.6063
Декабрь	66.5	111.1	63.3	125.5	108.8	64.6	10.6611
Январь'95	67.5	105.6	64.1	117.7	105.1	65.3	10.7389
Февраль	69.2	101.1	65.1	111.2	101.1	67.1	10.8000
Март	67.7	96.4	63.1	104.5	97.4	69.2	10.8525
Апрель	69.3	93.3	64.3	100.0	97.5	70.8	10.9022
Май	72.2	92.4	67.2	98.7	96.9	71.0	10.9400
Июнь	76.5	93.5	72.3	100.3	95.9	70.8	10.7867
Июль	77.2	92.4	73.7	99.6	93.3	69.1	10.5578
Август	79.1	93.4	76.9	101.7	90.7	68.0	10.4700
Сентябрь	77.8	90.1	76.7	96.8	90.4	69.3	10.6775
Октябрь	80.1	89.9	79.5	95.6	92.4	71.5	10.9288
Ноябрь	81.6	86.1	82.8	90.1	93.5	71.6	10.9744
Декабрь	83.3	84.5	86.2	87.6	93.9	72.4	11.2338
Январь'96	82.4	82.0	85.3	84.5	90.1	71.9	11.2378
Февраль	83.8	81.9	85.1	84.5	87.8	72.4	11.3156
Март	82.8	81.3	84.2	83.8	85.0	72.6	11.3688
Апрель	81.3	81.4	83.1	83.7	82.6	73.3	11.5600
Май	82.9	84.2	84.8	86.2	83.7	76.9	12.1188
Июнь	81.6	83.7	83.7	85.5	82.5	77.3	12.2244
Июль	80.5	82.6	82.7	84.1	81.9	77.0	12.1563
Август	82.5	82.4	84.3	83.6	84.8	77.6	12.2010
Сентябрь	86.1	85.1	87.4	86.1	89.3	81.2	12.8350
Октябрь	93.9	92.1	94.5	93.0	97.5	88.3	14.0289
Ноябрь	104.3	100.9	103.7	100.8	110.7	100.1	15.8356
Декабрь	105.4	105.0	104.4	104.6	110.7	105.3	16.8325
Январь'97	103.5	104.3	102.8	103.9	106.5	104.6	17.0413
Февраль	100.8	101.2	100.5	100.8	101.8	101.3	16.8782
Март	104.0	104.4	104.1	104.3	103.6	104.1	17.5634
Апрель	105.2	105.3	105.6	105.3	104.2	105.0	17.8663
Май	104.2	104.6	104.7	104.6	102.8	104.5	17.8857
Июнь	97.8	100.2	98.4	100.4	96.1	99.9	17.2616
Июль	96.7	99.5	97.1	99.4	95.7	99.6	17.2762
Август	95.5	96.8	96.5	97.4	93.2	95.5	17.2475
Сентябрь	97.9	97.2	98.3	97.5	97.1	96.8	17.5046
Октябрь	96.6	95.1	96.4	95.2	97.0	95.1	17.2190
Ноябрь	96.7	94.4	96.1	94.4	98.0	94.5	17.1888
Декабрь	96.8	94.5	96.6	95.0	97.2	93.5	17.4173

I.34-таблица: (уландысы)

	РЭАК	*НЭАК*	*РЭАК (КМШ)*	*НЭАК (КМШ)*	*РЭАК (алысы чет өлкөлөр)*	*НЭАК (алыскы чет өлкөлөр)*	*Алмашуу курс (сом / АКШ долл.)*
Январь'98	96.9	94.2	96.9	94.9	96.9	92.7	17.6435
Февраль	96.1	93.5	95.9	94.2	96.0	92.2	17.7248
Март	97.1	93.9	97.2	94.8	96.3	92.2	17.9777
Апрель	97.0	93.8	97.1	94.3	97.4	93.3	18.3281
Май	102.8	99.2	102.7	99.3	104.1	99.2	19.5238
Июнь	98.4	97.1	98.3	97.4	99.6	96.6	19.2572
Июль	95.3	96.5	94.6	96.6	97.7	96.5	19.3845
Август	96.6	94.8	94.6	93.6	102.6	97.8	19.6859
Сентябрь	83.6	79.7	73.1	70.3	116.6	108.7	21.4430
Октябрь	94.0	80.5	83.2	68.8	126.7	117.8	23.0444
Ноябрь	114.5	96.2	101.7	82.3	152.0	140.4	27.9862
Декабрь	109.1	93.7	94.9	78.1	151.5	146.3	29.2252
Январь'99	107.6	90.8	93.6	74.7	148.9	147.7	29.9584
Февраль	107.2	89.5	94.2	73.5	144.0	146.9	30.5733
Март	110.3	91.5	97.3	74.9	146.4	151.6	32.0831
Апрель	116.5	97.7	100.3	77.8	160.7	170.6	36.4737
Май	122.4	105.4	105.3	83.2	167.7	185.6	40.1410
Июнь	118.8	108.8	102.0	85.0	162.2	192.8	42.3231
Июль	104.5	101.8	89.9	78.9	141.9	180.9	39.9855
Август	110.1	105.5	94.2	80.7	150.6	191.4	41.7756
Сентябрь	113.6	106.1	96.6	80.2	156.1	195.5	42.8174
Октябрь	112.8	105.7	95.3	78.5	156.1	197.2	42.8478
Ноябрь	112.9	107.7	95.7	79.7	154.1	198.6	44.2404
Декабрь	115.5	110.4	98.0	80.9	156.5	203.3	45.8661
Январь'00	113.6	108.8	95.9	78.2	155.0	204.4	46.1658
Февраль	112.7	108.3	94.9	77.5	153.8	203.9	46.8496
Март	113.0	109.9	95.4	78.8	153.1	204.4	47.4691
Апрель	113.7	110.4	96.1	79.2	152.4	203.8	47.8870
Май	110.1	107.2	92.9	76.5	147.8	200.7	48.1138
Июнь	111.1	108.1	93.9	76.8	149.0	204.6	47.8440
Июль	110.1	104.7	92.2	73.5	149.6	202.7	46.9929
Август	111.3	104.1	93.7	73.6	149.3	200.2	47.2735
Сентябрь	112.8	105.5	95.5	74.5	149.4	201.2	48.4232
Октябрь	111.5	104.1	94.9	73.6	145.6	198.0	48.0577
Ноябрь	112.5	104.6	96.0	74.4	146.4	200.8	48.7261
Декабрь	113.7	104.9	96.5	74.2	149.2	206.0	49.0239
Январь'01	113.7	104.3	95.9	72.9	151.1	209.5	48.7077
Февраль	113.2	104.0	96.5	73.0	147.7	206.1	49.0873
Март	112.4	102.8	97.5	72.7	141.6	197.1	49.2613
Апрель	110.4	101.4	96.9	72.0	135.5	189.5	49.5489
Май	108.8	101.1	95.6	71.7	133.2	188.8	49.2861
Июнь	107.3	98.3	94.5	70.2	130.9	183.5	48.5289
Июль	106.9	96.0	94.0	68.8	130.3	178.9	47.7796
Август	109.9	95.9	96.1	68.5	135.1	180.4	47.8356
Сентябрь	110.6	95.6	96.1	68.1	137.1	181.4	47.7412
Октябрь	110.8	95.2	96.6	67.8	135.8	178.5	47.7665
Ноябрь	107.9	92.0	92.4	64.1	136.6	179.5	47.8836
Декабрь	107.2	91.6	91.4	63.5	136.5	181.6	47.9665
Январь'02	107.9	91.5	91.8	62.9	137.9	183.2	47.9893
Февраль	107.2	91.1	91.2	62.5	137.3	181.1	47.7802
Март	108.3	91.7	91.9	62.2	139.4	181.8	47.9195
Апрель	109.0	92.2	92.2	62.2	141.1	182.4	47.9610
Май	108.6	92.2	91.8	62.3	140.0	182.8	47.9319
Июнь	107.1	91.1	90.5	61.6	137.8	180.9	47.2569
Июль	106.0	88.4	89.2	60.1	137.4	177.1	46.0705
Август	107.0	88.4	90.1	60.2	138.7	176.6	46.0881
Сентябрь	107.4	88.4	90.1	60.0	139.7	177.0	46.0788
Октябрь	107.6	87.6	90.6	59.8	140.2	176.4	46.0127
Ноябрь	108.2	87.2	91.0	59.1	141.5	177.5	45.9974
Декабрь	108.5	86.2	91.0	59.3	142.8	180.3	46.1778

I.35-таблица: Кыргыз Республикасына тике инвестициялардын таза агымынын географиялык структурасы

(млн. АКШ долларында)

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Бардыгы болуп	**46.8**	**83.0**	**109.2**	**44.4**	**-2.4**	**5.0**	**4.8**
Алыскы чет өлкөлөр	45.5	80.3	106.7	45.5	-3.7	4.9	-11.5
Улуу Британия	0.6	10.2	20.7	11.5	-3.8	-1.5	-1.7
Германия	0.7	4.4	0.9	12.1	8.2	18.4	-3.5
Индия	0.0	1.1	3.2	-1.5	-0.8	0.6	0.3
Иран	0.1	0.1	0.7	-0.1	-0.5	0.1	-0.1
Ирландия	0.8	0.7	0.1	0.0	0.9	-0.1	-0.2
Италия	0.8	3.0	4.5	2.5	-7.5	0.0	-6.2
Канада	19.2	31.3	1.7	4.2	-5.9	-10.1	-9.6
Кипр	0.5	0.0	0.1	0.0	0.4	0.0	0.1
Кытай	0.4	0.3	2.3	0.7	-2.2	2.1	2.8
Корея	0.0	0.3	14.4	0.7	-0.1	-1.1	1.2
Малайзия	0.1	2.1	1.7	0.1	3.0	0.1	—
Нидерланды	0.4	0.0	0.2	0.0	9.2	1.3	-0.9
АКШ	4.4	6.0	25.5	7.0	1.5	-3.4	3.9
Түркия	10.9	16.2	10.5	12.7	-3.3	0.4	4.1
Швейцария	4.3	0.9	3.1	-1.7	-0.7	-4.1	0.0
Япония	0.2	0.5	10.2	0.2	-0.1	—	—
КМШ өлкөлөрү	1.3	2.8	2.5	-1.1	1.3	-1.7	16.3
Казакстан	0.3	1.4	2.4	-0.7	-0.1	-0.2	3.4
Россия	0.8	1.2	-0.6	-0.7	1.0	0.5	11.8

I.36-таблица: Кыргыз Республикасына тике инвестициялардын таза агымынын тармактык структурасы

(млн. АКШ долларында)

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Бардыгы болуп	**46.8**	**83.0**	**109.2**	**44.4**	**-2.4**	**5.0**	**4.8**
Өнөр-жай	30.4	48.1	19.5	30.8	-3.1	19.7	0.7
Айыл-чарба	0.0	0.0	0.2	0.3	0.5	-4.6	0.6
Байланыш	0.7	-1.7	2.9	-0.4	-0.1	-1.3	-0.9
Курулуш	1.0	4.1	17.8	3.3	1.3	-1.3	-7.8
Соода жана коомдук тамактануу	11.6	12.5	26.6	1.0	-1.4	-1.8	10.0
Даярдоо уюмдары	0.0	7.5	16.9	1.8	1.9	-3.6	-4.8
Информациялык-эсептоо жагынан тейлөө	0.0	—	0.9	10.6	—	-1.1	-2.3
Кыймылсыз мүлк менен операциялар	—	0.0	—	—	—	-0.6	1.6
Рыноктун иштеп турушун камсыз кылуу боюнча жалпы коммерциялык иш	0.8	2.1	1.1	1.8	-1.6	-0.6	0.2
Геология, геодезия жана гидрометеорология кызматы	1.1	3.7	11.3	2.2	3.9	-0.3	10.4
Материалдык өндүрүү тармагындагы иштердин башка түрлөрү	0.0	0.0	—	—	—	-0.7	0.0
Турак-жай коммуналдык чарба	0.0	0.0	0.1	0.0	-5.1	-0.5	-0.3
Саламаттыкты сактоо, дене тарбия жана социалдык камсыз кылуу	0.8	1.2	4.3	-4.0	2.2	-0.9	-4.6
Билим берүү	0.0	0.1	0.1	-0.1	0.1	-0.7	3.3
Маданият жана искусство мекемелери	0.1	0.1	—	0.3	0.6	-1.0	0.6
Илим мекемелери жана уюмдар	0.0	0.3	0.6	0.3	-0.1	-0.6	0.1
Финансы, кредит, камсыздандыруу жана пенсиялык камсыз кылуу	0.0	4.4	6.5	-1.0	-1.2	5.7	-0.5
Юридикалык кызмат көрсөтүүлөр	—	0.0	0.4	-1.0	0.0	-0.7	0.0

I.37-таблица: Эл аралык резервдер (бир мезгилдин акырына карата)

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Дүң резервдер (млн. АКШ долларында)	114.6	128.5	198.3	188.6	248.8	261.1	285.2	316.7
Резервдердин ликвиддүү бөлүгү *(млн. АКШ долларында)*	57.8	84.0	132.2	126.1	183.2	204.0	234.6	289.7
Товарлардын жана кызм. көрсөтүүлөрдүн импорт айларындагы дүң резервдер (ТЖ[1] кошпогондо)	2.0	1.6	3.0	2.5	4.3	4.9	6.3	5.6
Товарлардын жана кызм. көрсөтүүлөрдүн импорт айларындагы дүң резервдеринин ликвиддүүлүгү (ТЖ[1] кошпогондо)	1.0	1.0	1.9	2.5	3.1	3.7	5.0	5.0

[1] техникалык жардам

II-тиркеме: Кыргыз Республикасынын төлөө балансын түзүү ыкмасы

1. Киришүү

Кыргыз Республикасынын төлөө балансы белгилүү бир мезгилдин аралыгында дүйнөнүн башка өлкөлөрү менен жүргүзүлгөн тышкы экономикалык операциялар жөнүндөгү суммардык маалыматтарды чагылдырат. Резиденттер жана резидент эместердин ортосунда ишке ашырылган бул операцияларга негизинен, товарлар менен жүргүзүлгөн операциялар кызмат көрсөтүүлөр, кирешелер менен операциялар, чет өлкө финансы активдери жана милдеттенмелери менен операциялар кирет.

Кыргыз Республикасынын төлөө балансы Эл аралык Валюта Фондусу тарабынан иштелип чыккан «Төлөө балансы боюнча көрсөтмөнүн» бешинчи чыгаралышына ылайык түзүлөт.

Кыргыз Республикасынын төлөө балансы Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы тарабынан түзүлөт жана Кыргыз Республикасынын Улуттук Статистика Комитетинен алынган маалыматтарга, Улуттук банктын, коммерциялык банктардын, Кыргыз Республикасынын Финансы министрлигинин, Кыргыз Республикасынын Финансы министрлигинин алдындагы Мамлекеттик бажы комитетинин, Тышкы иштер министрлигинин, о.э. башка министрликтердин ички булактарынан ж.б. ишканалардан жана уюмдардан алынган маалыматтарга таянат.

«Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы жөнүндөгү», «Кыргыз Республикасындагы банктар жана банк иши тууралуу» Мыйзамдар, ошондой эле Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн жана Улуттук банктын нормативдик актылары маалыматтарды топтоонун жана алардын купуялыгынын сакталышынын мыйзамдык негизин камсыз кылат.

Кыргыз Республикасынын төлөө балансы квартал сайын отчеттук мезгил аяктагандан бир квартал өткөндөн кийин АКШ млн. доллары негизинде түзүлөт. Төлөө балансы ушул басылмадан тышкары, квартал сайын төмөнкү басылмаларда жарыяланып турат: «Улуттук банктын бюллетенинде», Улуттук Статистика комитетинин ай сайын чыгуучу «Кыргыз Республикасынын социалдык-экономикалык абалы» басылмасында жана Улуттук банктын жылдык отчетунда жарыяланат. Төлөө балансы жана эл аралык инвестиция позициясы боюнча маалыматтар «Төлөө балансынын статистикасы» жана «Эл аралык финансы статистикасы» басылмаларында жарыялоо үчүн ЭВФке да берилет.

2. Төлөө балансын түзүүнүн негизги эрежелери

Төлөө балансындагы резиденттер жөнүндөгү аныктамага ылайык, резиденттер болуп экономикага бир жыл же андан ашык мөөнөткө катышышкан же катышууга ниеттенип жатышкан жеке адамдар, ошондой эле Кыргызстанда товарлардын кеңири көлөмүн өндүрүү жана/же болбосо кызмат көрсөтүүлөр менен иш алып барышкан же республиканын аймагында жайгашкан жерге, курулушка же өндүрүш бирикмелерине ээ болгон юридикалык жактар саналат.

Төлөө балансын түзүүнүн эрежесине ылайык, ар бир операция кош жазуу менен чагылдырылат, жазуулардын бири бир статьянын кредити боюнча, экинчиси - башка статьянын дебети боюнча чагылдырылат. Финансы операциялары чегерилген негизде б.а., кошуп эсептелинген, бирок иш жүзүндө али төлөнбөгөн суммалар чагылдырылат.

II.1-таблица: Төлөө балансын түзүүнүн негизги эрежелери

Операциялар	*Товарлардын жана кызмат*	*Товарлардын жана кызмат*
Товарлар жана кызмат көрсөтүүлөр	*көрсөтүүлөрдүн экспорту* *Алууга карата кирешелер*	*көрсөтүүлөрдүн импорту* *Төлөөгө карата кирешелер*
Кирешелер	*Каражаттарды алуу*	*Каражаттарды өткөрүп берүү*
Трансферттер	*Чет өлкө активдеринин (талаптардын) азайуусу*	*Чет өлкө активдеринин (талаптардын) көбөйүүсү*
Финансы каражаттары менен операциялар **Кредит, плюс (+)**	*Чет өлкө милдеттенмелеринин көбөйүүсү* **Дебет, минус (-)**	*Чет өлкө милдеттенмелеринин азайуусу*

Жогоруда келтирилген кош жазуу принциптерине ылайык, бардык кредиттелген жазуулардын суммасы бардык дебеттелген жазуулардын суммасына дал келүүгө тийиш, мына ошондуктан, теориялык жалпы сальдо нөлгө барабар болуусу керек. Бирок, иш жүзүндө баланстын жыйынтыктоочу сальдосу эч качан нөлгө жетпейт. Төлөө балансын түзүү үчүн пайдаланылуучу маалыматтар ар кайсы булактардан алына тургандыгы анын себеби болуп саналат. Мисалы, товарлардын экспорту боюнча маалыматтар бажы статистикасынын негизинде алынат. Ал эми экспорттолгон продукциялар үчүн валюта түрүндө түшкөн акчалар тууралуу маалыматтар банк отчетторунан алынат. Ошентип, көз карандысыз булактардан алынган маалыматтардан түзүлгөн нөлдүк эмес сальдо «таза каталар жана калтырып кетүүлөр» деп аталган кошумча статьяларда балансталат. Алар жогоруда келтирилген сальдонун өлчөмү боюнча барабар, бирок, тескери белгиде.

3. Төлөө балансын түзүүнүн структурасы жана маалымдоо базасы

Кыргыз Республикасынын төлөө балансын түзүү үчүн ири көлөмдөгү маалыматтар пайдаланылат, мында бир статья үчүн бир эле учурда, бир нече булактардан алынган маалыматтар пайдаланылышы мүмкүн. II.1-таблицасында Кыргыз Республикасынын төлөө балансын түзүү үчүн кайсыл жана кандай булактардан алынган маалыматтар пайдаланыла тургандыгы келтирилген.

Төлөө балансынын операциялары счеттордун негизги эки тобуна бириктирилет: күндөлүк операциялардын счету жана капитал менен операциялар жана финансы операцияларынын счету. Күндөлүк операциялардын счету өзүнө товарлар менен операцияларды, кызмат көрсөтүүлөрдү, кирешелер менен, күндөлүк трансферттер менен операцияларды камтыйт. Капитал менен операциялардын жана финансы операцияларынын счету капиталдык счеттон жана финансы счетунан турат жана күндөлүк операциялар счетунда чагылдырылуучу товарлардын жана кызмат көрсөтүүлөрдүн агымы кандайча каржылана тургандыгын көрсөтөт.

Соода балансы. Соода балансынын жыйынтыгы болуп ФОБдун наркы боюнча экспорт менен импорттун жалпы көлөмүнүн ортосундагы айырма эсептелет. ФОБдун наркы боюнча товарлардын экспорту жана СИФ наркы боюнча товарлардын импорту тууралуу маалыматтар Улуттук Статистика комитетинен алынат жана алар бажы органдарынан алынган маалыматтарга жана ишканалардын маалыматтарына таянат. ФОБ наркы боюнча импорт ишканалардын ишин иликтөөнүн негизинде СИФ наркы боюнча транспорттук чыгымдардын жана импорттогу камсыздандыруунун үлүшүнө баа берүү ыкмасы аркылуу Улуттук банк тарабынан аныкталат. Товарлардын экспорту боюнча маалыматтарга Улуттук Статистика комитети Кыргыз Республикасынын аэропортторунда чет өлкө авиакомпанияларынан алынган товарлар боюнча маалыматтарды кошуп эсептейт, импорт боюнча маалыматтарга чет мамлекеттердин портторунда резидент авиакомпаниялары жана темир жол компаниялары тарабынан алынган товарлар кошулат. 1993-1995-жылдардын аралыгында «алып-сатарлардын» импорту чартердик рейстердин жүргүнчүлөрүнүн санын бир «алып-сатарлар» тарабынан алынып келинген товарлардын орточо көлөмүнө көбөйтүүнүн негизинде баалоо жолу менен аныкталган. Бирок, 1996-жылдан тартып, төлөө балансына Мамлекеттик бажы инспекциясынын «алып-сатарлардын» импорту боюнча маалыматтары кошо катталууда, ал эми 1997-жылы бул маалыматтар Улуттук Статистика Комитетинин "алып-сатарлардын" каттодон өткөрүлбөгөн соода кылуусу боюнча маалыматтар менен толукталган, бул маалыматтар бажы постторунда жүргүзүлгөн иликтөөнүн негизинде алынат.

Кызмат көрсөтүүлөр. Транспорттук кызмат көрсөтүүлөрдүн экспорту Улуттук статистика комитети тарабынан тиешелүү транспорттук уюмдардан, темир жол транспорту, аба транспорту, автомобиль транспортунан жана тиешелүү транспорттук уюмдардан жана ведомстволордон алынган маалыматтардын о.э. банк статистикасынан чогулган маалыматтардын негизинде аныкталат. Жүк ташуу менен байланыштуу транспорттук жана камсыздандыруу кызмат көрсөтүүлөрүнүн импорту "төлөө балансынын" бөлүмүндө жазылып кеткендей, СИФ баасы боюнча импорттогу үлүш сыяктуу баа берүү менен аныкталат. Ушуга эле «Кыргызгаз» АК тарабынан көрсөтүлгөн кызмат көрсөтүүлөрдүн экспорту/импорту боюнча (газды ташып жеткирүү) маалыматтар, ири ишканалардын, ведомстволордун, банк статистикасынын о.э. Кыргыз Республикасындагы авиакомпаниялардын кирешелери жана чыгашалары боюнча чет өлкө авиакомпаниялары Агентствосунун маалыматтары кошулган. 1999-жылга чейин **"кыдыруулар"** статьясында импорт боюнча чет мамлекеттердеги туристтик фирмалардын чыгашалары, о.э. экспорт боюнча резидент эместер тарабынан алынган мейманканалардын, эс алуу үйлөрүнүн, дарылануучу жайлардын чыгашалары чагылдырылып келинген (коммерциялык банктардын отчетторунан алынган маалыматтарды эске алуу менен). 1999-жылдан баштап "кыдыруулар" статьясы республикага (республикадан) кетип жатышкан (келип жатышкан) граждандардын санына негизделген ыкма боюнча аныкталууда. **Курулуш боюнча кызмат көрсөтүүлөр статьясында** банк статистикасынан алынган, УСКнын резидент эмес курулуш компанияларын тартуучу ишканалардан, чет өлкөдө кызмат көрсөтүп жатышкан курулуш уюмдарынан жыйналган маалыматтары, о.е. ири биргелешкен ишканалар тарабынан берилген маалыматтар чагылдырылат. **Финансылык кызмат көрсөтүүдө** мына ушундай кызматтарды коммерциялык банктарга көрсөтүү жана алуу боюнча банк статистикасынан алынган жана Улуттук банк тарабынан финансылык кызмат көрсөтүүлөрдү алуу жөнүндө маалыматтар чагылдырылат. **Компьютердик жана маалымат берүү кызмат көрсөтүүлөрү** боюнча маалыматтардын толук жана өзүнө бардыгын камтуучу булактарынан болуп, азыркы учурда банк статистикасы саналат. **Мамлекеттик кызмат көрсөтүүдө** тышкы иштер Министрлигинен жана Улуттук банктын ички булактарынан алынган Кыргыз Республикасынын элчиликтерин жана өкүлчүлүктөрүн күтүүгө кеткен чыгымдарды камтыган мамлекеттик кызмат көрсөтүүлөр боюнча маалыматтарды; банк статистикасынан алынган Кыргыз Республикасында жайгашкан чет өлкөлөрдүн элчиликтеринин жана өкүлчүлүктөрүн күтүүгө кеткен чыгымдарды; Улуттук банк тарабынан банк системасынан алынган финансылык кызмат көрсөтүүлөр боюнча маалыматтар чагылдырылат. **Ишкердик кызмат көрсөтүүлөр** боюнча маалыматтар Улуттук статистика комитети жана Улуттук банк тарабынан кызматтардын ушул түрүн пайдалануучу жана аларды көрсөтүүчү болуп саналган ишканалардан алынат. Бул статьяга **"техникалык жардамдар боюнча"** кызмат көрсөтүүлөрдүн импорту кирет, алардын булагы болуп ЭВФтин баа берүү маалыматтары жана инвестициялык долбоорлорду жүзөгө ашырып жатышкан уюмдардын маалыматтары саналат. **Башка кызмат көрсөтүүлөргө** жогоруда жазылган статьяларда камтылбаган кызмат көрсөтүүлөр кошулган жана бул маалыматтын булактары болуп, УСКнын ишканалардан алынган жана банк статиситикасынын маалыматтары саналат.

Кирешелер. Бул статья өзүнө төлөөлөрдүн жана өндүрүш факторлорун атап айтканда, эмгек жана капиталды пайдалангандык үчүн түшүүлөрдү камтыйт жана эки счетко: эмгекке төлөөлөр жана инвестициялар боюнча кирешелер счетуна бөлүнөт. Эмгекке төлөөлөр резидент эместер тарабынан Кыргыз Республикасынын резиденттеринен алынган же тескерисинче, айлык акыларды камтыйт. Тике, портфелдик жана башка инвестициялар боюнча кирешелер өзүнө түшүүлөрдү жана резиденттердин чет өлкө финансылык активдери жана милдеттенмелерине кошуп эсептелинген төлөөлөрдү камтыйт. Тике инвестициялардан түшкөн кирешелер боюнча маалымат-

тар ишканалардан алынган маалыматтардын негизинде, Улуттук Статистика комитетинен, о.е банк статистикасынан алынат. Портфелдик инвестициялардан алынган кирешелер боюнча маалыматтар Улуттук банктын сыяктуу эле, коммерциялык банктардын ички булактарынан алынат. Ал эми жана башка инвестициялардан түшкөн кирешелер боюнча маалыматтар Улуттук банктын ички булактарынан (ЭВФтин кредиттери жана Улуттук банк тарабынан тейленген кредиттер боюнча проценттер), Финансы министрлигинен (мамлекеттик кредиттер боюнча проценттер) жана ишканалардан (мамлекеттик эмес кредиттер боюнча проценттер) алынат. Эмгекке төлөөлөр боюнча маалыматтар Улуттук Статистика комитети жана Улуттук банк тарабынан чет өлкөлүк жумушчуларды тартуу менен иштеген ишканалардан алынат.

Трансферттер. Трансферттер күндөлүк счетто чагылдыруучу күндөлүк жана капиталдык счетто чагылдыруучу капиталдык трансферттер болуп бөлүнүшөт. **Капиталдык трансферттерге**: менчикке укукту негизги капиталга өткөрүү; кредитор тарабынан карызды жокко чыгаруу (аннулирование); негизги капиталды сатып алуу же сатуу менен байланышкан акчалай активдерди өткөрүп берүү; көчүп кетип жаткандар өз резиденттүүлүгүн алмаштырышкан учурда, кетип жатышкандарды коштогон мүлктөрдү жана финансы агымына карата компенсациялоочу жазуу болуп саналган калктын көчүп кетип жатышына байланыштуу трансферттер камтылат. Трансферттердин бардык калган түрлөрү **күндөлүк трансферттерге кирет**. Биздин өлкөгө мүнөздүү күндөлүк трансферттердин мисалы болуп, төлөө балансында биринчи жолу дебет боюнча товарлардын импорту катары, экинчи жолу трансферттер катары компенсациялоочу өткөрүүлөрдүн кредити боюнча чагылдырылган гуманитардык жардам болуп саналат. Күндөлүк официалдуу трансферттер товарлар жана техникалык жардам түрүндөгү гранттар ошондой эле, эл аралык уюмдарга чегерүүлөр менен аныкталат. Гуманитардык жардамдар боюнча маалыматтар Улуттук Статистика комитетинен товарлардын импорту боюнча маалыматтар менен кошо алынат. Техникалык жардамдарга баа берүүдө ЭВФтин жана чет өлкө инвестициялары жана экономикалык жардам боюнча Мамлекеттик комитеттин жана эл аралык уюмдардын маалыматтары пайдаланылат. Эл аралык уюмдарга чегерүүлөр боюнча маалыматтар Улуттук банк тарабынан Финансы министрлигинен алынат. Калктын чет өлкөгө жана чет өлкөдөн акчалай которуулары түрүндө көрсөтүлгөн жеке күндөлүк трансферттер тууралуу маалыматтар негизинен, Улуттук банк тарабынан Транспорт жана коммуникация министрлигинен жана банк статистикасынан алынат. Капиталдык официалдуу трансферттердин көлөмүн аныктоо үчүн Улуттук банк алар боюнча маалыматтар Улуттук Статистика комитетинен алынган товарлар түрүндөгү гранттардын жалпы көлөмүндө капиталдык товарларды бөлүп көрсөтөт. Көчүп кетип жаткандардын трансферттерин Улуттук банк Улуттук Статистика комитетинен алынган маалыматтардын негизине жана көчүп жаткандардын алып кетип жаткан активдеринин орточо наркын баалоо жолу менен аныктайт.

Финансы счету. Финансы счету өзүнө анын натыйжасында резиденттердин чет өлкө активдери жана милдеттенмелери көбөйүүгө же азайууга дуушар болгон операцияларды камтыйт. Мына ошого байланыштуу, резиденттер чет өлкө финансы активдерин резидент эместерден гана эмес, резиденттерден да сатып алууга мүмкүнчүлүгү болгондугунан улам, финансы счетунда резиденттердин ортосундагы чет өлкө активдери менен операциялар да чагылдырылышы мүмкүн. Финансы счетунун чегинде активдердин ар бир түрү боюнча операциялар таза түрүндө катталат. Ошентип, жазууларда ошол түрдөгү активдер же милдеттенмелер менен бардык оң жана терс операциялардын белгилүү бир мезгил ичиндеги таза суммардык өзгөртүлүшү чагылдырылат. Активдердин суммасынын таза азайуусу жана милдеттенмелердин таза көбөйүшү кредит боюнча катталат, ал эми активдердин таза көбөйүшү жана милдеттенмелердин таза кыскарышы дебет боюнча чагылдырылат. Финансы счетунун компоненттери функционалдык белгилер боюнча классификацияланат жана тике, портфелдик инвестициялар, башка инвестициялар жана резервдик активдер болуп бөлүнүшөт.

Тике инвестицияларда башка өлкөнүн чарбалык бирдигин (тике инвестицияларды алышкан ишканалар) башкарууга катышуу максатында бир өлкөнүн (тике инвестор) жеке жана юридикалык жактары тарабынан жүзөгө ашыруучу инвестициялар чагылдырылат. Тике инвестициялар катары, ишкананын өздүк капиталы менен катышуу формасындагы тике инвестордун капиталдык салымдары гана эмес, тике инвестор менен тике инвестициялоо ишканаларынын ортосунда болуп өткөн инвестициялардын жана башка бардык формалары классификацияланат. Мисал катары, тике инвестор тарабынан тике инвестициялоо ишканаларына берилген, тике инвестициялоо катары каралган кредиттер саналат. Тике инвестициялар чет өлкөгө инвестицияларга же ички экономикага инвестицияга бөлүнөт. Тике инвестициялар боюнча маалыматтарды Улуттук банк Улуттук Статистика комитетинен алат. Ал эми, бул комитет өз кезегинде маалыматтарды биргелешкен жана чет өлкө ишканаларынан, ошондой эле ири биргелешкен айрым ишканалардан чогултат.

Портфелдик инвестицияларда баалуу кагаздар жана карыздык кагаздар менен операциялар, киреше алуу максатында гана жүргүзүлгөн операциялар чагылдырылат. Түздөн-түз инвестициялардан портфелдик инвестицияларды айырмалоочу шарттуу критерий болуп, инвестордун ишкананын кадимки эле акцияларынын 10 же андан ашык процентине ээ болуусу саналат. Портфелдик инвестициялар жана ж.б. инвестициялар өз кезегинде, активдер жана милдеттенмелер менен операцияларга о.э. финансы инструменттеринин түрү боюнча (капиталга катышууну камсыз кылган баалуу кагаздар жана карыздык баалуу кагаздар) классификацияланат. Портфелдик инвестициялар боюнча маалыматтарды Улуттук банк өзүнүн жана коммерциялык банктардын ички булактарынан баалуу кагаздар рыногу боюнча Улуттук комиссиядан алат.

Финансы деривативдери - алардын иштөө шарттары, талаптары айрым башка финансы инструменттерине же мүнөздөмөлөрүнө (чет өлкө валютасы, мамлекеттик облигациялар, акцияларга баанын индекси, пренттик ставкалар жана башкалар сыяктуу), же кечирээк мезгилде сатылып алынышы же сатылышы мүмкүн болгон кайсыл болбосун биржалык товарларга (алтын, кант, кофе жана башка) "байланыштуу" финансы инструменттери. Финансы деривативдери ээлерине алдын ала сүйлөшүлгөн, белгилүү бир мезгилде, келечекте аныкталган активдерди алууга укукту камсыз кылат, мисалы, накталай акча формасында, баштапкы финансы инструменти жана башка. Өндүрүш финансы инструменттеринин катарына опциондор (валюталык, процентик, товардык

ж.б), кайрылуучу финансы фьючерлери, варранттар жана валюталык же проценттик своптор жөнүндө келишим тууралуу инструменттер кирет. Өндүрүш инструменттери боюнча бүтүмдөр операциялардын өз алдынча топторуна бөлүнүп турат (негизгиси финансылык); алардын учету өндүрүштүк контракттын негизинде гана жаткан жана алар өздөрү "байланыштуу" болгон мүнөздөмөгө карата баалуу кагаздар же товарлар менен операцияларды каттоодон башка жүргүзүлөт. Кыргыз Республикасынын төлөө балансында финансы деривативдери алтындын баасын хеджде менен берилген жана алар боюнча маалыматтар ишканалар тарабынан берилет.

Жана башка инвестициялар да активдер, милдетттенмелер менен операцияларга бөлүнүшөт жана өзүнө кредиттерди, кредитордук жана дебитордук карыздарды, депозиттерди, накталай чет өлкө валютасын, жана жогоруда келтирилген категорияларга кирбеген башка активдерди жана милдеттенмелерди камтыйт.

Коммерциялык банктардын чет өлкө активдери/милдеттенмелери боюнча маалыматтар Улуттук банк тарабынан коммерциялык банктардын отчетторунан алынат. Өкмөт тарабынан же анын гарантиясы астында алынган чет өлкө кредиттери ошондой эле, аларды тейлөө боюнча маалыматтар Улуттук банк тарабынан Финансы министрлигинен, ишканалардан жана Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын ички булактарынан алынат. Улуттук банк тарабынан тейленген кредиттер боюнча кабарлар Улуттук банктын ички булактарынан алынат. Мамлекеттик эмес кредиттер боюнча маалыматтар ошол кредиттерден пайдаланышкан ишканалардан алынат. Резидент-ишканалардын (соодалык кредиттер) кредитордук жана дебитордук карызы тууралуу маалыматтар Улуттук банк тарабынан Улуттук Статистика комитетинен алынат, ал эми Комитет маалыматтарды ишканалардан талап кылат. Чет мамлекеттердеги ишканалардын счеттору боюнча маалыматтары Улуттук банк ишканалардан алат. Негизинен, Кыргызстандын эл аралык финансы институттарынын фондуларына төлөмдөрүн чагылдырган ж.б. активдер боюнча маалыматтарды Улуттук банк Финансы министрлигинен жана Улуттук банктын ички булактарынан алат.

Төлөө балансы чегерүү негизинде түзүлө тургандыгына байланыштуу, кредиттер боюнча негизги суммаларды жана кошуп эсептелинген проценттер төлөө мөөнөтү узартылышы мүмкүн болгон б.а., убагында төлөнбөгөн бир мезгил аралыгындагы чегерилген суммаларды чагылдырат. Чегерилген сумма менен иш жүзүндө төлөнгөн сумманын ортосундагы айырма «жана башка инвестициялар» статьясында, мөөнөтүнө төлөнбөгөн суммаларга өзгөртүүлөр катары чагылдырылат. Эгерде, мөөнөтүндө төлөнбөгөн суммалар жаңы кредит катары каттала турган болсо анда, төлөө балансында мөөнөтүндө төлөнбөгөн суммалардын азайышы түрүндө жана карыздардын реструктуризациясы жаңы кредитти алуу формасында чагылдырылат.

Резервдик активдер төлөө балансынын тартыштыгын каржылоо үчүн пайдаланылышы мүмкүн болгон Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын чет өлкө активдеринен турат. Төлөө балансында монетардык алтын менен операцияларга (Улуттук банк менен акча-кредиттик жөнгө салуу боюнча чет өлкө органдарынын ортосундагы операциялар гана), атайы карыз алышуу укугу, эркин конвертирленүүчү валюта активдеринде, ликвиддүү чет өлкө баалуу кагаздарында жана ж.б. ликвиддүү чет өлкө баалуу кагаздарында жана ж.б. ликвидүү чет өлкө активдери менен операцияларга байланыштуу болгон резервдик активдердеги өзгөрүүлөр чагылдырылат. ЭВФтин резервдик активдери жана кредиттери ошондой эле Улуттук банктын төлөө балансында чагылдырылуучу ж.б. активдери жана милдеттенмелери боюнча маалыматтар Улуттук банктын ички булактарынан алынган маалыматтарга негизделет.

4. Төлөө балансын сунуш кылуунун формалары

Кыргыз Республикасынын төлөө балансы нейтралдуу жана аналитикалык формаларда берилет.

Нейтралдуу форма (I-тиркеме, I.1.-таблица) өзүнө төлөө балансынын бардык статьялары эки тилкеде, кредит жана дебет боюнча өзүнчө чагылдырылышы менен мүнөздөлөт. Мында, кредит боюнча өткөрүүнүн суммасы таза каталарды жана калтырып кетүүлөрдү же сальдолонгон түрүн эске алуу менен дебет боюнча өткөрүүдөгү суммага теңештирилет. Нейтралдуу формада берүүдө төлөө балансынын жалпы сальдосу дайыма нөлгө барабар болот.

Аналитикалык формада (I-таблица) бардык статьялар сальдолонгон түрүндө көрсөтүлөт. Төлөө балансынын жалпы сальдосу конкреттүү өлкөнүн өзгөчөлүгүн эске алуу менен аныкталган, өзүнчө бир статьянын суммасы катары түзүлөт. Бул статьялар көз карандысыз (б.а. өз максатына жооп берген) жана андан төлөө балансынын жайынтыкталган сальдосунун өлчөмү көз каранды болгон операцияларды чагылдырууга тийиш. Бул статьялар «чектен тышкары» статьялары деп аталат. «Чектен тышкары» статьясынын калган бардык операциялары төлөө балансынын сальдосун каржылоо максатында жүзөгө ашырылат. Бул операциялар аргасыздан жүргүзүлөт жана Улуттук банк менен Өкмөттүн жөнгө салуучу аракеттерине көз каранды жана ага байланыштуу. Ошентип, төлөө балансынын сальдосу субъективдүү ой жүгүртүү үчүн элементтерди камтып турса да, төлөө балансынын сальдосунун өлчөмүн тактоого, анын финансыланышынын керектөөлөрүн аныктоого мүмкүндүк берет.

II.2-таблица: Улуттук банк тарабынан Кыргыз Республикасынын төлөө балансын түзүү үчүн пайдаланылуучу маалыматтар булагы

Төлөө балансынын статьялары	Маалымат булагы	Маалыматтардын маңызы
Күндөлүк операциялардын счету		
Товарлар		
Товарлардын экспорту (ФОБ) Экспорт	Улуттук Стат. ком.	- МБИ жана ишканалардан алынган маалыматтардын негизинде, товарлардын экспорту боюнча (ФОБ) маалыматтар
порттордон алынган товарлар	Улуттук Стат. ком.	- 1-кызмат көрс. формасы боюнча ишканалардын отчеторунун негизинде бункердик отунду экспорттоо боюнча маалыматтар
монетардык эмес алтын	Улуттук Стат. ком.	- МБИнин маалыматтарынын негизинде монетардык эмес алтындын экспорту боюнча маалыматтар
Товарлардын импорту (ФОБ) импорт (СИФ)	Улуттук Стат. ком.	- МБИ жана ишканалардан алынган маалыматтардын негизинде, товарлардын импорту боюнча(СИФ) маалыматтар
нарк боюнча ондоолор	Улуттук Стат. ком., Улуттук банк	- ишканаларды иликтөөнүн негизинде, СИФ наркы боюнча импорттогу транспорттук жана камсыздандыруу кызматтарынын үлүшүнө Улуттук банктын баасы
порттордон алынган товарлар	Улуттук Стат. ком.	- 1-кызмат көрс. формасы боюнча ишканалардын отчеторунун негизинде бункердик отунду экспорттоо боюнча маалыматтар
Кызмат көрсөтүүлөр		
Транспорттук кызмат көрсөтүүлөр	Улуттук Стат. ком., КБ	- 1-кызмат көрс. формасы боюнча ишканалардын отчеторунун негизинде алынган маалыматтар, ишканаларды иликтөөнүн негизинде СИФ наркы боюнча импорттогу транспорттук чыгымдардын үлүшүнө Улуттук банктын баасы; транспорттук кызмат көрсөтүүлөр жөнүндө банк статистикасынан алынган маалыматтар
Кыдыруулар	Улуттук Стат. ком., Улуттук банк	- республикага (республикадан кетип жаткан) келип жаткан граждандардын санына негизделген ыкмага ылайык берилген баа
Байланыш кызматтары	ТРжКМ	- 1-кызмат көрс. формасы боюнча байланыштын эл аралык кызматтары боюнча маалыматтар
Курулуш жагынан көрсөтүлгөн кызматтар	Улуттук Стат. ком., ишканалар	- 1-ИНСУ формасы боюнча резидент эмес курулуш компанияларынын кызматтарынан пайдаланышкан ишканалардан жана 1-МСУ формасы боюнча чет өлкөлөрдө кызмат көрсөтүшкөн курулуш уюмдарынан алынган маалыматтар; кээ бир ири ишканалардан алынган маалыматтар
Камсыздандыруу кызматтары	Улуттук Стат. ком., ишканалар, КБ	- ишканаларды иликтөөнүн негизинде, СИФ наркы боюнча импорттогу камсыздандыруу кызматтарынын үлүшүнө Улуттук банктын баасы; ишканалардан жана банк статистикасынан алынган маалыматтар
Финансылык кызмат көрсөтүүлөр	Улуттук банк, КБ	-Улуттук банктын көрсөтүлгөн жана алынган фин. кызмат көрсөтүүлөр боюнча маалыматтары; банк статистикасынан алынган маалыматтар
Компьютердик жана маалымат жагынан кызмат көрсөтүүлөр	КБ	-банк статистикасынын негизинде маалымат жана компьютердик кызмат көрсөтүүлөр боюнча маалыматтар
Мамлекеттик кызмат көрсөтүүлөр	Тышкы иштер мин., КБ	КР-сынын чет өлкөлөрдөгү өкүлчүлүктөрүн күтүүгө кеткен чыгашалар боюнча маалыматтар; КР-сында жайгашкан чет өлкө өкүлчүлүктөрүнүн чыгашалары жөнүндө маалыматтар
Ишкердик кызмат көрсөтүүлөр	Улуттук Стат. ком., КБ, ишканалар	8-ВЭС отчеттуулугунун формасы б-ча ишканалардан алынган ж.б. ишкердик техн. кызмат көрсө-түүлөр б-ча маалыматтар; банк статистикасынан айрым ири ишканалардан алынган маалыматтар
анын ичинде, техникалык жардам	КРФМ, ЭВФ	-көрсөтүлүп жаткан техн-лык жардамдар б-ча баалоо негизинде алынган маалыматтар; инв-лык долбоорлорду жүзөгө ашырып жаткан уюмдардын маалыматтары
Жана башка кызмат көрсөтүүлөр	Улуттук Стат. ком., КБ	- 8-ВЭС отчеттуулугунун формасы боюнча, ишканалардан алынган жана башка кызмат көрсөтүүлөр боюнча маалыматтар; банк статистикасынан алынган ж.б. кызм. көрсөтүүлөр б-ча маалыматтар

II.2-таблица: (уландысы)

Төлөө балансынын статьялары	Маалымат булагы	Маалыматтардын маңызы
Кирешелер		
Эмгекке төлөөлөр	Улуттук Стат. ком., КБ, ишканалар	- башка өлкөлөрдөн келип иштеп жаткандарга эмгек акыларды төлөө боюнча ишканалардан алынган маалыматтар; чет өлкөлөргө которуулар жөнүндө банк статистикасынан алынган маалыматтар
Инвестициялардан түшкөн кирешелер		
Тике инвестициялар боюнча кирешелер	Улуттук Стат. ком., КБ	- 1-ИИ формасы боюнча биргелешкен жана чет өлкө ишканаларынан алынуучу түздөн-түз инвестициялар боюнча алынган кирешелер тууралуу маалыматтар; тике инвестициялардан алынган кирешелер жөнүндө банк статистикасынан алынган маалыматтар
Портфелдик инвестициялар боюнча кирешелер	Улуттук банк, КБ	- резидент эместердин КР-сынын баалуу кагаздарына салымдарынан алынган кирешелери жөнүндө маалыматтар; баалуу кагаздар менен операциялар тууралуу банк статистикасынан алынган маалыматтар
Ж.б. инвестициялар боюнча алынган кирешелер		
Кредиттер боюнча проценттер		
АКЖО	Улуттук банк	- ЭВФтин кредиттери боюнча проценттер тууралуу маалыматтар
Мам. башкаруу сектору	ФМ, Улуттук банк, ишканалар	- мамлекеттик секторго берилген кредиттер боюнча проценттер тууралуу маалыматтар; Өкмөттүн гарантиясы астында берилген кредиттер боюнча проценттер тууралуу ишканалардан алынган маалыматтар
Банктар	КБ	-банктар аралык кредиттер б-ча проценттер жөнүндөгү банк статистикасынан алынган маалыматтар
Жана башка секторлор	ишканалар	- жеке секторго берилген кредиттер боюнча проценттер тууралуу маалыматтар
Башка инвестициялар боюнча алынган кирешелер	Улуттук банк, КБ, ишканалар	- Эл аралык резервдерди башкарууга байланыштуу Улуттук банктын түшкөн кирешелери жана чыгашалары боюнча маалыматтар, комм. банктардын жана ишканалардын чет өлкөдөгү активдеринен түшкөн кирешелер
Күндөлүк трансферттер		
Гуманитардык жардам	Улуттук Стат. ком., ишканалар	- МБИ маалыматтарынын негизинде алынган гум. жардамдар боюнча маалыматтар
Техникалык жардам	ЭВФ	- алынган техникалык жардамдар боюнча баалоо негизинде алынган маалыматтар
Жана башка гранттар	Улуттук банк	- акчалай формасындагы гранттар боюнча маалыматтар
Эл аралык уюмдарга төлөмдөр	ФМ	- Э\а уюмдарга жана КМШ уюмдарына төлөөлөр боюнча маалыматтар
Иштеп жаткандардын акчалай которуулары	ТРжКМ, КБ	- 1-кызмат көрсөтүүлөр (байланыш) формасы боюнча калктын чет өлкөгө жана чет өлкөлөрдөн почта-телеграф жана банк аркылуу которуулары тууралуу маалыматтар

II.2-таблица: (уландысы)

Төлөө балансынын статьялары	Маалымат булагы	Маалыматтардын маңызы
Капитал менен опер. жана финансы операцияларынын счету		
Капиталдык трансферттер		
Товарлар түрүндөгү гранттар	Улуттук Стат. ком.	- товарлар түрүндөгү гранттардын жалпы көлөмүндөгү капиталдык товарлардын үлүшүнө баа берүүлөр
Көчүп кетүүлөргө байланыштуу трансферттер	Улуттук Стат. ком.	- көчүп кетип жана көчүп келип жаткандардын саны жөнүндө расмий маалыматтардын негизинде, көчүп кетип жаткандардын трансферттерине УСКнын берген баасы
Карыздарды кечирүү	ишканалар	- резидент эместерден алынган карыздык каражаттарды тейлөө тууралуу ишканалардын маалыматтары
Тике инвестициялар		
Чет өлкөлөргө	КБ, ишканалар	- резиденттер тарабынан чет мамлекеттерге салынган тике инвестициялар жөнүндө банк статистикасынан жана ишканалардан алынган маалыматтар
Кыргыз Республикасына	Улуттук Стат. ком., КБ, ишканалар	- 1-ИИ отчеттуулугунун формасы боюнча биргелешкен жана чет өлкө ишканаларынан алынган тике инвестициялар боюнча маалыматтар; банк секторуна түздөн-түз инвестициялар боюнча банк статистикасынан алынган маалыматтар; айрым бир биргелешкен ири ишканалардын маалыматтары
Портфелдик инвестициялар		
Карыздык баалуу кагаздар	Улуттук банк, КБ, БКРМК	- резидент эместер тарабынан КР-сынын баалуу кагаздарын сатып алуу жана төлөө боюнча маалыматтар; баалуу кагаздар менен операциялар тууралуу банк статистикасынын маалыматтары
Финансылык деривативдер	Ишканалар	-финансы деривативдери менен операциялар тууралуу ишканалардын маалыматтары
Башка инвестициялар		
Активдер		
Накталай акчалар жана депозиттер		
Банктар	КБ	- коммерциялык банктардын чет өлкө активдери жөнүндө банк статистикасынын маалыматтары
Башка секторлор	Ишканалар	- резидент - ишканалардын чет өлкө банктарынын счетторундагы каражаттарынын калдыктары жөнүндө маалыматтар
Соодалык кредиттер	Улуттук Стат. ком.	- ишканалардын өз ара чегеришүүлөрүнүн абалы жөнүндө маалыматтар (дебитордук карыз)
Башка активдер		
АКЖО	Улуттук банк	- Улуттук банктын резервге кошулбаган чет өлкө активдери боюнча маалыматтар
Мам. башкаруу сектору	ФМ	- эл аралык уюмдардын фондуларына төлөмдөр боюнча маалыматтар
Милдеттенмелер		
Накталай акча жана депозиттер		
Банктар	КБ	- ком. банктардын чет өлкө милдеттенмелери боюнча банк статистикасынан алынган маалыматтар
Соодалык кредиттер	Улуттук Стат. ком.	- ишканалардын өз ара чегеришүүлөрдүн абалы жөнүндө маалыматтар (кредитордук карыз)
Кредиттер		
АКЖО	Улуттук банк	- ЭВФтин кредиттери жөнүндө маалыматтар
Мам. башкаруу сектору	ФМ, Улуттук банк, ишканалар	- мам. сектор тарабынан же анын кепилдиги астында алынган/төлөнгөн кредиттер жөнүндө маалыматтар
Банктар	КБ	- ком. банктар тарабынан алынган кредиттер жөнүндө банк статистикасынан алынган маалыматтар
Башка секторлор	Ишканалар	- Өкмөттүн кепилдигисиз алынган же төлөнгөн кредиттер жөнүндө маалыматтар
Мөөнөтүндө төлөнбөгөн карыздар	ФМ, КБ, ишканалар	- мөөнөтүндө төлөнбөгөн төлөмдөр жөнүндө маалыматтар
Резервдик активдер	Улуттук банк	- эл аралык резервдер жана алардын структурасы боюнча маалыматтар

III тиркеме: Төлөө балансындагы “Кыдыруулар” статьясына баа берүү ыкмасы

Төлөө балансындагы “Кыдыруулар” статьясына баа берүү ыкмасы чет мамлекеттердеги резиденттердин жана республикадагы резидент эместердин чыгашаларын толук жана так чагылдыруу максатында иштелип чыккан. Ушул статья боюнча маалыматтарды топтоонун колдонулуп келинген ыкмасы операциялардын бир бөлүгүн гана камтып келген жана төлөө балансын түзүүнүн эл аралык тажрыйбасына ылайык, бул статьяны баалоо жолу менен аныктоо зарыл.

“Кыдыруулар” статьясы боюнча кызмат көрсөтүүлөрдүн экспорту/импорту бир келүүчүүнүн/кетүүчүнүн келген/кеткен санына туура келген чыгашалардын көбөйтүлүшүн билдирет.

Ушул статья боюнча эсептөөлөр:
- кызматтык иш боюнча
- туристтик
- жеке иш боюнча
- коммерциялык максаттарды бөлүп көрсөтүү менен кыдыруулардын категориясы боюнча ишке ашырылат.

Чыгашалар кыдыруулардын максаттарынын ар бир категориясы боюнча өзүнчө баалоо жолу менен эсептелинет.

Чет өлкөлөрдө иш боюнча кыска мөөнөттүү кыдырууда жүргөн кыргыз граждандарынын чыгашаларына баа берүү өзүнө үч жолку тамактануунун жана турак-жайга кеткен чыгашаларды камтыган бир күндүк минималдуу норманын негизинде аныкталат. Бул нормалар республиканын мамлекеттик башкаруу органдары тарабынан белгиленет. Эс алуу же коммерциялык максаттардагы (шоп-турлар) кыдырууларга баа берүү үчүн эс алууга же шоп-турларга жолдомолордун наркы жөнүндөгү туристтик фирмалардын маалыматтары пайдаланылат, мында жолго кеткен чыгымдар (авиа жана темир жол транспортторунун билеттеринин наркы) кошулбайт. Туристтердин бул чыгашалары алардын жеке максаттарына жумшалган чыгымдары боюнча маалыматтары менен толукталат жана алар республиканыны ичинде аларды кайрадан сатуу үчүн сатылып алынган товарларга кеткен чыгашаларга кирбейт.

Кыргызстанга келишкен чет өлкө граждандарынын чыгашалары да баалоо жолу менен эсептелинет жана ага бир күндүк тамактанууга кеткен орточо чыгашалар, республиканын мейманканаларында бир күндүк жайгашуусунун орточо наркы ошондой эле, кошумча чыгашалары кирет.

Бул статьяга баа берүүнүн мына ушул ыкмасы УСКнын жана МБИнин расмий маалыматтарынын, ошондой эле туристтик фирмалардын жана мейманканалардын маалыматтарынын негизинде жүргүзүлөт.

IV тиркеме: Реалдуу эффективдүү алмашуу курсун эсептөөнүн ыкмасы

Номиналдуу алмашуу курсунун таразаланып алынган ортчо маанисин билдирген жана кароого алынып жаткан өлкөнүн бааларынын өзгөрүүсүнүн өнөктөш өлкөлөрдөгү соода боюнча бааларына карата катышы тенденциясын эске албаган алмашуу курсу **номиналдуу эффективдүү алмашуу курсу** деп аталат (НЭАК-NEER nominal effective exchange rate).

Номиналдуу эффективдүү алмашууу курсу конкреттүү өлкөдөгө алмашуу курсу кандайдыр бир базистик жылда соода боюнча өнөктөш өлкөнүн курстары менен салыштырганда, канчалык өзгөрүүгө дуушар болгондугун аныктоого мүмкүндүк берет. Бирок, номиналдуу эффективдүү алмашуу курсунун өзгөрүүсү валютанын сатып алуу жөндөмдүүлүгүн же кандайдыр бир мезгил аралыгында, ошол өлкөдө өндүрүлгөн товарлардын атаандаштыкка жөндөмдүүлүгү жана ошол учурдагы экспорттук потенциал канчалык деңгээлде өзгөрүүгө дуушар болгондугун көрсөтөт. Кандайдыр бир мезгил ичинде конкреттүү валютанын сатып алуу жөндөмдүүлүгү канчалык өзгөрүүгө дуушар болгондугун аныктоо үчүн реалдуу эффективдүү алмашуу курсу эсептелинет (РЕАК-REER real effective exchange rate).

Өлчөмгө карата корректировкаланган жана соода боюнча өнөктөш өлкөлөрдүн бааларынын салыштырмалуу өзгөрүүсүнө дал келген номиналдуу эффективдүү алмашуу курсу **реалдуу эффективдүү алмашуу курсу** деп аталат.

Реалдуу эффективдүү алмашуу курсу өлкөлөрдүн валюталарынын орточо салмактанып алынган реалдуу алмашуу курстарынын алдыңкы соода өнөктөштөрдүн валюталарына карата катышын эсептөөдөн улам аныкталат. Мисалы, эгерде, конкреттүү өлкөнүн валютасынын курсу коңшу өлкөнүн валютасына карата инфляциянын жогорку деңгээлде болуусунан улам, жогорулап жана бир эле учурда, башка өнөктөш өлкөлөрдүн валюталарына карата инфляциянын деңгээлинин басаңдоосуна жараша төмөндөсө реалдуу эффективдүү алмашуу курсу ошол өзгөрүүлөрдүн орточо чоңдугу катары улуттук валютанын курсун билдирет.

Номиналдуу жана реалдуу эффективдүү алмашуу курстарын эсептөөнүн кеңири колдонулган формуласы болуп, белгилүү бир мезгил аралыгындагы тиешелүү эки тараптуу алмашуу курстарынын базистик курска карата салмактанып алынган орточо өзгөртүүлөрдүн киргизилиши формуласы саналат.

Эффективдүү алмашуу курстарынын индексин эсептөө үчүн өлкөлөрдүн каралып жаткан өлкөнүн тышкы соодасындагы салыштырмалуу салмагын аныктоо зарыл. Мына ошол салмак конкреттүү өлкө үчүн ошол же чет өлкө валютасынын салыштырмалуу маанилүүлүгүн чагылдырат. Эффективдүү алмашуу курсу эки тараптуу соодасынын үлүшүн салмагы катары пайдалануу менен эсептелинип чыгат (ошондой эле, экспорт менен импорттун үлүшүн же алардын суммардык орточо көрсөткүчүн пайдаланууга болот). Сомдун реалдуу эффективдүү алмашуу курсунун индексин эсептеп чыгарууда экспорт менен импорттун орточо көрсөткүчү пайдаланылат. Эсептөө чыгаруу төмөнкү формула боюнча аткарылат:

$$W_i = \frac{M_i + X_i}{\sum_{i=1}^{n} X_i + \sum_{i=1}^{n} M_i} \qquad (1)$$

мында,

Wi - өлкөнүн жалпы тышкы товар жүгүртүүсүндөгү i өлкөсүнүн салмагы, $\sum_{i=1}^{n} W_i = 1.$

M_i - i өлкөсүнөн Кыргыз Республикасына импорт,
X_i - i өлкөсүнө Кыргыз Республикасынан экспорт,

$\sum_{i=1}^{n} X_i$ - соода боюнча 17 негизги өлкөлөргө КР-сынын экспортунун жалпы көлөмү (n=17),

$\sum_{i=1}^{n} M_i$ - соода боюнча 17 негизги өлкөлөрдөн КР-сына импорттун жалпы көлөмү.

Соода боюнча өнөктөш катары 17 өлкө каралууда, алар Кыргыз Республикасынын тышкы соодасынын жалпы көлөмүндө эң чом салыштырмалуу салмакты ээлешет (Россия, Казакстан, Өзбекстан, Украина, Түркмөнстан,Тажикстан, АКШ, Германия, Улуу Британия, Кытай, Түркия жана Швейцария, Франция, Италия, Япония жана Чехия). Булар менен соода салыштырмалуу артыкчылык принциби боюнча эмес жүзөгө ашырылып жаткан импорттук жана экспорттук товарлар салмактардын эсебинен алынып салынган.

Базалык мезгил катары 2001-жылга чейин 1993-жылдын май айы кабыл алынган (улуттук валюта –кыргыз сомунун жүгүртүүгө чыгарылган күнү), ал 2000-жыл үчүн бул басылманын номеринен тартып 1997-жылга карата өзгөртүлгөн. Бул 1993-1995-жылдардагы инфляциянын жана девальвациянын жогорку көрсөткүчтөрү индекстердин олуттуу өзгөрүүсүнүн себептери болгондугу менен байланыштуу, алардын салыштырмалуу төмөнкү көрсөткүчтөрү акыркы жылдарда алардын астында жылмаланып калган. 1997-жылды тандап алуунун себеби болуп, ошол жылы базалык мезгилди тандап алууда сунуш кылынган жакшы экономикалык көрсөткүчтөрдүн бол-

гон учуру саналат. Индекстер ай сайын эсептелинип турат, ошондой эле аналитикалык максатта КМШ өлкөлөрүнүн 7 тобу жана алыскы чет өлкөлөрүнүн 10 тобу боюнча индекстерди өзүнчө эсептөө жүргүзүлөт.

Номиналдуу эки тараптуу алмашуу кустарынын индекси төмөнкүчө эсептелинет (мисалга АКШ доллары үчүн).

$$NBER_{USt} = 100*(ER_{USt}/ER_{USo}) \qquad (2)$$

мында, ER_{USt} - t мезгил аралыгындагы АКШ долларына карата сомдун номиналдуу алмашуу курсу.
ER_{USo} - 0 базалык мезгил ичиндеги тиешелүү номиналдык курс.

Реалдуу эки тараптуу алмашуу курсунун индексин эсептөө формуласы төмөнкүчө:

$$RBER_{USt} = 100*(ER_{USt}/ER_{USo})*(CPI_{USt}/CPI_{KYRt}) \qquad (3)$$

мында, ER_{USt} - t мезгил аралыгындагы АКШ долларына карата сомдун номиналдуу алмашуу курсу.
ER_{USo} - 0 базалык мезгил ичиндеги тиешелүү номиналдык курс.
CPI_{USt}, CPI_{KYRt} - t мезгил аралыгынын 0 базалык мезгилине карата катышы учурундагы тиешелүүлүгүнө жараша АКШда жана Кыргыз Республикасында баалардын индексинин өзгөрүүсү.

Соода боюнча 17 негизги өнөктөш өлкөлөрдүн орточо алынган номиналдуу эки тараптуу алмашуу курсу сомдун номиналдуу эффективдүү валюталык курсу болуп саналат. t мезгил аралыгы ичинде ал төмөнкүчө эсептелинет:

$$NEER_t = (NBER_{1t})^{W1t}*(NBER_{2t})^{W2t}...(NBER_{17t})^{W17t} \qquad (4)$$

мында, $NBER_{it}$ - t айындагы i өлкөсүнүн (2) формуласында эсептелинген номиналдуу эки тараптуу индекси.
W_{it} - тиешелүү салмак.

17 негизги өнөктөш өлкөлөрдүн эки тараптуу реалдуу алмашуу курстарынын орточо алынган индекси сомдун реалдуу эффективдүү алмашуу курсунун индекси болуп саналат. t мезгил ичинде ал төмөнкүчө эсептелинет:

$$REER_t = (RBER_{1t})^{W1t}*(RBER_{2t})^{W2t}...(RBER_{17t})^{W17t} \qquad (5)$$

мында, $RBER_{it}$ - t айындагы i өлкөсүнүн (3) формуласы боюнча эсептелинген реалдуу эки тараптуу индекси.
W_{it} - өлкөнүн (1) формула боюнча эсептелинген тиешелүү салмагы.

Номиналдуу жана реалдуу эффективдүү алмашуу курстарынын динамикасы эффективдүү алмашуу курстарынын төмөндөөсүнө жана жогорулоосуна таасирин тийгизген факторлордон көз каранды. Номиналдуу алмашуу курсу биринчи фактор болуп саналат. Сомдун башка валюталарга карат арзандашы (кымбатташы) номиналдуу жана реалдуу эффективдүү алмашуу курстарынын индекстеринин жогорулоосуна алып келет. Экинчи фактор - кароого алынып жаткан өлкөдөгү жана соода боюнча өнөктөш өлкөлөрдөгү баанын деңгээлинин өзгөрүүсү. Кыргыз Республикасындагы баанын темпинин соода боюнча өнөктөш өлкөлөрдөгү баалардын өсүш темпине салыштырганда артып туруусу реалдуу эффективдүү алмашуу курсунун төмөндөөсүнө же тескерисинче. алып келет. Үчүнчү таасир берүүчү фактор болуп, Кыргыз Республикасынын тышкы соода жүгүртүүсүнүн көлөмүндөгү соодалык негизги өнөктөш өлкөлөрдүн салыштырмалуу салмактары саналат. Кыргызстандын тышкы товар жүгүртүүсүндө өлкөлөрдүн канчалык үлүшү болсо, сомдун ошол өлкөнүн валютасына карата алмашуу курсу жана ошол өлкөдөгү баанын өзгөрүүсү сомдун эффективдүү алмашуу курсунун индексине ошончолук таасир бере алат.

Алынган жыйынтыктар отчеттук мезгил ичиндеги номиналдуу жана реалдуу алмашуу курстарынын индексинин көрсөткүчтөрүнүн өзгөрүүсүнө баа берүүгө таянат. Ушул ыкманы пайдалануу менен алынган негизги корутундуда төмөндөгүлөр камтылат: *реалдуу эффективдүү алмашуу курсунун өсүшү учурунда, улуттук валюта реалдуу алганда соода боюнча негизги өнөктөш өлкөлөрдүн валюталарына салыштырганда баасы түшө тургандыгы, бирок, ошол эле учурда ошол өлкөлөрдүн рынокторунда ата-мекендик товарлардын атаандаштыкка жөндөмдүүлүгү ушул эле деңгээле жакшыра тургандыгы же тескерисинче болушу мүмкүндүгү жөнүндө айтууга болот.*

V-тиркеме: Коммерциялык банктарда төлөөлөрдүн багытын эсепке алуу системасы

Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы тарабынан 1997-жылдын февраль айында коммерциялык банктарда төлөөлөрдү багыттоону эсепке алуу системасы (ТБЭС) күчүнө киргизилип, колдонулууда. Бул система, төлөө балансынын банк тутуму аркылуу жүргүзүлүүчү операцияларын чагылдыруу үчүн кызмат кылат жана тышкы экономикалык операциялардын кеңири жана азыркы статистикасын алууну камсыз кылат. Система өзүнө коммерциялык банктардын операцияларын алар тарабынан чет өлкө банктарында өткөрүлүүчү корреспонденттик счетторун, накталай чет өлкө валютасы менен операцияларды жана кыргыз валютасында счету бар резидент эместердин операциясын камтыйт. Кыргызстанда ТБЭСтин айырмалануучу өзгөчөлүгү болуп, коммерциялык банкттардын чет өлкөлүк өнөктөштөр менен корреспонденттик счеттор аркылуу жүзөгө ашырылган эл аралык операциялары толук камтылгандыгы саналат, бул андан төмөн болгон учурда операциялар эске алынбаган, минималдуу сумманын (пороговой) жоктугунан улам шартталган. Төлөө балансын түзүү жана Кыргыз Республикасынын эл аралык инвестициялык позициясын аныктоо үчүн пайдаланылган маалыматтардын маанилүү булактары болуп эсептелет. Отчеттук маалыматтар классификацияланат жана төлөө балансынын стандарттык компоненттеринин негизинде аныкталган операциялардын тизмесине ылайык чагылдырылат. Системанын натыйжалуу иштөөсүн Улуттук банк тарабынан иштелип чыккан “Операциялар боюнча эсепке алуунун автоматташтырылган системасы” программалык камсыздоосу камсыз кылат. Ал коммерциялык банктарда иштеп жаткан жана автоматтык түрдө жыйынтыкталган отчеттук маалыматтарды текшерип, ката кетирилген жазууларды аныктайт.

Коммерциялык банктар тарабынан Кыргыз Республикасынын Улуттук банкына берилүүчү ар айлык отчеттор электрондук жана кагаз жүзүндө отчеттук айдан кийинки айдын 15-числосуна чейин берилет. Отчетто ар бир счет боюнча маалыматтар бир мезгилдин башталышына карата счеттогу калдыктардын суммасын көрсөтүү менен башталат, андан соң отчеттук мезгил ичиндеги счеттордогу каражаттардын жылышы катталат. Отчеттук мезгилдин башталышына жана акырына карата сальдо счеттун мүнөзүнө жараша көрсөтүлөт: ностро счеттору жана накталай чет өлкө валютасы үчүн сальдо бир мезгилдин башталышына жана акырына карата кредит боюнча, ал эми лоро-счеттору жана резидент эместердин сом түрүндөгү счеттору үчүн тескерисинче, дебет боюнча көрсөтүлөт. Бардык отчеттор иштелип чыккандан кийин маалыматтардын жалпы базасына топтоштурулат да, төлөө балансынын стандарттык компоненттери боюнча классификацияланат, андан соң маалыматтар алынат жана алардын айрымдары Кыргыз Республикасынын төлөө балансында чагылдырылат.

Ушул система боюнча коммерциялык банктар толтурушкан электрондук формадагы ар бир операция банк корреспонденттер, операциялардын валютасында, операциялардын датасы, операциялардын түрү, өнөктөш өлкөлөр, банктын кардарлары, экономиканын белгилүү секторуна таандык, алардын счету боюнча операциялар жүргүзүлгөн кардар боюнча классификацияланат. Операциялардын түрү, өлкөнүн аталышы, валютанын аталышы жана экономика сектору коддорого салынган формада көрсөтүлөт. ПБ-1 формасы боюнча отчеттун электрондук формасы түшүндүрмөсү төмөндө келтирилген 13-тилкеде берилген.

Номер	*Номердин аталышы*	*Тилкенин мазмуну*
1	Өнөктөштүн аталышы	Чет өлкөдөгү банк-корреспонденттеринин аталышы көрсөтүлөт. Накталай чет өлкө валюталары менен операцияларды эсепке алууда, бул тилкеде “накталай валюта” көрсөтүлөт. Кыргыз Республикасынын резидент эместеринин операцияларын эсепке алууда, бул жерде “резидент эмес- кардарлардын сом түрүндөгү счету “ көрсөтүлөт.
2	Өнөктөштөр жайгашуучу өлкөнүн коду	Банк-корреспондент жайгашкан өлкөнүн коду көрсөтүлөт. УСКнын өлкөлөрдү кодификациялоосунда келтирилген өлкөлөрдүн коду пайдаланылат. Накталай чет өлкө валюталары менен операцияларды же Кыргыз Республикасынын резидент эместеринин операцияларын эсепке алууда, мында Кыргыз Республикасынын коду көрсөтүлөт.
3	Валюталардын аталышы	Операция жүргүзүлгөн валютанын коду көрсөтүлөт. Бул тилкеде ИСО 4217 валюта классификаторунда келтирилген валюталардын тамга түрүндөгү коду пайдаланылат.
4	Операциялардын датасы	Операцияларды банктын бухгалтердик отчеттуулугунда чагылдыруу көрсөтүлөт.
5	Операциялардын коду	Операциялардын коду төлөө балансынын стандарттык статьясынын тизмесине ылайык көрсөтүлөт.
6	Банктын кардарларынын өнөктөш өлкөлөрүнүн (контрагенттеринин) коду	Банктын кардарларынын өнөктөш өлкөлөрүнүн контрагенттеринин коду көрсөтүлөт. Накталай чет өлкө валюталары менен операцияларды эсепке алууда, бул тилкеде өлкөнүн кодунун накталай валютага таандыктыгы көрсөтүлүүгө тийиш.

7	Сектордун коду	Банкта жүргүзүлүп жаткан операцияларды эске алуу менен экономика секторунун Кыргыз Республикасындагы банктын кардарына таандык коду көрсөтүлөт.
8	Кардар өлкөнүн коду	Банкта жүргүзүлүп жаткан операцияларды эске алуу менен Кыргыз Республикасындагы банкы резидент болуп саналган өлкөнүн коду саналат. Мында УСКнын өлкөлөр боюнча кодификаторунда келтирилген өлкөлөрдүн коду көрсөтүлөт.
9	Кредит	Каражаттардын кыймылы счеттордун кредит жана дебет бөлүктөрүндө чагылдырылат.
10	Дебет	Буларды төмөндөгүдөй жол менен чагылдырууга болот: кредит боюнча каражаттардын түшүүсү- ностро счету боюнча операциялар жана накталай валюталар менен операциялар үчүн, дебет боюнча- лоро счету боюнча операциялар жана резидент эместердин сом түрүндөгү счеттору боюнча операциялары үчүн аларды чыгарып салуу, тескерисинче: кредит боюнча- счеттон чыгарып салуу, дебет боюнча счетко каражаттардын түшүүсү. Сумма номиналда, үтүрдөн кийин эки белги менен бирдиктүү валютада көрсөтүлөт.
11	Сом түрүндөгү сумма	Улуттук банктын учеттук алмашуу курсу боюнча сом түрүндөгү эквиваленттик суммасы, операцияларды банктын бухгалтердик отчетунда чагылдыруу датасына карата көрсөтүлөт. Сумма номиналда, үтүрдөн кийин эки белги менен бирдиктүү валютада көрсөтүлөт.
12	АКШ долларындагы сумма	Улуттук банктын учеттук алмашуу курсу боюнча АКШ долларындагы эквиваленттик суммасы, операцияларды банктын бухгалтердик отчетунда чагылдыруу датасына карата көрсөтүлөт. Сумма номиналда, үтүрдөн кийин эки белги менен бирдиктүү валютада көрсөтүлөт.
13	Операциялар	Акча каражаттарынын ар бир которулушун багыттоо жөнүндөгү толук маалымат көрсөтүлөт. Бул саптагы маалыматтар төлөө балансынын стандарттык классификациясы боюнча операциялардын аталышын кайталабастан, конкреттүү операцияларды көрсөтүүгө тийиш. Бул операциялардын тууралыгын текшерүүнү жүзөгө ашыруу үчүн зарыл. Ушундай жол менен "финансылык кызмат көрсөтүүлөр", "башка иш кызматтары", "товарлардын экспорту" сыяктуу түшүндүрмөлөр отчеттун толуктугу талаптарын канааттандырбайт. Акча каражаттарын товарлардын келиши үчүн төлөө счетуна которууда, төлөө кайсы товар үчүн болуп жаткандыгы жөнүндөгү маалыматтарда көрсөтүлүүгө тийиш.

Отчетко ПБ-1 формасы боюнча , каражаттардын отчеттук айдын башына карата жана акырына карата калдыгы боюнча маалымат кат түрүндө берилет. Бул маалыматтар ПБ-1 формасы боюнча чагылдырылган каражаттардын отчеттук мезгилдин башталышына карата жана акырына карата калдыгы боюнча маалыматтары менен дал келүүлөрү керек. Кошумча отчет төмөндөгүдөй формада берилет:

- ПБ -1К - формасы боюнча- каражаттардын чет өлкө банктарына карата калдыктары боюнча маалыматтар.
- ПБ-1Н формасы боюнча - каражаттардын кассадагы накталай акча валюталарына калдыктары боюнча маалыматтар.
- ПБ-1С - каражаттардын резидент эмес - кардарларынын сом түрүндөгү счетторуна калдыктар боюнча маалыматтар.

VI-тиркеме: Кыргыз Республикасынын тышкы карызын мүнөздөөчү коэффициенттерин эсептөөнүн методикасы

Тышкы карыз (EDT) - резидент эместердин алдында төлөөгө тийиштүү болгон валюта, товар же кызмат көрсөтүү түрүндөгү карыздык милдеттенмелеринин жыйындысы.

Алынган каражаттар (DISB) - кредитордун отчеттук мезгил ичиндеги кредиттик гарантиясынын көлөмүнөн суммаларды пайдалануу.

Амортизацияланган каражаттар (AMT) - отчеттук мезгил ичинде карыздардын негизги суммасын төлөө счетуна чет өлкө валютасы, товар же кызмат көрсөтүү түрүндө төлөө.

Проценттик төлөөлөр (INT) - очтеттук мезгил ичинде проценттер боюнча чет өлкө валютасы, товар же кызмат көрсөтүү түрүндө төлөөлөрдүн иш жүзүндөгү суммасы.

Тышкы карызды тейлөө (TDS) - карызгерлердин зарыл түрдө жүргүзүүчү амортизациялык жана проценттик төлөмдөрү.

Чыгарып салуу (WRTOFF) - төлөнбөгөн карыздарды нөлгө чыгаруу.

Кыргыз Республикасынын жалпы тышкы карызы мамлекеттик тышкы карыздын, жеке карыздын жана ЭВФтин кредити боюнча карыздардын жыйындысы катары аныкталат.

$$EDT = EDT_G + EDT_P \qquad (1)$$

мында, EDT_G- *Мамлекеттик тышкы карыз* - Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн тышкы карыздык милдеттенмеси, ЭВФтин алдындагы карызды кошо алганда, кошуу төлөөсү Кыргыз Республикасынын Өкмөтү менен гарантияланган жеке карызгерлердин тышкы карыздык милдеттенмелери. Бул Кыргыз Республиксынын Финансы министрлигинин маалыматынын жана Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын ички булактарынын негизинде эсептелинет.

EDT_P- *Жекече тышкы карыз* - төлөөсү Кыргыз Республикасынын Өкмөтү менен гарантияланбаган жеке карызгерлердин тышкы карыздык милдеттенмелери. Кредиттик каражаттарды Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн гарантиялоосуз тарткан менчик ишканалардын маалыматтарынын негизинде эсептелинет.

Тышкы карыздын көлөмү отчеттук мезгилдин акырына карата төмөндөгү формула боюнча аныкталат:

$$EDT_t = EDT_{(t-1)} + DISB_t - AMT_t - WRTOFF_t \qquad (2)$$

мында, $EDT_{(t-1)}$ - тышкы карыздын өткөн жылдын акырына карата көлөмү;

$DISB_t$ - отчеттук мезгил ичинде факты түрүндө алынган каражаттар;

AMT_t - отчеттук мезгил ичинде факт түрүндө өндүрүлгөн амортизациялык төлөмдөр;

$WRTOFF_t$ - отчеттук мезгил ичинде эсептен чыгарылган негизги суммалар .

Тышкы карыз боюнча маалыматтар өлкөнүн тышкы экономикалык абалын анализдөө үчүн зарыл болгон көрсөткүчтөрдү эсептөө үчүн пайдаланылат.

$(EDT/GDP)*100\%$ - жалпы тышкы карыздын ички дүң продукциясына болгон катнашы;

$(EDT/XGS)*100\%$ - жалпы тышкы карыздын товарлардын жана кызмат көрсөтүүлөрдүн экспортуна болгон катнашы;

$TDS_{prg} = AMT_{prg} + INT_{prg}$ - жалпы тышкы карызды тейлөө эсебине график боюнча төлөөлөр;

$TDS_{act} = AMT_{act} + INT_{act}$ - жалпы тышкы карызды тейлөөдө жүргүзүлгөн иш жүзүндөгү төлөөлөр;

$K_{prg} = TDS_{prg} / XGS$ - график боюнча жалпы тышкы карызды тейлөөнүн коэффициенти, XGS- товарлардын жана кызмат көрсөтүүлөрдүн экспорту;

$K_{act} = TDS_{act} / XGS$ - факт түрүндө жалпы тышкы карызды тейлөөнүн коэффициенти.

Бул көрсөткүчтөр өлкөнүн тышкы карыздын айынан тартып жаткан түйшүгүнө жана анын карызды тейлөө боюнча жөндөмдүүлүгүнө баа берүүсүнө мүмкүндүк берет. Карыздын айынан тартып жаткан түйшүгү жана анын карызды тейлөө боюнча жөндөмдүүлүгү өлкөгө валюталык түшүүлөрдүн үлүшүнүн жана өндүрүш көлөмүндө өлчөнөт.

VII тиркеме: Эл аралык инвестициялык позицияларды түзүү ыкмасы

Эл аралык Валюта Фондусу тарабынан иштелип чыккан төлөө балансы боюнча жетекчиликке алынуучу документтин 5-чыгарылышына ылайык иштелип чыккан *Эл аралык инвестицялардын балансы* статистикалык отчетту чагылдырат жана анда, өлкөнүн белгилүү бир датага карата тышкы активдеринин жана милдеттенмелеринин топтолгон запасы (мисалы, жылдын акырында), ошондой эле финансы операцияларынын натыйжасында келип чыккан өзгөрүүлөр, нарктык өзгөрүүлөр, кайрадан баалоолор жана башка корректировкалоочу процедуралар камтылат.

Эл аралык инвестицялардын балансы эки негизги классификациялык топтон: Кыргыз Республикасынын тышкы активдеринен жана милдеттенмелеринен турат. Ушул топтордун компоненттери төлөө балансынын финансы счетунун статьяларына ылайык келет жана функционалдык категорияларды чагылдарыт. “Активдер”, жана “Милдеттенмелер” бөлүгүндөгү маалыматтар Кыргыз Республикасынын тышкы активдеринин жана милдеттенмелеринин өлчөмүн, алардын структурасын изилдөөгө алынып жаткан мезгил аралыгындагы өзгөрүүлөрдүн себептерин мүнөздөйт.

Өлкөнүн таза эл аралык инвестициялык позициясы тышкы активдер менен милдеттенмелердин айырмасын билдирет.

Эл аралык инвестициялык позиция таблица түрүндө, төмөнкүдөй формада берилет:

Көрсөткүчтөрү	Бир мезгилдин акырына карата калдык	Операциялардын жыйынтыгындагы өзгөрүүлөр	Бaанын өзгөрүүсү	Курстардын өзгөрүүсү	Жана башка өзгөрүүлөр	Бир мезгилдин акрына карата калдык
А	1	2	3	4	5	6
А. Активдер						
В.Милдеттенмелер						
С. Таза Эл аралык Инвестициялык Позиция						

Таблицаларда негизги классифкациялык топтор көрсөтүлгөн: Кыргыз Республикасынын тышкы активдери жана милдеттенмелери. Ушул топтун компоненттери төлөө балансынын финансы счетунун статьяларына ылайык келет жана функционалдык категорияларды чагылдырат.

Активдер тике инвестициялар, портфелдик инвестициялар, финансы деривативдери, башка инвестициялар жана резервдик активдерге бөлүнөт. Мына ушундай эле бөлүү милдеттенмелер үчүн да пайдаланылат (резервдик активдерден тышкары).

Каралып жаткан таблицада отчеттук мезгил ичиндеги эл аралык инвестициялардын балансынын компоненттеринин өзгөрүүсүнө алып келген факторлор чагылдырылат.

1 жана 6 саптарда Кыргыз Республикасынын бир мезгилдин баш жагына жана акырына карата тышкы активдеринин жана милдеттенмелеринин абалы чагылдырылат.

2-сапта эл аралык инвестицялык позициянын финансы компоненттери менен реалдуу операциялардын натыйжасында келип чыккан өзгөрүүлөр келтирилет.

3 жана 4 саптарда баанын деңгээлинин жана валюталык курстардын өзгөрүүсүнүн таасири астында тышкы активдердин жана милдеттенмелердин нарктык баасынын өзгөрүүсү эсепке алынат.

5 сапта төмөндөгүлөр менен шартталган жана башка өзгөрүүлөр чагылдырылат:

- классификацияны кайрадан кароо менен (мисалы, портфелдик инвестициядан инвестициялык обьектинин капиталынадагы инвестордун үлүшүнүн көбөйүүсүнүн натыйжасында тике инвестицяга өтүү);
- кредитор тарабынан карыздарды бир тараптуу алып салуу (жокко чыгаруу);
- жана башка өзгөрүүлөр менен.

Эл аралык инвестициялык позициянын маалыматтары өлкөнүн тышкы экономикалык абалын анализдөө үчүн маанилүү, анткени, ал Кыргыз Республикасынын тышкы активдеринин (милдеттенмелеринин) өлчөмүн, алардын структурасын, жана изилденип жаткан мезгил аралыгындагы өзгөрүүлөрдүн себептерин мүнөздөп берет.

Өлкөнүн таза эл аралык инвестициялык позициясы ошол өлкөнүн дүйнөнүн башка өлкөлөрү менен тышкы экономикалык байланышынын өнүгүшү тенденциясын жана абалын аныктоо үчүн пайдаланылат.

Таза эл аралык инвестициялык позициянын өлкөнүн ресурстары менен анын башка мамлекеттердин алдындагы карыздын ортосундагы катышты мүнөздөгөн терс же оң белгиси өлкөнүн “таза кредитор” же “таза карызкор” катары статусун аныктайт, ал эми мунун өзү, мамлекеттин экономикалык саясатын иштеп чыгууда маанилүү ролду ойнойт (экономикалык туруктуулук программасын иштеп чыгуу жана жүзөгө ашыруу, анын каржылоо керектөөсүн аныктоо).

Таза лл аралык инвестициялык позицияны эсептөө маанилүү макроэкономикалык позицияга - улуттук байлыкка баа берүүгө мүмкүндүк берет, ал эми анын өлчөмү таза эл аралык позицияны жана өлкөнүн финансылык эмес активдеринин өлчөмүн кошуу жолу менен аныкталат.

VIII-тиркеме: Экономиканын ачыктыгын жана тышкы сооданын концентрациялануусун эсептөө ыкмасы

Улуттук банктын методикасы боюнча экономиканын ачыктуулугу республиканын тышкы товар жүгүртүүсүнүн орточо маанилүүлүгү ички дүң продукциясына карата катышы катары эсептелинет. Улуттук банк тарабынан пайдаланылган экономиканын ачыктуулугунун формуласы төмөндөгүдөй болуп саналат:

$$Opns = \frac{(Ex + Im)}{GDP}$$

мында, Ex - ФОБ баасы боюнча товарлардын экспорту,
Im - ФОБ баасы боюнча товарлардын импорту,
GDP - ички дүң продукция

Концентрациялануу коэффициенти өлкөлөр боюнча (продукциялардын түрлөрү) экспорттук-импорттук көлөмдөрдүн алардын чогуу алгандагы көлөмүнө карата катышынын квадраттык суммасынын квадраттык уңгусу катары эсептелинет. Тышкы сооданын географиялык же товардык концентрациясы төмөнкү формула боюнча эсептелинет:

$$K = \frac{\sqrt{\sum_{i=1}^{n} x_i^2}}{X}$$

мында, K - концентрациялануу коэффициенти,
x_i - i товарынын экспортунун же өлкөгө (өлкөдөн) экспорттун көлөмү
X - Кыргызстандын экспортунун жана импортунун жалпы көлөмү

Концентрациялануу коэффициентинин көбөйүүсү өлкөлөрдүн санынын азайуусун же жалпы көлөмдөгү айрым өлкөлөрдүн (продукциялардын түрлөрүнүн) үлүшүнүн көбөйүүсүн билдирет.